Hulûlü ile Müşerref Olduğumuz Haram Aylar Hürmetine
Rabbimizden Ehl-i Sünnet Kanlarını Kafirlere ve
Bidat Ehline Haram Kılmasını Niyaz Ederiz

Lâlegül

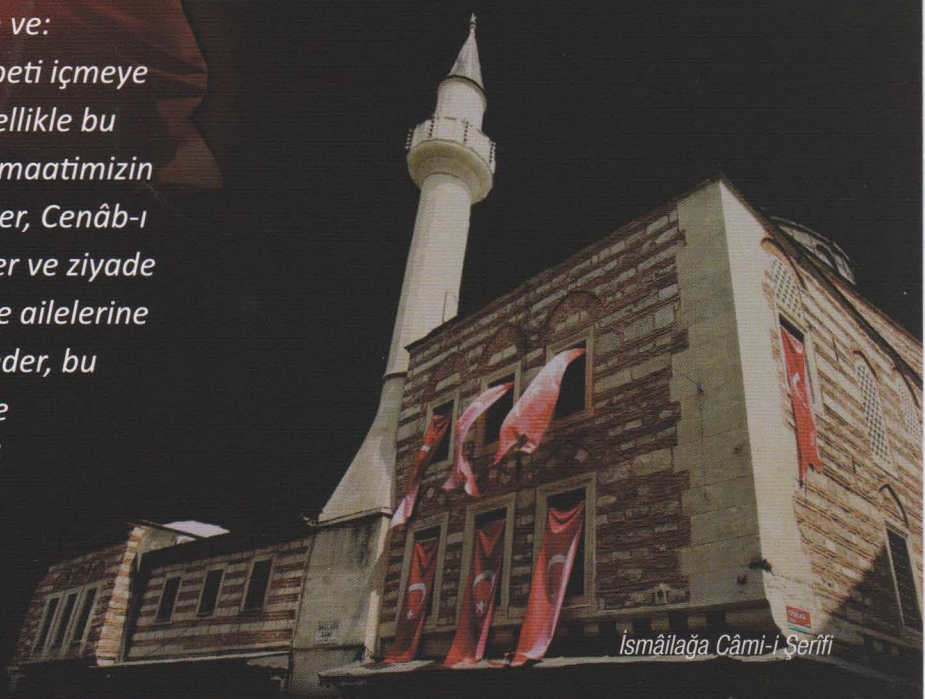
Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi: Yıl: 4 Sayı:42 - AĞUSTOS 2016 Fiyatı:10TL

MİLLETİMİZİ KORSAN DARBE MUSÎBETİNDEN HALÂS BUYURAN RABBİMİZE SONSUZ HAMD-Ü SENÂLAR OLSUN!

Vatanın, aziz milletin ve şerefli ümmetin, dış güçlerden emir alıp uygulayan vicdansız cuntanın korsan darbesinden korunması, vatanımızın İslam vatanı olarak kalması ve Ehl-i Sünnet'in kalesi olması uğrunda, en değerli varlığı olan canını dahî hiçe sayarak tankların önünde duran, silahlarla taransa da kaçmayan ve: "Bir kere ölürüm" diyerek şehadet şerbeti içmeye rağbetli olan kıymetli halkımızın, özellikle bu davada en önde olan sakallı cübbeli cemaatimizin gazasını bütün ümmet adına tebrik eder, Cenâb-ı Zü'l-Celâl'den, şehitlerimize âlî dereceler ve ziyade rahmetler, geride bıraktıkları kederdîde ailelerine de sabr-ı cemîl ve ecr-i cezîl niyaz eder, bu teşebbüsü son kılması için de Yüce Rabbime iltica ederim!

Ahmet Mahmut Ünlü

İsmâilağa Câmi-i Şerîfi

Haydar Baş'ın Aşere-i Mübeşşere'den Bazılarını ve Genel Mânâda Tüm Sahâbeyi Kâfir Saydığını Biliyor Muydunuz?! -2-
Cübbeli Ahmet Hocaefendi sh: 04

Karargahtaki Tekkeler ve Sûfi Komutanlar
Dr.İhsan ŞENOCAK sh: 72

Hazret-i Mevlânâ ve Mesnevî
Murat SOYDAN sh: 84

Ölülerin Tasarrufu ve Dirilere Faydası Var Mıdır ?
Hüseyin Avni KANSIZOĞLU sh: 80

Teşehhüdün Sonunda Okuyanı Affettirecek Bir Dua sh: 95-96
Sabah Namazından Sonra 7 Kere Okuyandan 70 Belayı Defeden Bir Dua sh: 96
* * * * * * * * *
Sabah Namazından Sonra Yüz Kere Okuyanın Ne Muradı Varsa Yerine Gelmesi Denenmiş Mühim Bir Dua sh: 96
Düşmanların ve Şerli İnsanların Şerrinden Korunmak İçin, Tesiri Meşâyıh Tarafından Tecrübe Edilmiş Âyet-i Kerîmeler sh: 91-94

EDİTÖRDEN

Yüreğimizde üzüntü ve içimizdeki acıyla Ramazan Bayramını idrak ettik. Zira bombalı intihar saldırıları, şiddet ve terör Ramazan demeden, bayram demeden kan dökmeye devam etti.

Bi kutsal topraklar kalmıştı kan dökülmedik, bu cehennem köpekleri Efendimizin civârı mânevisinde de bomba patlattılar. Hem de mübarek Ramazan Ayında, İftar saatinde ve Bayram arefesinde…

"Barış" manasına gelen **"İslam"** kimliğiyle ortaya çıkacaksın ama Rahmet Peygamberinin hemen yanı başında Müslümanların iftar sofralarına kan doğrayacaksın. Bu nasıl bir müslümanlık gerçekten insanın aklı hafsalası almıyor. Zira Kur'an-ı kerim'de:

"Her kim birini haksız yere öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir…" (Maide: 32) ilahi fermanı varken, Resûlüllah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

"**Müslümana sövmek fasıklıktır, onu öldürmek küfürdür."** buyurmuşken, üstelik nur şehri Medine'de Müslüman kanı dökeceksin, bunu da gûya İslam adına(!) yapacaksın…

Sizlere soruyorum; birazcık imanı ve İslami hassasiyeti olan bir kimse, hem de Kubbe-i Hadrâ'nın gölgesinde böyle bir cinayet işleyebilir mi?..

Böyle İslam, böyle Müslümanlık olmaz!.. Bunların ne Ramazan Ayına saygıları var, ne mukaddes mekânlara ne de Resûlüllahın rûhâniyetine… Yazıklar olsun!..

Bu sapkınlar gürûhunun, adeta müslümanları öldürmek üzerine programlanmış robotlardan farkları yok.

Sultan II. Abdülhamid Han cennet mekân, Hicaz Demiryolu inşaasında Medine-i Münevvere yakınlarına gelindiğinde, raylara keçe döşetmişti.

Niçin?..

Tren raylarının çıkardığı sesler, Peygamber Efendimizin rûhâniyetini rahatsız etmesin diye… Peygamberine böylesine saygı gösteren ve ince düşünen bir ecdat…

Nereden nereye…

Bir tarafta Peygamberine duyduğu saygı ve hürmetten dolayı "gürültü olmasın" diye raylara keçe döşeten bu dinin gerçek sahipleri; diğer tarafta ise, din adına ortaya çıkıp Resûlüllahın hemen yanı başında bomba patlatarak cinayet işleyen cehennem köpekleri…

Tüm Halkımıza Geçmiş Olsun

Bir takım saldırılar ve bombalama olayları sebebiyle Ramazan Bayramını sevinçle geçiremedik. Malumunuz olduğu üzere 15 Temmuz gecesi ise, daha önce görmediğimiz bir darbe girişimiyle karşı karşıya kaldık. TSK içindeki cuntacı bir grup, milli iradeye yönelik adeta bir cinnet hareketine kalkıştı. Ve Türkiye olarak inanılması güç bir gece yaşadık.

Darbeciler tarafından İstanbul Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprüleri trafiğe kapatılıp geçmek isteyenlere kurşun yağdırıldı. Askeri jetlerle alçak uçuşlar yapıldı. TRT işgal edilip tehditle darbe bildirisi okutuldu.

Yine o gece, Cumhurbaşkanı'na suikast girişiminde bulunuldu ve kaldığı otel bombalandı. Ankara Emniyet Müdürlüğün'e, MİT'e, Özel Kuvvetler Komutanlığı'na saldırıldı. TBMM bombalandı. Bazı Kuvvet Komutanları rehin alındı. Velhasıl, bir grup vatan haini cuntacı darbe girişiminde bulundu.

Fakat bu necip millet, bu darbecilere karşı dünyaya parmak ısırtacak bir destan yazdı.

İstanbul'da Sultan Fatih'in, Diyarbakır'da Selahaddin Eyyûbî'nin ve her vilayette Osmanlının torunları kenetlenerek, birlik ve beraberlik içinde meydanları doldurdu. Tankların karşısında durup emniyet güçlerimizle birlikte darbeye dur dedi...

Sabahlara kadar ezanlar okundu selâlar verildi...

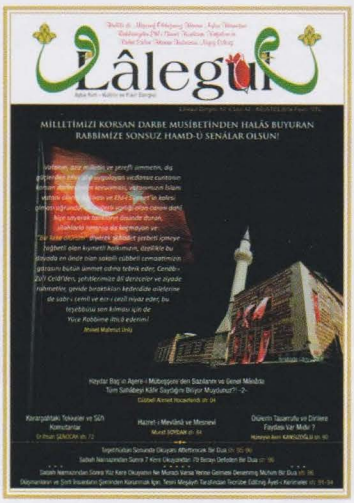
Neticede; bu necip millet darbe yapmak isteyenlere Allah'ın lütfuyla darbe yaptı. Ve tüm dünyaya, bu memlekette halka rağmen darbe yapılamayacağını gösterip adeta darbelerin selâsını okuttu.

Tekrar tüm halkımıza geçmiş olsun. Rabbim bu ülkeye bir daha darbe acısı yaşatmasın.

Bu elîm hadisede şehîd olanlara Allah-u Teala'dan rahmet, yaralananlara acil şifa, kederli ailelerine de sabırlar diliyorum.

Fi Emanillah!

Mustafa Özşimşekler

ADRES
Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 435 10 58

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM MÜDÜRÜ
Suat YILDIZ
0212 435 50 50

YAYIN TÜRÜ
Yerel, Sürekli, Aylık

BASIM YERİ
Promat Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi 1673.Sokak No:34
Esenyurt-İstanbul
Tel: 0212 622 63 63 - Fax: 0212 605 07 98
www.promat.com.tr

YURTİÇİ ABONELİK BEDELİ (YILLIK)
120 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (YILLIK)
100 Euro

ABONELİK İÇİN BANKA HESAP BİLGİLERİ
Gürsel YILDIZ

ALBARAKA TÜRK TL HESABI
İBAN: TR14-0020-3000- 0064-8648-0000-09

ALBARAKA TÜRK EURO HESABI
İBAN: TR57-0020-3000-0064-8648-0000-11

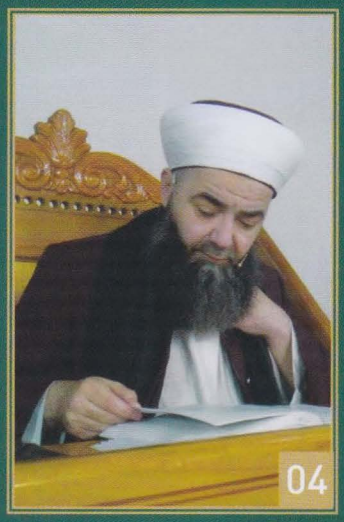
POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
Gürsel YILDIZ
105 907 20

TEMSİLCİ İRTİBAT
0212 435 10 58

ABONE DAĞITIM
Tuana Basın Yayın
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ
0212 912 10 06

İÇİNDEKİLER

HAYDAR BAŞ'IN AŞERE-İ MÜBEŞŞERE'DEN BAZILARINI VE GENEL MÂNÂDA TÜM SAHÂBEYİ KÂFİR SAYDIĞINI BİLİYOR MUYDUNUZ?! -2-
04 AHMET MAHMUT ÜNLÜ

34 **RÛHU'L-FURKAN TEFSÎRİ'NDEN KISSALAR**
MURAT DEMİR

43 **SÜNNET**
HADÎS-İ ŞERİFLER

48 **HIKEMİYYÂT**
HİKMETLİ SÖZLER

50 **BİR SAHÂBÎYİ TANIYALIM**
SAÎD BİN ZEYD (Radıyallâhu Anh)

53 **KISSADAN HİSSELER**
HÂİNLERİN ÂKIBETİ - KARDEŞLİĞİN ZİRVESİ

60 **TIBB-I NEBEVÎ: ALLAH VAR GAM YOK**
MURAT DEMİR

70 **EDEBİYYÂT**
DUA

• DUALAR ve ZİKİRLER •

90 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Haram Aylarda Günahların Katlanacağı.

90 91 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Haram Ay Orucu.

91 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Zülka'de Ayının Namazları.

91 94 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Düşmanların Ve Şerli İnsanların Şerrinden Korunmak İçin, Tesiri Meşâyih Tarafından Tecrübe Edilmiş Âyet-İ Kerîmeler.

94 95 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Âyet-i Kerîmelerin Aralarında ve Peşlerinde Okunacak İsm-i Şerîflerle ve Sonunda Okunacak Duasıyla Birlikte Tertîbi.

95 96 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Teşehhüdün Sonunda Okuyanı Affettirecek Bir Dua.

96 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Sabah Namazından Sonra 7 Kere Okuyandan 70 Belayı Defeden Bir Dua.
Sabah Namazından Sonra Yüz Kere Okuyanın Ne Muradı Varsa Yerine Gelecek Denenmiş Mühim Bir Dua.

15. YÜZYILIN MÜCEDDİDİ ŞEYHİMİZ HACI MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ (Kuddise Sirruhû)

■ RESUL BÖLÜKBAŞ

▶14

BUHÂRÎ ÇÖKERSE İSLÂM ÇÖKMEZ Mİ YAHUT İSLAMOĞLU'NUN BUHÂRÎ İLE DERDİ NE? - 2

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

▶26

KADINLAR GÜNÜ ve BU ŞEKİLDE YAPILAN EV veya ARAÇ SATIŞLARI

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

▶40

TUS'TAN UFUKLARA: HER ASRIN GAZALİLERİ

■ MUSTAFA ÖZCAN

▶54

KARARGAHTAKİ TEKKELER VE SÛFİ KOMUTANLAR

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

▶72

HAZRET-İ MEVLÂNÂ VE MESNEVÎ

■ MESNEVİHAN MURAT SOYDAN

▶84

Bursa'nın Bağrındaki Âbide Şahsiyetlerden; Devlet-i Aliyye'nin İkinci Şeyhülislâmı MOLLA YEGÂN HAZRETLERİ

■ HASAN KUDUOĞLU

▶20

EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

▶28

YUVAYI DİŞİ KUŞ YAPAR

■ MUSTAFA ÖNŞİMŞEKLER

▶44

OSMANLIDA BAYRAM VE İHTİŞAMLI GÖRÜNTÜLER

■ Prof.Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL

▶64

ÖLÜLERİN TASARRUFU VE DİRİLERE FAYDASI VAR MIDIR ?

■ HÜSEYİN AVNİ HOCA

▶80

TEFEKKÜR ÜZERİNE

■ VOLKAN TUZCU

▶88

Lalegül Dergisi Yıllık Abonelik

Yurtiçi Abonelik ₺120

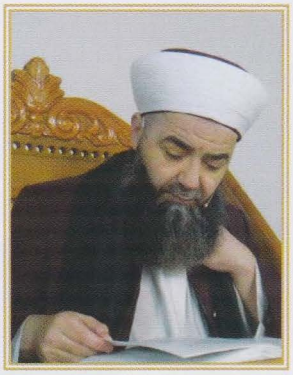
Yurtdışı Abonelik €100

Lâlegül

0212 912 10 06

www.lalegulnesriyat.com

Lalegül Dergisine Abone Olan Herkese Sürpriz Hediyeler

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

HAYDAR BAŞ'IN AŞERE-İ MÜBEŞŞERE'DEN BAZILARINI VE GENEL MÂNÂDA TÜM SAHÂBEYİ KÂFİR SAYDIĞINI BİLİYOR MUYDUNUZ?! -2-

Bizleri sahâbeyi sevme seciyesi üzere yaratıp yaşatan **Allâh-u Te'âlâ**'ya hadsiz hamd-ü senâdan, sahâbesini sevmemizi emreden **Rasûlüllâh** ﷺ'e ve "Ehl-i Sünnet" inancını temsil eden Ehl-i Beyti'ne ve sahâbesine sayısız salât-ü selâmlardan sonra!

Geçen yazımızda sizlere **Haydar Baş**'ın Ehl-i Sünnet'ten, hatta dinden çıkıp Şîa fırkasının sahâbeyi kâfir sayan bâtıl görüşlerini savunduğunu ve bunun delili olarak da onun televizyon kanallarında yayınlanan:

"Peygamber Gadirhumda Hazreti Ali'yi kendisinden sonra halîfe ve imam tayin etti, o gün onu biatla kabul edenler Sakife'de bu biatlerini bozdular. Ali'ye karşı çıkanlar da kâfirdir yanlış anlama…

Bunlar peygamberden sonra Ali'nin halîfeliğini kabul etmediler, ettilerse de tiyatro oynadılar, rıhletinden sonra da cahiliye âdetine uyup mürted oldular. Bundan ilerisine geçmek istemiyoruz, ben bu konuda tevil yapmak yerine şöyle bir metodu tercih ettim.

Sakife'de toplananların evsafını incelememize gerek yok, ikisi zaten peygamberin kayınpederi, biri çok yakın arkadaşı, ben diyorum bu aile tartışmasının içerisine girmeyelim, peygamber döneminde yaptıkları iyilikleri yapmadılar demiyoruz, yaptıysa mükâfatını alacak, ama bu ölçülerin dışına çıktıysa havasını alacak.

Hadiste ne diyor 'Senden sonra mürted oldular, cahiliye adetine uydular' diyor." (Meltem tv ve Kadırga tv ortak yayını, Kasım 2013, Gündem Özel Programı) şeklindeki hezeyanlarını nakletmiş ve o yazımda **Rasûlüllâh** ﷺ'in Ğadîr-i Hum'da yaptığı konuşmanın **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ın halîfe tayin edilmesiyle hiçbir alakası bulunmadığını delilleriyle açıklamıştım.

Bu yazımda da sizlere Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a akdedilen bîatın hakikatini, hak olduğunu, bu hususta sahâbenin ittifakı bulunduğunu tafsilatıyla ve kaynaklarıyla anlatmaya çalışacağım.

"Ebû Bekr es-Sıddîk *(Radıyallâhu Anh)*a Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde Yapılan Bîat Nasıl Gerçekleşmiştir

Şu bilinsin ki; Ehl-i Sünnet olsun, Mu'tezile, Şî'a ve Hâricîler gibi sapık fırkalar olsun, bunlardan her biri imâmetin (devlet reisi tâyin etmenin) ümmet üzerine farz olduğu hususunda, dolayısıyla aralarında **Allâh-u Te'âlâ**'nın hükümlerini icrâ edecek ve **Rasûlüllâh** ﷺ'in getirdiği şerîatın hükümleriyle kendilerini yönetecek adâletli bir devlet reisine itaat etmelerinin bütün ümmet üzerine farz olduğu konusunda ittifak etmişlerdir. *(İbnü Hazm, el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'n-Nihal, 4/149)*

İşte bu nedenle **Rasûlüllâh** ﷺ vefat ettiğinde Müslümanlar başlarında kendilerini yönetecek bir imam ve halîfe (devlet reisi) bulunmaksızın bir gece bile yaşamaktan endişe etmişlerdir.

Zira ekseriyeti muhâcir ve ensardan oluşan Müslümanlar halîfe tayininin, kendileri üzerine farz olan en önemli vazife olduğunu, bunu yapmadıkları takdirde **Allâh-u Te'âlâ**'nın dîninin hükümlerini icra edemeyeceklerini ve bu nedenle günaha gireceklerini çok iyi bildikleri için **Rasûlüllâh** ﷺ'i defnetmeden önce ilk iş olarak başlarına bir halîfe seçip ona bîat etme vazifesine yönelmişlerdir.

Şî'a fırkasının ve onlara bağlı olan **Haydar Baş** gibilerin: *"Sahâbe, **Rasûlüllâh** ﷺ'i defnetmeden önce halîfelik yarışına girdiler"* şeklindeki iftirası asla kabul edilemez.

Farz bir namazın vakti çıkacakken Müslümanlar cenâzelerini defnetmeden önce o farzı îfâ etmek zorunda oldukları gibi sahâbe-i kirâm *(Radıyallâhu Anhüm)* hazarâtı da ilk başta halîfe seçme farzını yerine getirmişlerdir ki esasen bunu yapmamaları halinde kınanmaları sözkonusu olacaktı.

Ancak **İbni Sebe** yahudisinin kurdurduğu Şî'a fırkasının, İslâm devletinin bekası ve toplumda yetki boşluğu oluşmaması gibi bir dertleri olmadığından, aksine onların en büyük arzusu İslâm'ın yıkılması olduğundan bu güruh elbetteki bu işin bir süre gecikmesini ve o arada çıkacak kargaşalarda İslâm nizâmının bozulmasını istemişler ve bu nedenle böyle iftiraları ortaya atmışlardır.

Nitekim **Rasûlüllâh** ﷺ'in vefatından 24 sene kadar kısa bir zaman dilimi geçtikten sonra ileride Şî'a fırkasını kurduracak olan bu **İbni Sebe** melûnu, evvelce bulamadığı fırsata erişmiş ve **Osmân** *(Radıyallâhu Anh)* aleyhinde uydurma mektuplar yazarak her tarafa göndermiş, neticede Mısır dahil birçok ülkeden çapulcuları örgütleyip Medîne'yi işgal ettirmiş ve halîfeyi evinde şehit ettirmiştir.

Dolayısıyla fitnenin zuhûru için en elverişli zaman olan **Rasûlüllâh** ﷺ'in vefatının getirdiği boşluk dönemini yaşayan kıymetli sahâbe *(Radıyallâhu Anhüm)* bu gibi fitnelerin baş göstereceğini önceden görmüş ve **Rasûlüllâh** ﷺ'i defnetmeden önce kendilerine namazda ve sâir kararlarda imamlık yapacak bir halîfe tâyin ederek kargaşayı önlemişlerdir.

Nitekim **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* bu mânâda: "**Rasûlüllâh** ﷺ vefat ettiğinde **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*: '**Rasûlüllâh** ﷺ'in öldüğünü söyleyeni kılıçla öldürürüm. Bazı münâfıklar **Rasûlüllâh** ﷺ'in öldüğünü söylüyorlar, **Allâh-u Te'âlâ** münâfıkları tüketinceye kadar o ölmeyecektir' derken, içlerinde nifak olan (ve Rasûlüllâh ﷺ'in vefatını fırsat bilerek İslâm'ı yok etmeye çalışmayı planlayan münâfık) kimseleri korkuttu" demiştir. *(Buhârî, no:3667, 3669-3670; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:25841; İbnü Hibbân, es-Sahîh, no:6620)*

Gerçekten bu tesbit çok yerindedir, zira halîfe tâyininde hiçbir boşluk yaşanmadığı halde birçok Arap kabilesi zekât vermemek için mürted olmuş ve **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın iki senelik hilâfet dönemi riddet ehlinin savaşlarıyla geçmiştir.

Ya bir de ilk günden halîfe tâyin edilmeseydi bu boşluğun neler doğurabileceği tasavvur bile edilemez.

Halîfe Tayinini İlk Olarak Ensâr-ı Kirâm Düşünmüştür

Halîfe tayini konusunu ilk olarak Medîne halkı olan Ensâr'ın düşünmesinin hikmeti incelendiğinde şu anlaşılmaktadır ki; İslâm devleti ilk olarak onların arazisi olan Medîne toprağında kurulurken **Allâh-u Te'âlâ**'nın fazl-u kereminden sonra maddî anlamda en büyük destek hiç şüphesiz ki ensâr-ı kirâmın yardımı ve muhâcirlerle dayanışması olmuştur.

Bir şeyi kuranların onun korunmasına en çok düşkün olan kimseler olacağı, sonradan mirasa konanların ise ilk müessisler kadar sahip oldukları değerin farkında olamayacakları hususu dikkate alındığında, bu konuda da Müslümanların birliğini muhafaza edip İslâm devletini koruma şuurunun ilk önce ensarda belirmiş olması garipsenemez.

İşte bu haysiyetle ırkçılık taassubu yahut yöneticilik sevdası devreye girmeksizin sırf İslâm hamiyyeti hassasiyetiyle ensâr, **Rasûlüllâh** ﷺ vefat eder etmez, bu iş için kimin elverişli olduğunu seçmek üzere Benî Sâ'ide Sakîfesi olarak adlandırılan Sâ'ide oğullarına ait bir çardakta toplanmışlardır.

Özellikle ikinci Akabe Bîatında ensârın nakîbi (lideri) olan **Sa'd ibni Ubâde** *(Radıyallâhu Anh)* bu işi çok önemsemiş, o kötü günde de kavmine önderlik ederek onları bir araya getirmiş, böylece ensâr cemaati sırf **Allâh**'a kulluk vazifesini icra etmek ve **Rasûlüllâh** ﷺi Medîne'ye davet ederek İslâm devletinin kurulmasına vesile oldukları gibi devletin bekası hususunda da öncü olma şerefini ensârda muhafaza etme niyetiyle **Rasûlüllâh** ﷺi defnetmeden önce aralarından bir imam seçmek için toplanmışlardır.

Zira İslâm devletini kurma şuurunda olan bu kişiler kaptansız gemi ne ise imamsız bir ümmetin de aynı durumda olacağını tesbit ederek İslâm'dan bir cüz olan imâmet ve hilâfet konusunu öteleyememişler, bu cihetle de Müslümanlar daima hayırda yarış ve fazîletli amellerde musâbaka şuuruyla yetiştiklerinden bu konuda da herkes fazîleti elde etmek için harekete geçmiştir.

O sırada **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* ise, **Rasûlüllâh** ﷺin vefatından çok etkilenip onun ölmediğini ve **Mûsâ** *(Aleyhisselâm)*ın Tur Dağı'ndan döndüğü gibi döneceğini iddia edecek kadar şuurunu kaybeden, hatta **Rasûlüllâh** ﷺin öldüğünü söyleyenlerin kellesini uçuracağını söyleyecek kadar ileri giden **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* ı ve mescidde bulunanları teselli etmek ve akl-ı selîme davet etmekle meşguldü.

O anda insanlar **Rasûlüllâh** ﷺin vefatını kabullenemiyorlardı, nihayet **Ebu Bekr es-Sıddîk** *(Radıyallâhu Anh)* minbere çıkıp, **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd-ü senada bulunduktan sonra:

«أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ، وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ رَبَّ مُحَمَّدٍ فَإِنَّ اللهَ حَيٌّ لاَ يَمُوتُ.»

"Ey insanlar! Her kim **Muhammed** ﷺe tapıyorduysa, şüphesiz ki **Muhammed** ﷺ ölmüştür. Her kim **Allâh**(-u Te'âlâ'y)a tapıyorduysa, şüphesiz ki **Allâh**(-u Te'âlâ) diridir hiç ölmeyecektir" diye konuşma yapıp peşisıra:

﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللهُ الشَّاكِرِينَ﴾

"Muhammed ancak bir rasûldür ki; gerçekten kendisinden önce de birçok peygamberler (gelip) **geçmiştir. Şimdi o ölecek yahut öldürülecek olursa, ökçeleriniz üstünde** (gerisin geri dinden) **dönecek misiniz?!**

Her kim (irtidât edip) **iki ökçesi üstünde** (eski kâfirliğine) **dönecek olursa, Allâh'a** (ziyan ve noksanlıktan) **hiçbir şeyle asla zarar veremez. Pek yakında Allâh** (geri kaçmayıp sebat ederek İslâm nimetine) **şükreden o kimselere mükâfat verecektir"** *(Âl-i İmrân Sûresi:144)* âyet-i kerîmesini okuyunca ancak o zaman sahâbe hazarâtı **Rasûlüllâh** ﷺin vefatını kabullenebildiler.

Nitekim **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* bu hususta: "Sanki ben bu âyet-i kerîmeyi ilk olarak **Ebû Bekr es-Sıddîk**'tan işitmiş gibi oldum ve **Rasûlüllâh** ﷺin vefatını anladığımda ayaklarım beni taşımadı" demiştir.

"Kurtubî Tefsîri"nde zikrolunduğuna göre, **Ebû Nasr Ubeydullâh el-Vâilî** *(Rahimehullâh)*, ***"el-İbâne"*** isimli kitabında, **Enes ibni Mâlik** *(Radıyallâhu Anh)*ın şöyle anlattığını rivayet etmiştir:

"**Rasûlüllâh** ﷺin mescidinde, **Ebû Bekr es-Sıddîk** *(Radıyallâhu Anh)*a bîat edilirken **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*dan evvel **Rasûlüllâh** ﷺin minberine çıkarak şöyle demiştir:

'Bundan sonra! Şüphesiz ki ben, dün size (Rasûlüllâh ﷺin ölmediği ile alâkalı) bir söz söylemiştim. Şüphesiz ki o benim dediğim gibi değildi. Vallâhi ben size söylediğim o sözü, ne **Allâh-u Te'âlâ**'nın indirdiği bir kitapta, ne de **Rasûlüllâh** ﷺin bana söylediği bir sözde bulmadım, lâkin ben **Rasûlüllâh** ﷺin uzun yaşayıp bizden sonra öleceğini ümit ediyordum, fakat **Allâh-u Te'âlâ**, **Rasûlü** için kendi yanındaki dereceleri sizin yanınızdakilere tercih etmiştir.

İşte bu kitap, **Allâh-u Te'âlâ**'nın, kendisiyle **Rasûlü**'nü hidayete erdirdiği Kur'ân'dır, buna sımsıkı sarılın ki **Rasûlüllâh** ﷺin hidayet buyurulduğu yola siz de kavuşun.

Şüphesiz ki **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* **Rasûlüllâh** ﷺin en yakın arkadaşıdır, mağaradaki iki kişinin ikincisidir ve Müslümanlar içerisinde sizin işlerinizi yönetmeye en layık olandır. Haydi onu öne geçirip kendisine bîat edin" dedi.

Zaten sahâbeden bir taife bir önceki gün Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde kendisine bîat etmişlerdi. Bu ikinci bîat ise minber üzerinde tüm sahâbeden alındı.

Buna göre **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a ilk bîat **Rasûlüllâh** ﷺin vefat günü olan Pazartesi günü Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde gerçekleşmiş, ertesi yani Salı sabahı ise insanlar mescidde toplanmış ve umumi bîat tahakkuk etmiştir. *(Buhârî, Ahkâm:51, no:6793, 6/2639; Kurtubî, el-Câmi'u li ahkâmi'l-Kur'ân, 4/223; İbnü Kesîr, es-Sîratü'n-Nebeviyye, 4/492-493; Cemal Abdülhâdî, Ahtâün yecibü en tusahhaha fi't-târîh, sh:146-149)*

Enes ibni Mâlik *(Radıyallâhu Anh)*: "O gün **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*ın **Ebû Bekr**'e 'Minbere çık' diye ısrar ettiğini ve onu minbere çıkartıncaya kadar bu ısrarı sürdürdüğünü müşâhede ettim" demiştir. *(İbnü Kesîr, es-Sîratü'n-nebeviyye, 4/492-493)*

Şu da bilinsin ki **Rasûlüllâh** ﷺin vefatında yaşanan hâdiseler **Hazreti Sıddîk** *(Radıyallâhu Anh)*ın son derece şecaat ve cesaretine en büyük bir delildir. Zira kalbin musîbet zamanında sabit olması, cüret ve cesaretin had safhasıdır.

Rasûlüllâh ﷺin ölümünden daha büyük bir musibet olmadığına göre, **Hazreti Sıddîk**'ın şecaat ve ilminin üstünlüğü o anda zuhur etmiştir.

Şöyle ki içlerinde **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*ın da bulunduğu bir takım ashâbın: "**Rasûlüllâh** ﷺ ölmedi" dedikleri, **Osmân** *(Radıyallâhu Anh)*ın dilinin tutulduğu, **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ın gizlendiği ve işlerin karıştığı bir zamanda, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*, Sünh'deki (Efendimiz ﷺin evine bir mil mesafedeki) meskeninden Mescid-i Nebevî'ye geldi ve orada insanların "**Rasûlüllâh** ﷺ ölmedi, ancak vahiy zamanında kendisini kaplayan bir hâle yakalandı" dediklerini duyunca, doğru **Rasûlüllâh** ﷺin yanına girdi.

Mübarek yüzünü açarak iki gözünün arasını öptükten sonra üzerine kapaklanıp bir süre ağladı ve:

«بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا، أَنْتَ أَكْرَمُ عَلَى اللهِ مِنْ أَنْ يُمِيتَكَ مَرَّتَيْنِ.»

"Anam babam sana feda olsun, diri iken de vefat etmişken de ne güzelsin. Sen **Allâh-u Te'âlâ** katında çok kıymetlisin, O, seni iki kere öldürmez (sana ölüm acısını iki kere tattırmaz ve bir kere aldı mı, bir daha geri döndürmez)" dedi.

Sonra dışarı çıkıp:

﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾

"**Muhammed ancak bir Rasûldür ki; gerçekten kendisinden önce de birçok peygamberler** (gelip) **geçmiştir. Şimdi o ölecek yahut öldürülecek olursa, ökçeleriniz üstünde** (gerisin geri dinden) **dönecek misiniz?!"** âyet-i celîlesini *(Âl-i İmrân Sûresi:144)* insanlara okuduğunda, bütün insanlar bu âyet-i celîle sanki o gün inmiş gibi Medîne-i Münevvere sokaklarında bu ayet-i celîleyi okumaya başladılar ve **Rasûlüllâh** ﷺin ölümüne ancak o zaman inanabildiler. *(Buhârî, Cenâiz:3, no:1184, 1/418; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:25841; İbnü'l-Esîr, Câmi'u'l-usûl, no:2074; İbnü İshâk, es-Sîra, 4/312; İbnü Hıbbân, es-Sahîh, no:6620)*

İşte bu hâdise **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın kalbinin korkusuz ve paniksiz olduğuna ve ilminin kesretine (çokluğuna) en büyük delildir. *(İbnü Hacer, Fethu'l-Bârî, 8/495)*

Sakîfetü Benî Sâ'ide'nin bulunduğu yerin şu anki hali

Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)* Halîfe Olmaya Meraklı Biri Değildi

Evvela şunu belirtelim ki; Şî'a kafasındaki **Haydar Baş**'ın dediği gibi **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ı halîfe seçenler asla dünya menfaati ve riyâset sevdası gözetmemişlerdir. Nitekim bu işin başını çeken **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* ensârın Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde toplandığından haberdar bile değildi.

Kendisi, **Rasûlüllâh** ﷺin evinde bulunuyorken duvarın arkasından biri ona: "Ey **İbnü'l-Hattâb**! Çık yanıma gel" diye seslendi. O ise ona: "Git işine! Bizim seninle uğraşacak vaktimiz yok" dedi.

Fakat o sesin sahibi: "Çok önemli bir hâdise meydana geldi, mutlaka senin bunu bilmen lazım, ensâr Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde toplandılar, sonra aranızda telafisi mümkün olmayacak hâdiseler zuhur etmeden onlara yetişin" dedi.

Bunun üzerine **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a bu durumu arzedince **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*: "Biz onları yanımıza çağırmayalım, madem öyle biz gidelim ve niçin toplandıklarını keşfedelim" dedi. Böylece yola çıktılar, yolda **Ebû Ubeyde** *(Radıyallâhu Anh)*a rastladılar. **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* onu da tutarak **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* ile onun arasında yürüdü. Yaklaştıklarında iki sâlih zâta rastladılar ki onlar ensardan ve Bedir'de bulunmuş kıymetli ashaptan olan **Uveym ibni Sâ'ide** ile **Ma'n ibni Adiyy** *(Radıyallâhu Anhümâ)* idiler.

Onlar ensârın ne hususta toplandığını **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* ile birlikte olanlara anlattılar, fakat tartışma çıkar endişesiyle "Siz şimdi onların yanına gitmeyin, kendi kararınızı aranızda verin" dedilerse de **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*: "Böyle olmaz, mutlaka yanlarına gideceğiz ve birlikte meşvere edeceğiz" dedi.

Böylece içeri girdiklerinde ensardan bir takım zevâtın toplandığını gördüler. Aralarında başı sarılı bir zat vardı, onun kim olduğunu sorduklarında **Sa'd ibni Ubâde** *(Radıyallâhu Anh)* olduğunu ve sıtma geçirdiği için üstünü örttüğünü öğrendiler.

Az bir zaman geçtikten sonra ensarın hatîbi olan kişi (Sâbit ibni Kays) **Allâh**'a hamd-ü senâ ile başladığı bir konuşma îrâd etti ve bu konuşmasında ensârın, **Allâh**'ın dîninin yardımcıları olduğundan ve İslâm'ın ordusu olduğundan, dolayısıyla içlerinden birinin halîfe seçilmesinin daha uygun olacağından bahsetti.

Bundan sonra yaşananları **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır: "O susunca ben konuşmak istedim, fakat **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* bana: 'Acele etme' deyince onu kızdırmak istemedim. Her zamanki gibi o benden daha yumuşak ve vakarlı davranıyordu. O sırada kendisi bir konuşma yaptı; **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd-ü senâ ile başladığı bu konuşmasında ensârın medh-u senâsı hakkında nâzil olan bütün âyet-i kerîmeleri ve tüm hadîs-i şerîfleri beyan etti ve neticede ensârın reisi olan **Sa'd ibni Ubâde** *(Radıyallâhu Anh)*a hitâben:

'Ey **Sa'd**! Muhakkak ki sen hatırlarsın ki bir kere senin de oturduğun bir mecliste **Rasûlüllâh** ﷺ:

«لَا يَزَالُ هٰذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمُ اثْنَانِ.»

"Onlardan iki kişi kaldıkça bu iş (halîfelik) **Kureyş'te daim olacaktır"** buyurmuştu' *(Buhârî, Menâkıb:2, no:3310, 3/1290; Müslim, no:1820)* deyince **Sa'd** *(Radıyallâhu Anh)*: 'Doğru söyledin, siz emirlersiniz, bizler ise vezirleriz' dedi ve böylece hepsi birden **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a bîat etmek istediler.

Fakat **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* buna razı olmayıp **Ömer ibni'l-Hattâb** ile **Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrâh**'tan her ikisinin elini tutarak: 'Ben sizin için bu iki adamdan birine razı oldum, siz de dilediğinize bîat edin' deyince ben diğer bütün sözlerini beğensem de **Ebû Bekr**'in bu sözünü beğenmedim. Çünkü vallâhi ben içlerinde **Ebû Bekr**'in bulunduğu bir topluma emir olmaktansa boynumun vurulmasını tercih ederdim.

Bu arada sesler yükselince ben ihtilaf çıkacağından korkarak: 'Ey ensar cemaati! Siz **Rasûlüllâh** ﷺin namaz kıldırmak üzere **Ebû Bekr**'i imam tayin ettiğini bilmiyor musunuz?! **Ebû Bekr**'in önüne geçme hususunda hanginizin içi rahat edebilir?!' deyince ensar topluluğu: '**Ebû Bekr**'in önüne geçmekten **Allâh**'a sığınırız' dediler.

Bunun üzerine ben **Ebû Bekr**'e: 'Ey **Ebû Bekr**! Elini uzat' dedim, o da elini uzatınca ona bîat ettim. Sonra orada bulunan muhacirler ona bîat ettiler, daha sonra da ensar bîat etti." *(Buhârî, Muhâribîn:16, no:6442, 6/2503; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:391, 133; İbnü İshâk, es-Sîra, 4/314, 317; İbnü Hıbbân, es-Sahîh, no:414-416; İbnü Hacer, Fethu'l-Bârî, 14/118-120; Mûsâ ibni Râşid, Sîratü'l-atîk, sh:228, 233)*

Görüldüğü üzere bu sahih rivayetler **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın halîfe olmaya meraklı olmadığını, ancak ihtilaf çıkmasından korktuğu için bu görevi kabul ettiğini ortaya koymaktadır. Zaten **Râfi' et-Tâî** *(Radıyallâhu Anh)* **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a halîfeliği nasıl kabul ettiğini sorduğunda kendisi:

"Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde ensar kendi görüşlerini anlattıktan sonra **Ömer ibni'l-Hattâb** *(Radıyallâhu Anh)* onlara **Rasûlüllâh** ﷺin hastalığında onun emriyle benim kendilerine imam olduğumu hatırlatınca onlar bana bîat ettiler. Ben de çekimser kalmam halinde büyük bir kargaşa çıkacağından ve bunun ardından bazı kimselerin mürted olmasından endişe ettiğim için mecburen kabul ettim" diye anlatmıştır. *(Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:42; Mûsâ ibni Râşid, Sîratü'l-Atîk, sh:234)*

Hâfız İbni Kesîr *(Rahimehullâh)* bu sözün mânâsı hakkında: "**Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* halîfeliği kabul etmemesi durumunda onu terk etmesinden daha büyük bir fitne çıkacağından korktuğu için imâmeti kabul etti" demiştir.

Zaten **Abdurrahmân ibni Avf**'ın oğlu **İbrâhîm** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivayete göre **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* bir konuşmasında: «وَاللهِ، مَا كُنْتُ حَرِيصًا عَلَى الْإِمَارَةِ يَوْمًا وَلَا لَيْلَةً قَطُّ، وَلَا كُنْتُ فِيهَا رَاغِبًا، وَلاَ سَأَلْتُهَا اللهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي سِرٍّ وَلَا عَلَانِيَةٍ، وَلٰكِنِّي أُشْفِقْتُ مِنَ الْفِتْنَةِ، وَمَا لِي فِي الْإِمَارَةِ مِنْ رَاحَةٍ، وَلٰكِنْ قُلِّدْتُ أَمْرًا عَظِيمًا مَا لِي بِهِ مِنْ طَاقَةٍ وَلَا يَدَ إِلَّا بِتَقْوِيَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَوَدِدْتُ أَنَّ أَقْوَى النَّاسِ عَلَيْهَا مَكَانِي الْيَوْمَ.»

"Vallâhi ben bir gün bir gece dahî asla devlet yöneticisi olmaya meraklı da olmadım, bu işe hevesli de olmadım, ne gizli ne âşikâr **Allâh-u Azze ve Celle**'den halîfelik de istemedim. Lakin ben kargaşa çıkmasından korktum.

Zaten benim için devlet yöneticisi olmakta hiçbir rahatlık bulunmadığını bilmekteydim. Ama **Allâh-u Azze ve Celle**'nin takviyesi olmadan güç ve takat getiremeyeceğim büyük bir iş boynuma takıldı. İsterdim ki bugün bu işi yürütmeye insanların en kuvvetlisi benim yerimde bulunsaydı (da ben halîfe olmasaydım)" demiştir. *(Hâkim, el-Müstedrek, 4422, 3/65; İbnü Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5/262)*

İşte bütün bu sahih rivayetlerden anlaşıldığına göre, ayrıca ensâr-ı kirâmdan bazılarının halîfenin kendilerinden olmasını teklif etmeleri, diğer bir kısmının iki halîfe olup kendilerinden de bir emir olmasını istemeleri, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın halîfenin mutlaka Kureyş'ten olması gerektiğini ifade eden hadîs-i şerîften dolayı halîfe adayını ensardan gösteremeyip muhâcirlerden iki kişi arasında seçime bırakması, işte bütün bu sahih rivayetler sahâbenin, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın halîfeliğini önceden tertip etmediklerini göstermektedir.

Dolayısıyla **Ebû Bekr**, **Ömer** ve **Ebû Ubeyde** *(Radıyallâhu Anhüm)* hazarâtının Benî Sâ'ide Sakîfesi'ne gitmeleri kendilerini halîfe yapmak için değil, bilakis **Rasûlüllâh** ﷺin vefatından sonra Müslümanların başına bir imam nasbetmekten ibaret olan büyük bir farzı yerine getirmek için olduğundan dolayı nefsânî bir iş olmayıp bilakis **Allâh-u Te'âlâ**'ya karşı bir taat ve bir gece bile halîfesiz kalmamak şuuruyla işlenmiş olan bir ibadet olmuştur.

Ayrıca bu vazifeyi îfâ **Rasûlüllâh** ﷺin defninin gecikmesine sebebiyet vermemiş, Sakîfe'deki buluşmanın dışında başka toplantılar gerekmemiş, bir damla bile kan dökülmemiş, kavga gürültü dahî çıkmamış ve Mescid-i Nebevî'de sahâbenin icmâıyla gerçekleşmiştir.

Hal böyle iken bu farzı yerine getiren sahâbeyi gasbçı ilan eden ve **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*a karşı geldikleri için kâfir sayan Şî'a kafalı **Haydar Baş** gibilerin, ümmet birliği, dînin bekası, fitnenin önlenmesi, yönetim hakkının toplum içerisindeki en fazîletli kişiye tevdi edilmesi ve ona bîat edilip itaat edilmesi gibi farz olmakta öncelik kesbetmiş olan hususlardan ne kadar bîhaber oldukları izaha muhtaç değildir.

Ali *(Radıyallâhu Anh)* Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*ın Kendisinden Daha Fazîletli ve Hilafete En Layık Kimse Olduğunu Açıklamışken Haydar Baş Kimin Adına Konuşuyor?!

İbrâhîm ibni Abdirrahmân ibni Avf *(Radıyallâhu Anhumâ)*dan rivayet edilen sahih bir nakle göre **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* ın halîfe seçilmesi hususunda:

«وَإِنَّا نَرَى أَبَا بَكْرٍ أَحَقَّ النَّاسِ بِهَا بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، إِنَّهُ لِصَاحِبُ الْغَارِ، وَثَانِيَ اثْنَيْنِ، وَإِنَّا لَنَعْلَمُ بِشَرَفِهِ وَكِبَرِهِ، وَلَقَدْ أَمَرَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الصَّلاةَ بِالنَّاسِ وَهُوَ حَيٌّ.»

"Şüphesiz ki biz **Rasûlüllâh** ﷺden sonra halîfeliğe insanlar içerisinde en liyâkatli olanın **Ebû Bekr** olduğuna inanmaktayız. Muhakkak ki o elbette mağara arkadaşıdır ve iki kişinin ikincisi olma vasfına sahiptir. Gerçekten biz onun şerefini ve büyüklüğünü takdir etmekteyiz. Şu da bir hakikattir ki **Rasûlüllâh** ﷺ hayatta iken insanlara namaz kıldırmasını ona emretmiştir." *(Hâkim, el-Müstedrek, no:4422, 3/65)*

Muhammed ibni'l-Hanefiyye, **Câbir ibni Humeyd**, **Abdullâh ibni Kesîr** ve **Hakem ibni Hacl** *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi birçok zevattan rivayet edildiği üzere **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*:

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: «أَفْضَلُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ، فَمَنْ فَضَّلَنِي عَلَيْهِمَا فَهُوَ مُفْتَرٍ، أَضْرِبُهُ بِالسِّيَاطِ كَمَا يُضْرَبُ الْمُفْتَرُونَ.»

"Rasûlüllâh ﷺden sonra bu ümmetin en üstünü Ebû Bekr sonra Ömer'dir. Her kim beni onlardan üstün tutarsa iftiracılara vurulan (seksen) **sopayı ona da kırbaçlarla vururum"** demiştir. *(İmâm-ı Rabbânî, el-Mektûbât, 2/156; Buhârî, no:3468, 3/1342; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, 1/106, 110, 127; Fezâilü's-sahâbe, no:49, 1/83; Ebû Dâvûd, no:4629, 2/617; İbnü Mâce, no:106, 1/39; İbnü Ebî Âsım, es-Sünne, 2/202; Hatîb, Telhîsu'l-müteşâbih, no:622-623, 1/312-313; İbnü Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, 44/365; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-'ummâl, no:36102, 2/1681)*

Ali *(Radıyallâhu Anh)*ın bu sözü seksen tarikten mütevâtir olarak nakledilmiştir. *(Ali Muhammed es-Sallâbî, Esme'l-metâlib, sh:135)*

Muhammed ibni Akîl ibni Ebî Tâlib *(Radıyallâhu Anhümâ)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ! أَخْبِرُونِي بِأَشْجَعِ النَّاسِ؟»، قَالُوا: «أَنْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ!»، قَالَ: «أَمَا إِنِّي مَا بَارَزْتُ أَحَدًا إِلاَّ انْتَصَفْتُ مِنْهُ، وَلٰكِنْ أَخْبِرُونِي بِأَشْجَعِ النَّاسِ»، قَالُوا: «لاَ نَعْلَمُ، فَمَنْ؟»، قَالَ: «أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ جَعَلْنَا لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرِيشًا فَقُلْنَا: مَنْ يَكُونُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلاً يَهْوِي إِلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ؟ فَوَ اللهِ مَا دَنَا مِنْهُ إِلاَّ أَبُو بَكْرٍ شَاهِرًا بِالسَّيْفِ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لاَ يَهْوِي إِلَيْهِ أَحَدٌ إِلاَّ أَهْوَى عَلَيْهِ فَهٰذَا أَشْجَعُ النَّاسِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَخَذَتْهُ قُرَيْشٌ فَهٰذَا يَجَؤُهُ وَهٰذَا يُتَلْتِلُهُ وَهُمْ يَقُولُونَ: أَنْتَ الَّذِي جَعَلْتَ الْآلِهَةَ إِلٰهًا وَاحِدًا، فَوَ اللهِ مَا دَنَا مِنْهُ أَحَدٌ إِلاَّ أَبُو بَكْرٍ، يَضْرِبُ هٰذَا وَيُتَلْتِلُ هٰذَا وَهُوَ يَقُولُ: وَيْلَكُمْ أَتَقْتُلُونَ رَجُلاً أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللهُ » ثُمَّ رَفَعَ عَلِيٌّ بُرْدَةً كَانَتْ عَلَيْهِ فَبَكَى حَتَّى اخْضَلَّتْ لِحْيَتُهُ ثُمَّ قَالَ: «أُنْشِدُكُمْ بِاللهِ أَمُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ خَيْرٌ أَمْ أَبُو بَكْرٍ؟»، فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَقَالَ: «أَلاَ تُجِيبُونِي؟! فَوَ اللهِ لَسَاعَةٌ مِنْ أَبِي بَكْرٍ خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِنْ مُؤْمِنِ آلِ فِرْعَوْنَ، ذَاكَ رَجُلٌ كَتَمَ إِيمَانَهُ وَهٰذَا رَجُلٌ أَعْلَنَ إِيمَانَهُ.»

"**Ali** *(Radıyallâhu Anh)* (hilâfeti döneminde): 'Ey insanlar! Bana insanların en cesâretlisinin kim olduğunu söyleyin' deyince herkes ona: 'Sensin, yâ emîra'l-müminîn!' dediler.

O (yine): 'Bana gelince, ben mübârezeye (vuruşmaya) çıktığım herkesten intikam aldım ama siz bana insanların en cesâretlisinin kim olduğunu söyleyin' dedi. Onlar: 'Biz bilmiyoruz. Kimdir (o kişi)?' dediler.

O zaman kendisi: '**Ebû Bekir**'dir. Bedir günü olunca biz **Rasûlüllâh** ﷺe bir çardak yaptık ve: 'Müşriklerden biri ona (yalnızken) saldırabilir, (öyleyse) kim gece **Rasûlüllâh** ﷺ ile beraber olur (da onu korur)?' dedik.

Mescid-i Nebevî'nin 500 m. kuzeybatısında yer alan bu bina Sühaymî caddesindeki genişletme sırasında yıkılmış ve yeri bugün Hadîkatü'l-bey'a adıyla anılan bir park haline getirilmiştir.

Vallâhi **Ebû Bekr**'den başkası bu işe yanaşmadı. Böylece o, **Rasûlüllâh** ﷺin başında kılıcını çekmiş vaziyette nöbet tuttu, hangi müşrik sataşmaya kalksa mutlaka o da ona mukabelede bulunuyordu. İşte insanların en cesâretlisi odur' dedi.

Sonra **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* şöyle dedi: '(Bir ara) ben **Rasûlüllâh** ﷺi görmüştüm ki Kureyş onu(n etrafını) sarmıştı. Kimisi onu itiyor, kimisi de çekiştiriyordu ve onlar (hep bir ağızdan:) 'Sen ilâhları(mızı) tek bir ilah yaptın (ve sadece 'Allâh' var dedin)' diyorlardı.

(Bu vaziyette) **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* kimine vurdu, kimini itti, bir yandan da: 'Bir adamı **'Rabbim Allâh'tır'** dediği için mi öldüreceksiniz?!' diyordu.

Sonra **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* üzerindeki şalı kaldırarak sakalları ıslanıncaya kadar ağladı.

Daha sonra: 'Size **Allâh** hakkı için soruyorum ki (Mümin Sûresi'nin 28. âyetinde medhedilen) **Firavun** hânedanın mümini mi daha hayırlıdır, yoksa **Ebû Bekr** mi?' diye sordu.

O topluluk sükût edince: 'Bana cevap vermeyecek misiniz?! Vallâhi **Ebû Bekr**'in bir ânı bile, **Firavun** hânedanının mümini gibilerinin yeryüzü dolusundan daha hayırlıdır. O îmânını gizliyordu, bu ise îmânını ilan etmiş bir adamdır' dedi." *(Bezzâr, el-Müsned, no:761, 3/14; Hâkim, el-Müstedrek, Ebû Nu'aym, Fadâilü's-sahâbe, no:237; Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 13/37-38)*

İbni Ömer *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre; **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* **Rasûlüllâh** ﷺin vefatından sonra kılıcını kuşanmış, mürtedlerle harbe soyunmuştu. Bir kere Medîne'ye bir merhale uzaklıktaki Zi'l-kassa mevkisine savaş için giderken bineğine yerleşince **Ali ibni Ebî Tâlib** *(Radıyallâhu Anh)* onun bineğinin yularından tutarak:

«إِلَى أَيْنَ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللهِ؟ أَقُولُ لَكَ مَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ: شِمْ سَيْفَكَ وَلَا تَفْجَعْنَا بِنَفْسِكَ، وَارْجِعْ إِلَى الْمَدِينَةِ، فَوَاللهِ لَئِنْ فُجِعْنَا بِكَ لَا يَكُونُ لِلْإِسْلَامِ نِظَامٌ أَبَدًا.»

"Ey **Rasûlüllâh**'ın halîfesi! Nereye gidiyorsun? Ben sana **Rasûlüllâh** ﷺin Uhud günü söylediği gibi: **'Kılıcını kınına sok, bizi kendi ölümünle dertlendirme'** diyorum. Hemen Medîne'ye dön, vallâhi senin ölümünle kederlenirsek artık ebediyyen İslâm'ın düzeni kalmaz" dedi. Bunun üzerine **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* geri döndü. *(İbnü Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 6/314-315)*

Hâşâ **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*a istemeyerek bîat etmiş olsa idi bu onun için altın bir fırsat olacaktı ki belki **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın o harplerde başına bir şey gelecek ve böylece **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* ondan kurtulmuş olacaktı. Oysa **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ı bütün tehlikelerden korumak için daima özen gösterdi.

Ebû Vâil *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edildiğine göre; **Ali ibni Ebî Tâlib** *(Radıyallâhu Anh)*a: "Kendinden sonrası için bize halîfe tayin etmeyecek misin?" denildiğinde:

عَنْ أَبِي وَائِلٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «قِيلَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَلَا تَسْتَخْلِفُ عَلَيْنَا»، قَالَ: «مَا اسْتَخْلَفَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْتَخْلِفَ وَلٰكِنْ إِنْ يُرِدِ اللهُ بِالنَّاسِ خَيْرًا فَسَيَجْمَعُهُمْ بَعْدِي عَلَى خَيْرِهِمْ كَمَا جَمَعَهُمْ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ عَلَى خَيْرِهِمْ.»

"**Rasûlüllâh** ﷺ bir halîfe adını vermedi ki ben de halîfe seçeyim. Lakin eğer **Allâh** insanlara bir hayır ulaşmasını murad ederse, peygamberlerinin ardından onları en hayırlıları olan **Ebû Bekr**'e biatta birleştirdiği gibi benden sonra da onları içlerindeki en hayırlı kişiye biatta cem eder" demiştir. *(Hâkim, el-Müstedrek, no:4467, 3/79)*

Ebû Yahyâ Hakîm ibni Sa'd *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ أَبِي يَحْيَى حَكِيمِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «سَمِعْتُ عَلِيًّا يَحْلِفُ بِاللهِ أُنْزِلَ اسْمُ أَبِي بَكْرٍ مِنَ السَّمَاءِ الصِّدِّيقَ.»

"Ben **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ı: '**Ebû Bekr**'in 'Sıddîk' ismi gökten indirildi' diye yemin ederken bizzat işittim." *(Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, no:14, 1/55)*

Sıle ibni Züfer *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «كَانَ عَلِيٌّ إِذَا ذُكِرَ عِنْدَهُ أَبُو بَكْرٍ قَالَ: «اَلسَّبَّاقُ تَذْكُرُونَ، اَلسَّبَّاقُ تَذْكُرُونَ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا اسْتَبَقْنَا إِلَى خَيْرٍ قَطُّ إِلاَّ سَبَقَنَا إِلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ.»

"**Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ın yanında **Ebû Bekr** anıldığı zaman: 'Siz en ileri geçen kişiden bahsediyorsunuz, siz müsâbakayı en önde bitiren zâtı anıyorsunuz, canım yed-i kudretinde (tasarrufu altında) bulunan Zât'a yemin ederim ki biz hangi hayırlı bir işe ne zaman koştuysak mutlaka **Ebû Bekr** o işte bizi geçti' derdi." *(Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat, no:7168, 7/164)*

Ehl-i Beyt'in imamı olan **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* dan sahih ve mûteber kaynaklarda nakledilen sözler ve görüşler bu yönde iken **Haydar Baş** gibi kraldan beter kralcılık yapmaya çalışanlara ne demek düşer?!

Onların bu konuda konuşma yetkileri ve salâhiyetleri yok iken nasıl sahâbenin ve 14 asırlık icmânın hilâfına konuşabilmektedirler?! Tabi ki "Câhil cesur olur" kelâm-ı fehvâsınca Türkçe kitapları dahî doğru okuyamayan bu kişilerin Arapça metinlere ve şerhlerine bakıp hakkı hakîkati anlamalarını beklemek öküzün altında buzağı beklemekten daha saçma olur.

Yazımızın buraya kadarki kısmında **Haydar Baş**'ın çarptırak anlattığı ve kendisi sebebiyle sahâbeyi kâfir olmakla suçladığı Benî Sâ'ide Sakîfesi'nde yapılan bîat olayının gerçek mahiyetini sizlere mûteber kaynaklardan cem edip terceme ettik.

Böylece siz **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ı halîfe seçenlerin **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ın hakkını gasbetmediklerini bizzat **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*ın ağzından işitmiş oldunuz.

Bir sonraki yazımda ise inşâallâh: ***"Ali** (Radıyallâhu Anh) **Rasûlüllâh** ﷺ**in kendisine halîfelik hakkında bir vasiyette bulunmadığını bildirmesi", "Haydar Baş'ın mürtedler hakkında vârid olan hadîs-i şerîfi sahâbeye hamlederek onları kâfir saydığı", "Ebû Bekr** (Radıyallâhu Anh) **a Sakîfe'de biat eden sahâbenin bazı fazîletleri", Ali** (Radıyallâhu Anh)**ın Ebû Bekr** (Radıyallâhu Anh)**a geç bîat ettiği haberlerinin uydurma olduğu", "Ebû Bekr** (Radıyallâhu Anh)**ın halîfeliğinin geçerli olduğuna delalet eden âyet ve hadisler" ve "Ebû Bekr** (Radıyallâhu Anh)**ın fazîletleri"* gibi daha birçok başlık altında sizlere birçok faydalı ilimler nakledeceğim.

Rabbim cümlemizi **Rasûlüllâh** ﷺ**in sahâbesi, özellikle de dört râşid halîfesi hakkında doğru îtikadı koruyanlar ve onların itibarlarını muhafaza ederek dünyada himmetlerine, âhirette şefaatlerine nâil olanlar zümresine ilhak eylesin. Âmîn!

RESUL BÖLÜKBAŞ

15. Yüzyılın Müceddidi Şeyhimiz Hacı Mahmud Efendi Hazretleri

(Kuddise Sırruhu)

Aramızda cereyan eden münasebetlerden ve Efendi Hazretlerinin menkıbelerinden bahsetmeyi münasip gördüm. Hiç şüphesiz Efendi Hazretlerinin ahlakı, nezaketi, müridana karşı olan muhabbeti bilhassa hoca sınıfında olan kişilere karşı ihtiramı ile son derecedir. Efendi Hazretlerini 50 senenin üstünde tanıyor ve tanıdığım günden itibaren de kendisinden dersliyim. Daha 2. Derste iken bana ders verme hatmi şerif yaptırma yetkisini vermişti. Bu 50 senelik beraberliğimizde zerre kadar olsun kendisinden kırıldığım ve üzüldüğüm bir an dahi olmamıştır.

Çünkü Efendi Hazretlerinin kişilere iltifattan başka hiçbir davranışı olmazdı. Efendi Hazretleri ile 16 yaşımda tanıştım. İlk tanıştığımda yanına geldim. Elini öptükten sonra beni sağ yanına oturttu. Mübarek elini omzuma koyarak "hikmeti ilahi seni çok sevdim, sen bize her zaman gel, seni bana sevdiren sevdirdi." O zamanlar amcam Kadıköy'de terzi idi. Bir gün amcamla beraber yanına gitmiştik. Şu anda var olan çeşmeden abdest aldık. Amcam abdest aldığı yerde ceketini unuttu. Biz Efendiden elini öperek ayrıldık. Kadıköy'e vardıktan sonra ceketi unuttuğunu fark etti. Ceketin iç cebinde de sözü edilir miktarda da para vardı. Ama o gece ismailağa'ya dönme ihtimalimiz yoktu. Ertesi gün yine amcam ile beraber gittik. Mezarlık kapısından içeri girip göründüğümüz anda Efendi de abdest almaya hazırlanmıştı.

Efendi hazretleri amcama seslenerek "İsmail efendi ceketinde, ceketin içindeki parada emin eldedir" demek suretiyle bizi sevindirmişti.

Bazen Efendi Hazretlerimizin yanına gelirdim. O zamanlarda Arapça okuyan tek tük insanlar vardı. Kimisi maksut, kimisi izhar, kimisi de kafiye okuyordu. Ben onları müzakere ediyordum.

Bir gün, Efendi hazretleri yaptırdığım müzakereye kulak misafiri oldu. "Sen ne kadar güzel ders anlatıyorsun, İnşaallah iyi bir müderris olacaksın" dediğini unutmuyorum.

En az gün aşırı gelip bu talebeyi müzakere edin ricasında bulundu ve Kadıköyüne gidip gelmek için cebimden masraf etmeyeyim diye bana para vermekte ısrar etti. O kadar çok ısrar etti ki almayacaktım ama Efendinin hatırına verdiği parayı aldım. O sırada Efendi Hazretlerinin sakalı simsiyah idi. Ancak çene kısmında tam ortada beyazlık vardı. O siyahın arasında beyazlık Efendi Hazretlerini o kadar güzel gösteriyordu ki yüzüne bakan gözünü yüzünden ayıramıyordu.

Bir gün, beraber yemek yedik. Bizim Karadenizli hanımların yaptığı lahana sarması vardı. Çok güzel yapılmıştı. Onu yerken çok iştahlı yediğimi fark etti ve "bu sarmayı Rasul hoca çok sevdi bitene kadar kimse yemesin ona saklayalım" buyurdu.

Yine bir gün, Efendi Hazretleri ile birlikte Allah rahmet eylesin Necati Şahin'in Mercedes'i ile Ankara'ya gidiyorduk. Rahmetli Bursalı Ziya Hoca'da yanımızdaydı. Ankara'ya yola çıktık. Adapazarı yol ayrımından Hacı Bilali de aldık. Mercedes'in arkasında 3 kişi oturuyorduk. Hacı Bilal bundan rahatsız oldu. Burası 2 kişiliktir niye 3 kişi oturuyoruz bir kişi fazlalık oturuyor dedi. Deyip bırakmadı tekrar tekrar söyledi ben de kendisine "Hacı Bilal burada bir kişi fazlalık var ama o da sensin, çünkü biz İstanbul'dan bindik geliyoruz, sen ise sonradan katıldın.

Madem darlandın arabadan in" dedim. Hacı Bilal "Tamam ineyim ben otobüsle gelirim" dedi. Efendi hazretleri de "ben ineyim otobüsle geleyim" buyurdu. Hacı Bilal bu "Hocam sana in demeyeceğimizi bildiğin için ineyim diyorsun" der demez. Efendi hazretleri öylesine ciddiyete verdi ki "Necati Efendi burada dur ben ineyim dolmuşla geleyim" buyurdu.

Ankara'ya gittik. Ankara müftüsü hasan şakir sancaktar hemen yanı başında Çankaya müftüsü de oradaydı. Biz müftü efendiden camilerde vaaz etmeyi talep ettik. Talebimizi kabul etti. Fakat Müftü "bu sakal üzerine çok duruyorsun, sakal kesmekte hiçbir beis yoktur. Milletin sakalı ile uğraşma" dedi.

Efendi hazretleri alttan alarak "Müftü efendi böyle deme, Rasûlüllah *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz, bütün sahabeler ve Tabiinler hep sakallıydı" dediyse de o fikrinden vazgeçmedi.

Çankaya müftüsü de onu tasdik etti. Ertesi gün her birimiz bir camide vaaz ettikten sonra İstanbul'a hareket ettik.

Yine Efendi Hazretleri günlerden bir gün bana Ankara'ya Diyanet'e gideceğiz. Hazır ol dedi. Efendi Hazretleri diyanette ne yapacağız diye sorduğumda "Sana Rize'de, Pazarda vaaz ettirmiyorlar.

Lütfü Şentürk ile aramız iyidir. Sana vaaz ettirmeleri için Rize ve Pazar müftülüğüne talimat verdireceğim" sırf bu iş için Ankara'ya gittik. O da müftüye telefon etti. Ondan sonra bizi konuşturdular.

Bir gün Efendi Hazretlerimiz bizim köye geldi. Camide sohbet edip namaz kıldıktan sonra bana "Hace Rasul annenin mezarı nerde" diye sordu. Ben de kendisine "mezarlığa giriş yerini dikenlik sardı Efendi Hazretleri gidersek size eziyet olur" dediğimde "Senin gibi bir hocayı doğuran anneyi ziyaret etmeden gidemeyeceğim" ısrarında bulundu. Biraz yol aştık gittik annemin mezarı başında oturup Yasin-i Şerif'i okudular. Efendi Hazretlerimiz bizim köye 27 defa gelmiştir.

Daha sonra köydeki evime Efendi Hazretlerini misafir ettik. Yatacağı odaya girdik. Bize kıbleyi sordu. Kıbleyi arka vermemek için kıbleyi öğrenmek istedi. Ondan sonra bana İstanbul hangi tarafta kalıyor diye sordu. Efendi Hazretleri bizim batımızda şu tarafta kalıyor dedim. Efendi Hazretleri niye sordunuz diye sorduğumda "Efendi Baba'ya doğru ayak uzatmamak için" dedi. Yeryüzünde böyle bir ikinci adam daha var mıdır ki bin üçyüz kilometre uzaklıkta Edirnekapı'da yatan Efendi baba'ya doğru ayak uzatmama hassasiyetini göstersin. Ne büyük insan değil mi?

Bir gün Bursa'dan dönerken boğaz köprüsünün üzerindeyken ikimizde tesbih çekiyorduk. Beklenmedik bir anda "Hace Rasul annen Cennettedir" diye söyledi. Hem çok sevindim hem de Efendinin müşahade ettiğini anladım. Böylece kerametlerinden birine orada şahit oldum.

Bir gün yine Efendi Hazretleri bizim eve geldi. Peşinde de bir sürü geveze Oflular var tabii. Oflunun bir tanesi babama "Sen Rasul hocanın babası olacaksında sakal bırakmıyorsun nasıl bir adamsın" dediğinde malum olduğu üzere Efendi Hazretlerinin gözü az görürdü. O Ofluya "niye öyle diyorsun belki onun sakalı dökülmüştür" buyurdular. Gerçekten de babamın saçı sakalı hatta bütün vücudunun tüyleri dökülmüştü.

12 eylülde ihvanlardan bazıları içeriye alındığında Efendi Hazretleri beni yanına alırdı. Bazen teheccüd saatine kadar telefonlarla içeriye alınanları kurtarmaya çalışırdık. Bazı tanıdık hakim ve savcılara telefon açıp onlar vasıtasıyla elimizden gelen çalışmaları yapardık.

Bana her zaman şunu derdi; "Sen İstanbul'a geldiğin zaman benim yüküm tamamen kalkıyor, senden cesaret alıyorum, senin kadar siyaseti bilen yoktur" derdi. Yine bir gün Efendi Hazretleri köye geldi.

Biz tabii Efendi hazretlerinin etrafında vaaz edecek diye heyecanla beklerken İstanbul'dan bir haber geliyor. Ağabeyimin oğlu mide ve bağırsak kanamasından ölümle karşı karşıya olduğunu ve bütün profösörlerin umutlarını kesmiş oldukları haberini aldık.

Ağabeyim Efendi hazretlerine söyle de bir dua etsin dediği zaman Allah bilir düşündüm ki bu derece umut kesilmiş bir hastanın dua ile dönmesi yani olur mu? Diye içimden geçirdim. Ve peşin sıra Efendi Hazretleri Ağabayimin oğlu çok hasta öldü ölecek son dakikalarını yaşıyor bir dua eder misiniz? Efendi Hazretleri ellerini kaldırarak "Rabbim ona şifa versin" dedikten sonra "merak etmeyin bir şey olmayacak" buyurdu. O dakikadan sonra çocuk yavaş yavaş bu tarafa döndü ve 2 gün sonrada taburcu edildi. Bu apaçık Efendinin kerameti idi.

Birgün 12 eylülün şiddetli zamanın da 90 tane talebemiz vardı. Kuran kursumuz resmi değildi. Talebelerimizin çoğu yaşlı sarıklı şalvarlı cübbeli ve sakallı idiler. Herhangi bir jandarmanın kursu basması ile derhal Erzincan Devlet güvenlik mahkemesine gideceğimiz kesin. Orada gözü bağlı olarak 6 ay ifade alınmadan saklıyorlardı.

Bir çok kimsenin tavsiyesine uyarak kurs talebelerini ertesi gün dağıtmaya karar verdik. Ben akşam eve geldim. Yatağıma uzandım. Kurs talebelerinin kuran okumaları kulağıma geliyor. Hafif uyudum rüyamda da ağlıyorum. Odanın kapısı açıldı Efendi Hazretleri içeri girdi niye ağlıyorsun Hace Rasul dedi. "Efendi Hazretleri nasıl ağlamayayım ki arı kovanı gibi Kuran okuyan talebeyi yarın dağıtacağım" Efendi hazretleri yanıma geldi 2 baş parmağını gözüme basarak göz yaşımı sildi. Ve bana talebeyi dağıtma hiçbir şey olmayacak buyurdu. O anda uyandım. Ertesi gün talebeyi dağıtacak olan ben Efendinin maneviyatta söylediği bu söz bana o kadar cesaret verdi ki hemen kalktım medreseye gittim. Çocuklara kitaplarınızı yerine koyun kursu dağıtmıyoruz okutmaya devam dedim. Bu da Efendi Hazretlerinin apaçık bir kerametiydi.

Bir gün İsmailağa'dayım. Efendi Hazretleri bana beykoz'da her Pazar sohbetimiz oluyor sende gel dedi. İtiraz edemedim ama o kadar hastayım ki bütün vücudum kesilip dökülüyor. Neyse gittik. Bir temmuz ayı idi ve Ramazandı. İkindi namazını beykozda ki sahil camiinde kıldık. Namazdan sonra bir aşrı şerif okundu. Efendi hazretleri okunan aşrı şerife mana verip sohbet ediyordu. O anda bana Hace Rasul doğru kürsüye dedi. Ben kendisine hiç hazırlığım yok birde aşırı derecede hastayım Efendi Hazretleri dedim. Ne olur beni bağışla dedim. Ama ne dediysem para etmedi. Çık kürsü de tedavi olursun dedi.

Bende Efendimin sözü yerine gelsin diye çıktım ama en fazla 10 dakika konuşacağım niyetimde bu var. 10 dakika konuştum üzerimden öyle bir ter boşaldı ki elbiselerim ıpıslak oldu vücudumun hiçbir yerinde ağrı kalmadı. Ondan sonra tam 3 saat akşam ezanı okunana kadar vaazım devam etti. Bu tabiî ki kendimden olması mümkün değil. Efendi Hazretlerinin himmeti ile oldu. Akşam okununca kürsüden indim. Hacı Bilal Rasul hoca kürsüye çıkmakta nazlanır ama çıktımı da inmez dedi. Efendi hazretleri de buyurdu ki; "Hacı Bilal, o sohbet kesilir mi? Ben düşündüm keşke Yûşa *(Aleyhisselam)* sağ olsa da güneşi durdursa daha çok vaaz dinlesek."

Muhterem okuyucularım kendimden bahsetmiyorum ha dikkat edin var mı yeryüzünde böyle bir insan.

Birgün Rize'den geldim. Geceye kaldım Efendi hazretlerimiz geleceğimi duydu eve gitmedi. Soranlar: Efendi Hazretleri bu saate kadar eve gitmediniz hayrola? Dediler. Efendi: Duydum ki Rasul hoca geliyor onu bekliyorum. Ben İstanbul'a geldim en az 40 gün kalacağım. Efendi hazretlerinin beni beklemesine gerek var mıydı? Görüşürdük yarın. Ama büyük insan böyle olur.

Yine başka sene İsmailağa'ya geldim. Tam ikindi namazında camiye geldim. Camiinin alt katında namaz kılmayı tercih ettim. Efendi'ye görünmeyeyim. Beni görürse kürsüye atar diye kaçamak yaptım. Namazdan sonra aşrı şerif okundu. Efendi Hazretlerimiz ikindi sohbeti için kürsüye çıktı vaaza başladı. Ben de nasılsa işi garantiledim. Kürsüye çıkmayacağım diye Efendiyi camiden dinlemek için camiye çıktım. Camiye girince bazı ihvanlar Âaa Rasul Hoca geldi diye söylendiler. Efendi hazretleri kürsü de bunu duydu. Ve sordu. Hangi Rasul hoca dediler Rizeli Rasul hoca. Haa O geldi mi? dedi. Evet dediler. O zaman benim burada ne işim var deyip kürsüden inerek beni kürsüye attı. Hiç böyle adam gördünüz mü?

Yine İstanbul'a geldiğim sırada Cübbeli hocayı Rize'ye getirip okutmamı emretti. Hazırlandık Cübbeli ile Suadiye'de birleşip Rize'ye gidecektik ki o anda ben düşüp bayıldım.

1 hafta daha tehir etmek zorunda kaldık. Cübbeli'nin babası vasıtasıyla bir hastaneye gittik. Bu hastanede beyinden film çekeceklerdi. Ben biraz darlandım. Efendi hazretlerine telefon açtım. Efendi Hazretleri beyinden film çekmek istiyorlar ama ben istemiyorum ne yapayım diye sordum. Efendi: "Bırak filmi yanıma gel" buyurdu ve beni 3 saat okudu. Ayaklarım dizlerim ağrıdı. Zor sabrettim. Ondan sonra her sene bir defa bayılırken. Daha hiç bayılmadım. Bu da Efendi hazretlerinin bir başka kerameti.

28 şubat döneminde yine her zaman Ramazan'da İstanbul'a geldiğim gibi gelmiştim. Efendi Hazretleri ile beraber iftar ettikten sonra o zaman ismailağa imamı olan fikri efendiye, Rasul hoca'ya bu akşam vaaz ettirelim buyurdu. Fikri hoca pek istemedi. Müftü efendi istemez dedi. Efendi hazretleri müftü efendiyi bana bağlayın buyurdu. Müftü efendiyi bağladılar Efendi Hazretleri müftü efendiye "Bizim karadenizde ilmiyle irfanı ile güvendiğimiz bir hocaefendi var. Bu akşam teraviden önce ona vaaz ettirsek müsaade edermisin buyurdu. Müftü efendi de ne demek hocam böyle bir teklif beni çok ezer bir akşam değil sene boyu vaaz ettir. Senin güvendiğin insan olduktan sonra biz hayır mı diyeceğiz dedi. Ve efendi hazretleri müftü efendi beni mahçup etti buyurdu. O arada iftar yapmıştık. Efendi Hazretleri ben bir kuru abdest alayım dedi. Kuru abdestten maksat abdesti bozmadan abdest üstüne abdest almayı kastediyor. Ben de kendisine bari bende vaaza geçeyim dedim. O zaman Efendi Hazretleri "O taktirde ben abdest almaktan vazgeçtim, çünkü seni baştan beri dinlemem lazım" buyurdular. Ve geldi biz vaaz ettik Efendide dinledi. Ertesi akşam fikri Efendiye bu akşam da vaaz etsin cemaat doymadı buyurdu. Fikri hoca da siz bilirsiniz dedi. Öylece ikinci akşam da vaaz ettik. Üçüncü akşam olunca yine Efendi ile iftar ettikten sonra Efendi Hazretleri "Hace Rasul Allah'ıma şükrediyorum. Sana iki defa vaaz ettirmeyi becerdim" buyurdu. Bu son cümlesinde isterseniz birkaç cilt kitap yazabilirsiniz.

Yine 38 sene önce Rize'den geldim Efendi Hazretleri bu sene seni ben misafir edeceğim buyurdu. Ve iki odalı küçücük evine beni misafir etti.

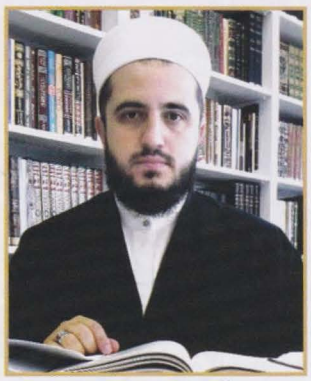
Efendi Hazretleri gücenmeyeceğini bilsem misafir olmak istemezdim ama o beni canı gönülden misafir etmeye karar verdiğini hissettiğimde itiraz etmedim. Buraya kadar hadi diyelim ki normal ama her sahur yemeğinde ısrar edip leğen elinde elime su dökmesine tahammül edemedim. Kendisine Efendi Hazretleri misafire eziyet etmek caiz midir?. Dediğimde "ben bunu gönülden yapıyorum bunun mükâfatını benden esirgeme bir müderrisi eline su dökmek hasenatın en büyüğüdür" Ne kadar itiraz ettiysem muvaffak olamadım. Elime su dökmesine razı oldum.

O benim elimi yıkadıktan sonra şimdi sıra bende Efendi Hazretleri şimdi ben yıkayayım dediğimde "Estağfirullah o zaman benim elime su dökmenin bir kıymeti olmaz" buyurdular ve ısrarım üzerine bu kadarına razı edip eline su döktüm. Gece teheccüt kılmak için odama gelirdi. O bazen 20 rekat kılardı. Efendi Hazretleri tecehhüt 20 rekat mıdır? Diye sorduğumda "ben hatimle namaz kılıyorum gündüz cüzümü bitiremedim, şimdi nafile namazında bunu bitirmek istiyorum." Bende 4 rekât kıldım bana dedi ki "Sana bu kadar yeter, sen talebeleri okutuyorsun, şimdi sen biraz uzan yat" derdi.

Tabii ne kadar tembel olduğumu bildiği için yapıyordu ama bunu da talebe okutmamdan dolayı olmayan meziyetime bağlıyordu. Böylece Efendi Hazretlerinin evinde 20 gün misafir kaldım. Daha sonra itikâfa girdiği için beni de yanına alarak yanında bana da bir yatak hazırlattı. Efendi Hazretlerimizin bende iz bırakan daha bir çok keramet ve meziyetleri vardır ki daha fazlasını yazarsak Rasûlüllah (sav) efendimiz ile karıştırmış oluruz. Çünkü onun bütün ahlakı Rasûlüllah Efendimizin *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ahlakıdır.

Ramazanda geldiğim zaman bayram vaazını bayram hutbesini namaz kıldırmayı hep bana verirdi. Bende kürsüden minberden İslam devletini kurar ve inerdim. Efendi Hazretlerini menkıbeleri ve kerametleri saymakla bitmez. En büyük kerameti ise onun istikamet üzere olmasıdır. İnsanlara karşı gösterdiği nezaketi ve iltifatı hiçbir insan onu göstermelik yapamaz. Bu mümkün değildir. Bu ahlakı hasene Efendi Hazretlerimizin seciyyesidir. O ahlakın dışına asla çıkamaz. Efendi Hazretlerimiz masum değil belki ama şüphesiz mahfuzdur. Ahlakı Rasulüllah Efendimizin ahlakıdır. Gidişatı sünneti seniyyedir. Allah bizleri dünyada himmetinden ahrette şefaatinden ayırmasın... Vesselam

HASAN KUDUOĞLU

BURSA'NIN BAĞRINDAKİ ÂBİDE ŞAHSİYETLERDEN; DEVLET-İ ALİYYE'NİN İKİNCİ ŞEYHÜLİSLÂMI

MOLLA YEGÂN HAZRETLERİ

- Tarihçe-i Hayâtı -

Vilâdet tarihi: Bilinmemektedir. Vefat tarihi: h.857 / m.1453 Şeyhülislâmlığı: h.834-840 / m.1431-1437

Asıl adı **Muhammed** olup kaynaklarda **Yegân** / **Yeğen** olarak anılır. Aydın ulemâsından **Armağan ibni Halîl**'in oğludur. Ailesi bu vilâyette bulunan Akçakoyunlu cemaatine mensuptur.

İlk tahsilini Aydın vilâyetinde gördü. Bursa'ya gidip **Molla Fenârî**'nin talebesi oldu ve ondan başta kıraat olmak üzere çeşitli ilimleri tahsil etti. İcâzet aldıktan sonra bazı medreselerde müderrislik yaptı.

Bu sırada **Çelebi Mehmed** devri âlimlerinden **Karamanlı Sarı Yâkup**'la arkadaş oldu. 834'te (1431) **Molla Fenârî**'nin ölümünün ardından onun yerine Bursa kadılığına getirildi.

"Şekâik Tercümesi"ndeki bir ifadeden hareketle kendisinin ikinci Osmanlı müftüsü olduğu söylenebilir.

Bazı araştırmacılar onun resmî bir makam olarak müftülüğe getirilmediğini, ancak fetva verme yetkisini tanıdığı için müftü şeklinde anıldığını yazar. Baldırzâde ayrıca kadılıkta da bulunduğunu belirtir, aynı kanaate ***"Tâcü't-tevârîh"*** sahibi **Hoca Sâdeddin Efendi** de katılır.

Bu görevde iken **2.Murad**'ın iltifatlarına mazhar oldu. 844'te (1441) hacca giden **Molla Yegân** döndükten sonra herhangi bir görev almadı. Bazı araştırmalarda ise onun hac dönüşü yeniden Bursa kadılığına getirildiği ve 857'de (1453) İstanbul'un fethi sırasında etkili bir kişi olarak önemli rol oynadığı üzerinde durulur.

Sultan 2.Murad bu kıymetli ilim adamını çok severdi. Ona sık sık ihsan ve iltifatlarda bulunur ve nasihatlerini dinlerdi.

1441'de hac dönüşünde **Molla Yegân**'ın Mısır'dan beraberinde getirdiği genç âlim **Molla Gürânî**'yi padişaha takdim ettiği, **Sultan Murad**'ın da onu oğlu **Şehzâde Mehmed**'e (Sultan Fâtih'e) hoca tayin ettiği bilinmektedir.

Molla Yegân hacca gitmiş Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'deki mübarek yerleri ziyaret etmekle, **Peygamber Efendimiz** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in ayak bastığı yerlere ve kabr-i şerîfine yüz sürmekle şereflenmişti.

Hac esnasında **Molla Gürânî** ile tanıştı. Ondaki eşsiz ilmi, dinindeki kemâlâtı (olgunluğu) ve güzel ahlâkını gören **Molla Yegân**, böyle bir

âlimin ancak Osmanlı mülkünde kıymet bulacağını ifade edip, **Molla Gürânî**'yi Bursa'ya davet etti. Beraberce Bursa'ya geldiler. **Molla Yegân**, **Sultan 2.Murad Hân**'ın huzuruna varınca, sultan: "Onca yer gezip, gördün. Bize ne hediye getirdin?" diye sual etti. **Molla Yegân** da: "Tefsîr ve hadîs ilimlerinde yetişmiş bir âlim getirdim" cevabını verdi.

Molla Gürânî'yi getirip, padişaha takdim etti. Padişah da onun ilmini takdir edip, Hüdâvendigâr Gâzî Medresesi müderrisliğine tâyin etti. Sonra Manisa'da bulunan **Şehzâde Mehmed**'e (Sultan Fâtih'e) hoca tâyin edildi.

Kaynaklarda **Molla Yegân** hakkında birçok rivayete ve anekdota yer verilmiştir. Bunlardan birine göre, **Molla Fenârî**'nin kızıyla evlendirilme teklifini Aydın ilindeki hocasının kızıyla evlenme hususunda verdiği sözden dolayı reddetmiştir. Biyografik kaynaklar iki aile arasında daha sonra devam edecek olan soğukluğu bu olaya bağlar.

Hatta Bursa kadısı iken verdiği bir fetvanın Fenârîler tarafından şer-i şerîfe aykırı bulunduğu gerekçesiyle şikayet edildiği ve kendisinin cahillikle suçlandığı belirtilmektedir.

Fenârîzâdeler meselenin tekrar görüşülmesini isteyince toplanan ulemâ heyeti **Molla Yegân**'ın verdiği hükme aykırı karar almış, ancak **Molla Yegân** bu itiraza karşı: "Bu husus bizim mezhebimizce câiz değildir.

1-Molla Yegan Medresesi'nin restorasyon öncesi hal-i pür melâli

Fakat ben **İmâm-ı Züfer**'in görüşüne göre hüküm verdim. Eğer gücünüz yeterse nakzediniz", diyerek onları susturmuştur.

- Vefatı -

Molla Yegân'ın ölüm tarihi tartışmalıdır. Bazı kaynaklarda verilen 840 (1436-37) yılı onun 844'te (1441) hacca gittiği bilgisiyle uyuşmaz. **Âşıkpaşazâde** ve **Neşrî** gibi Osmanlı tarihçileri **Molla Yegân**'ı **Fâtih Sultan Mehmed** döneminin ulemâsı arasında zikreder.

Kemalpaşazâde ise İstanbul'un fethi sırasında hayatta olduğuna ilişkin bir nota yer verir. Yine bazı kaynaklarda **Molla Yegân**'ın **Fâtih Sultan Mehmed** devri başlarında vefat ettiği belirtilir. Baldırzâde 878'de (1473-74) öldüğünü yazarsa da muhtemelen vakfiyesini düzenlediği 865 (1461) yılı dolayında vefat etmiştir.

Kabr-i şerîfinin yeri maalesef tam olarak belli değildir ama kayıtlardan anlaşılan Bursa'da Yıldırım İmâreti yakınındaki medresesi civarında medfun olduğudur.

- Ahvâli ve Talebeleri -

Fahreddin er-Râzî ekolüne mensup olan **Molla Yegân**'ın ailesinden Yegânzâdeler diye bilinen birçok âlim yetişmiştir.

Başta ***"Sicill-i Osmânî"*** olmak üzere bazı kaynaklarda ve bunlara dayanan araştırma eserlerinde **Molla Yegân**'ın **Molla Fenârî**'nin kızıyla evlendiği kaydedilir.

Bu eserlerde iki ailenin birbiriyle karıştırıldığı görülmektedir.

Molla Yegân kaynaklarda zeki ve anlayışlı bir kimse olarak kaydedilir. Son zamanlarda hafızasının zayıfladığı ve hemen bütün bildiklerini unuttuğu belirtilir.

Herkesin sevgisine mazhar olan **Molla Yegân**, keskin zekalı ve yumuşak huylu bir zât-ı muhteremdi. Dinin emirlerine uymakta, **Allâh-u Te'âlâ**'nın emir ve yasaklarını gözetmekte, **Peygamber Efendimiz** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in güzel ahlâkı ile ahlâklanmakta, insanlara dinini öğretmekte çok ileriydi.

2- Molla Yegân Medresesi

Yüzü ak, boyu uzun ve sakalı gürdü. Çok cömert olup, **Allâh-u Te'âlâ**'nın dostları ile yemek yiyip sohbet etmekten çok hoşlanır, onlar için nadide sofralarda leziz yemekler hazırlatırdı.

Fakir-zengin herkesi sofrasına davet eder ve sofradan herkes doymuş olarak kalkardı.

Daha çok talebe yetiştirmekle meşgul olan **Molla Yegân**, kitap yazmaya pek fırsat bulamamış bazı meşhur kitapların kenarlarına hâşiyeler ile ***"Risâletün fil-Hulle"*** adlı bir eser yazmıştır.

Ömrünü, ilim öğrenmek ve öğretmekle, **Allâh-u Te'âlâ**'ya ibadet etmekle geçiren **Molla Yegân**, pek çok talebe yetiştirdi. ***"eş-Şekāik"*** müellifi **Taşköprizâde**'nin ceddi **Hayreddin Efendi**, **Molla Yegân**'dan ders almıştı.

Yetiştirdiği talebeleri arasında; başta oğulları **Yegânzâde Mehmed Paşa** ve **Yegânzâde Molla Sinâneddîn Yûsuf Bâlî** olmak üzere diğer talebeleri arasında **2.Murad** devri ulemâsından **Hatibzâde Tâceddin İbrâhîm**, Ayasuluk (İzmir/Selçuk) Çelebisi **Mehmed**, **Fâtih Sultan Mehmed** dönemi âlimlerinden **Hacıhasanzâde Efendi**, **Efdalzâde Hamîdüddin Efendi** ve ilk İstanbul kadısı olarak bilinen **Hızır Bey** bulunmaktadır.

Molla Yegân kızını bu sonuncu talebesiyle evlendirmiştir.

- Eseri -

Bursa'da yıkılmaya yüz tutmuş olan, **Yıldırım Bayezid** devri ileri gelenlerinden **Kara Eyne Bey**'in kurduğu medreseyi onartıp hizmete açmasından ve bir süre burada müderrislik yapmasından dolayı bu öğretim kurumu Molla Yegân Medresesi adıyla anılmıştır. Önce yirmili iken zamanla ellili medreseler arasına giren medrese 20.yüzyıl başlarına kadar faaliyetini sürdürmüştür.

Daha sonra metruk olarak perişan bir hale gelen yapının yenileme ve tamir işlemlerine Yıldırım Belediyesi tarafından 2005 yılında başlanıp 2008 yılında nihayete erdirilmiştir. Ardından özel bir restoran işletmesine kiraya verilen yapı şu anda belediye tarafından yeniden boşaltılıp Kültür Evi gibi bir hizmet için kullanılması planlanmaktadır. *(Bkz. Resim:1 ve 2)*

Ayrıca bu medresenin içinde **Molla Yegân**'ın **Sultan Fâtih**'e ders okuttuğu rivayet edilen bir medrese odası da bulunmaktadır.

Medresenin bahçesine mescid yaptıran **Molla Yegân**'ın 2900 kitaptan oluşan bir kütüphanesinin bulunduğundan ve bu kitapları mescidine vakfettiğinden bahsedilir. **Molla Yegân** medrese ve mescidinin giderleri için Bursa ve civarında değirmenler, arazi, yoncalık, menzil ve bahçe gibi gelir kaynakları vakfetmiştir.

Kaynaklar:

(İslam Ansiklopedisi -İsam-, 30/265-266; Taşköprizâde, eş-Şekāik, sh:79-80; Mecdî, Şekāik Tercümesi, sh:84, 99-100, 103, 111, 115, 117, 139, 179, 191, 453, 462; Hoca Sâdeddin, Tâcü't-tevârîh, 2/438-439; Baldırzâde Mehmed Efendi, Ravza-i Evliyâ (haz. Mefail Hızlı - Murat Yurtsever), sh:179, 238, 272, 273; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, 4/102; Bursalı Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 2/52; Cahid Baltacı, 15-16. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, sh:315-317; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/110; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhülislâmları, sh:4; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'i-İslâm fi'l-ahdi'l-Osmânî, 1/276-279)

ÖMER FARUK KORKMAZ

BUHÂRÎ ÇÖKERSE İSLÂM ÇÖKMEZ Mİ YAHUT İSLAMOĞLU'NUN BUHÂRÎ İLE DERDİ NE? - 2

İslamoğlu: Peygamberimiz bile sen onlara vekil değilsin. Leste aleyhim bi vekîl. Defaatle hem de Kur'an' da. Sen Allah'ın vekili değilsin onlara gönderdiği. Anlatabiliyor muyum? Yani sen sadece beşîr ve nezîr olan bir elçisin. Bundan başka bir şey değilsin -anlatabiliyor muyum?- diyen bir Kur'an önümüzdeyken efendim, yine efendim mübarek Kur'an'da öğüt ver' Sen sadece bir öğüt vericisin, öğütcüsün" derken, onlarca böyle ayet varken, Peygamberimiz bile Allah'ın vekili değilken kim Buharî' yi Allah'ın vekili ilan ediyor veya Allah'ın yerine geçiriyor?

Cevap: Yakaladığı her fırsatta dinleyicilerine kendisini Kur'an talebesi olarak takdim eden ve izleyicilerine Kur'an'la çokça hemhal olduğunu ima eden İslamoğlu'nun şu ifadelerinin başında yer alan ayet okuması tamamen acemice ve bir o kadar da habersizce. Zira Peygamber' in vekil olduğuna dair istidlal ettiği ayeti "Leste aleyhim bi vekîl" şeklinde okuyan İslamoğlu'nun okuduğu bu ayet Kur'an'da yer almaz. Kur'an'da bu konuyla ilgili bulunan ayetlerde "Kavmin O'nu (Kur'an-ı kerîm'i) yalan saydı. Halbuki, o bir hakikattır.

De ki: «Ben sizin üzerinize vekil olmuş değilim."(kul lestu aleykum bi vekîl),[1] Ve eğer Allah Teâlâ dilese idi onlar şirke düşmezlerdi. Ve seni onların üzerine bir muhafız kılmadık, ve sen onların üzerine bir vekil değilsin. (vemâ ente aleyhim bi vekîl)[2] gibi ayetler yer alıyor. İslamoğlu'nun okuduğu ayetle benzeşen en yakın ayette de "vekîl" ifadesi yok: "Onların üzerlerinde bir musallat (cebbâr) değilsin" (leste aleyhim bi musaytir.) Kitabullah ile –en azından dışarıya yansıttığı şekliyle- bu denli meşgul olduğu bilinen birinden –üstelik Kur'anda bu ifadenin defaatla geçtiği vurgusu yapılarak- vasat seviyede bir hafızın düşmeyeceği bu denli bir hatanın suduru vukufiyet problemi değilse nedir?

Yukarıda değindiğimiz gibi parçacı okuma hastalığına müptela olmuş İslamoğlu ve zihniyeti bahsinde olduğumuz mevzuda da aynı tavrı sergiliyor. Kur'an-ı kerim farklı ayetlerde ve bağlamlarda Allah Resulü ﷺ' ne muhtelif vasıflar vermekteyken, İslamoğlu kendi kafasındaki peygamber şablonunu Kur'ana fatura ediyor. Peki nasıl? Sadece kendisine yarayan ayetleri zikrederek.

Şimdi Kur'an ayetlerinin konumuzla ilgili bazı bölümlerine bir göz atalım:

1. Sen ancak bir nezirsin.[3]

2. De ki: "Ey insanlar! Muhakkak ki, ben sizin için ancak apaçık bir nezîrim (korkutucuyum)."[4]

3. De ki: "O âyetler ancak Allah'ın indindedir ve ben ancak bir apaçık nezirim."[5]

4. Sen başka değil, ancak bir nezîrsin (korkutucusun).[6]

Bu ayetlerde Hz. Peygamber ﷺ' in başka değil sadece nezîr olmasına vurgu yapılıyor. Burayı bi not edelim.

Merceği biraz daha genişleterek diğer ayetlere göz atalım;

1. Şüphe yok ki, Biz seni hak ile mübeşşir ve münzir olarak gönderdik.[7]

2. Ve onu hak ile indirdik ve hak ile indi ve seni de ancak bir (beşîr) müjdeleyici ve bir (nezîr) korkutucu olarak gönderdik.[8]

3. Biz seni göndermedik, ancak bir beşîr (müjdeleyici) ve nezîr (bir korkutucu) olarak (gönderdik).[9]

Bu zikrettiğimiz ayetler ve zikretmediğimiz başkalarında[10] ilk zikrettiklerimize ziyâde olarak Allah Resulü ﷺ' nün bir de "beşîr" olduğu zikrediliyor.

Bir de şu âyetlere bakalım:

1. Ey Rabbimiz! Onların arasında onlardan bir resûl gönder ki, onlara âyetlerini okusun.(tâlî) Onlara kitap ve hikmet talim etsin.(muallim) Ve onları nezih bir hale getirsin.(müzekkî) Şüphe yok ki Sen, evet Sen azîzsin, hakîmsin.

2. Şüphesiz Biz sana kitabı hak olarak indirdik ki insanlar arasında Allah Teâlâ'nın sana bildirdiği vech ile hükmedesin. (Hâkim)

3. Elif, Lâm, Râ. Bir kitaptır ki, bunu sana indirdik, insanları Rablerinin izniyle karanlıklardan nûra, O azîz, Hamîdin yoluna çıkarasın. [11] (el-muhricu mine'z-zulümâti ile'n- nûr).

4. Ve sana da Kur'an'ı indirdik ki, kendilerine indirilmiş olanları insanlara açıkça anlatasın (mübeyyin) ve umulur ki onlar da tefekkür edeler.[12]

5. Ve sana bu kitabı indirmedik, ancak onlara kendisinde ihtilâf ettikleri şeyi açıklaman için (mübeyyin) ve imân edecekler olan bir kavim için bir hidâyet ve bir rahmet olmak üzere indirdik.[13]

6. Şüphesiz sen de insanlara, göklerde ve yerde ne varsa kendisinin olan Allah'ın yolunu, doğru yolu göstermektesin. (hâdî)

7. Mallarının bir kısmını, kendilerini temizleyip arıtacak sadaka olarak al, (âhizu's-sadekât) onlara salât et; (el-musallî alâ ümmetih) senin salâtın (duan) onlar için bir güvendir.[14]

8. Ey Peygamber! İnkarcılarla, ikiyüzlülerle savaş; (mücâhid) onlara karşı sert davran. Varacakları yer cehennemdir, ne kötü dönüştür.[15]

9. Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı bulduklarını o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, (el-âmiru bi'l-ma'rûf) onları kötülükten meneder, (en-nâhî ani'l-münker), onlara temiz şeyleri helâl, (muhillu't-tayyibat) pis şeyleri haram kılar. (muharrimu'l-habâis) Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. (el-vâdi'u anhum israhum ve eğlâlehum) O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır.[16]

10. Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını (muharrim) haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.[17]

11. Peygamberin size şahit olması,(şehîd- şâhid)[18] sizin de insanlara şahit olmanız için, O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size "müslümanlar" adını verdi.[19]

Son alarak verdiğimiz bu ayet-i kerimelerde Allah Teâlâ' nın, Resulü ﷺ' ne parantez içerisinde verdiğimiz üzere "tâli, muallim, hâkim, müzekkî, el-muhricu mine'z-zulümâti ile'n- nûr, mübeyyin, hâdî, âhizu's-sadekât, el-musallî alâ ümmetih, mücâhid, el-âmiru bi'l-ma'rûf, en-nâhî ani'l-münker, muhillu't-tayyibat, muharrimu'l-habâis, el-vâdi'u anhum israhum ve eğlâlehum, şehîd, şâhid" gibi farklı vazifeler verdiği açık bir şekilde görülmektedir. İslamoğlu' nun bu ayetlerden kat'ı nazar etmesi hangi sebeb üzerine mebni ola?

Kur'an-ı kerimle iştiğal edenlerin çok iyi bildiği husus; Kur'an'da mevzuların farklı yerlerde muhtelif bağlamlarla anlatıldığıdır. Ayetlerdeki hasr ifadeleri de tamamen bağlam ve sebeb-i nüzulle ilgilidir. Ama siz İslamoğlu gibi sadece ikinci sırada yer verdiğimiz ayetler üzerinden Peygamber ﷺ' e rol biçmeye çalışırsanız size birinci olarak verilen ayetlerdeki "Sen ancak bir nezirsin" ayetleri hatırlatılmaz mı? Şu durumda İslamoğlu' nun konuşmasında yer alan *"Yani sen sadece beşîr ve nezîr olan bir elçisin. Bundan başka bir şey değilsin -anlatabiliyor muyum?- diyen bir Kur'an önümüzdeyken"*ifadelerini ne yapacağız? Bu ifadeleri dinleyen bir kişi İslamoğlu'na birinci olarak zikrettiğimiz "Sen ancak bir nezirsin" ayetlerini hatırlatıp "Siz Peygamber ﷺ' in sadece beşir ve nezir olduğunu söylüyorsunuz ancak Kur'anda beşir değil sadece 'nezir' olduğu ifade ediliyor" derse ne diyecek? Eğer "Beşir ve nezirsin diyen ayetler de var" şeklinde cevap verirse son zikrettiğimiz ayetlerde Peygamber'e verilen onca vasıf hakkında ne diyecek?

İşte, Kur'an'ın parçacı okunması böyle haraç mezat ifadeleri kendinden gayet emin bir şekilde iddia etmeye ve bu görüşü de "Kur'an böyle söylüyor" diyerek Kur'an'a fatura etmeye götürüyor insanı. Hayır, Kur'an öyle söylemiyor. İşte ayetler ortada. Sen Kur'an'dan dilediğini alarak, indî yorumlarını Kur'an'a yama ediyorsun. Hepsi bu kadar.

İslamoğlu: İslam'ın bekası bırakın şu âlime bu âlime, şu muhaddise bu muhaddise, şu hadis derlemecisine bu hadis derlemecisine Peygamberimize dahi bırakılmamıştır. Zira Allah'ın vekili yoktur.

Gelelim, Allah'ın vekili vardır yoktur meselesine. İslamoğlu, eğer buradaki "Allah'ın vekili yoktur" ifadesiyle – iki kavram arasında lafızlar üzerinden hiç bir bağlantı olmamasına rağmen- Allah'ın dengi yoktur manasını kastediyorsa müsellem. Yok, eğer bu ifadeyle kastı Allah adına konuşacak hiç kimse yoktur manasıysa ve bu görüşünde de serd ettiği ayetleri mesned alıyorsa yukarıda bu istidlalin tutarsızlığını beyan ettik. Ayrıca İslamoğlu' nun "Sen onlara vekil değilsin" diye yanlış okuduğu ve sözünün bağlamında istidlal ettiği ayetlerin doğru olanları Peygamber ﷺ' in Allah'ın vekili olmadığını anlatmıyor demiştik. Daha doğrusu İslamoğlu'nun istidlal ettiği bu tarz ayetlerle, anlatmak istediği şey arasında meşrikle mağrip arası kadar fark var. Zira Kur'an'da yer alan bu ayetler bağlam olarak inanmayan insanların inanmamalarından Peygamber ﷺ' in sorumlu tutulmayacağını konu ediniyor. İlgili ayetlerin siyak sibakına bakıldığında bu rahatlıkla görülebilecektir. Aynı manada olan "(Doğrusu) size Rabbiniz tarafından basiretler (idrak kabiliyeti) verilmiştir. Artık kim hakkı görürse faydası kendisine, kim de kör olursa zararı kendinedir. Ben üzerinize (hafîz) bekçi değilim."[20] âyet-i kerîmesinde hafîz manasının kullanıldığını ve zikrettiğimiz bağlamda nâzil olduğunu görüyoruz. Yine "O halde (Resûlüm), öğüt ver. Çünkü sen ancak öğüt vericisin. Onların üzerinde bir (musaytir) zorba değilsin. Ancak kim yüz çevirir inkâr ederse, İşte öylesini Allah en büyük azap ile cezalandırır. Şüphesiz onların dönüşü sadece bizedir. Sonra onların sorguya çekilmesi de sadece bize aittir.[21], "Sen onların üzerlerine bir cebredici değilsin"[22] Ayetlerinde yer alan "musaytir ve cebbâr" kelimesi de bahsinde olduğumuz vekil ifadesiyle aynı bağlamda ve anlamda kullanılmıştır.

Kaldı ki bir an için bu kelimenin İslamoğlu' nun zikrettiği ayette bizatihi vekil kılmak anlamında olduğunu kabul edelim. Peki, Kur'an-ı kerim gerçekten de –İslamoğlu' nun iddia ettiği gibi- Allah'ın birine veya birilerine vekalet veremeyeceğini mi söylüyor. Tabi ki hayır. Zira Cenab-ı hak "İşte onlar, kendilerine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir. Eğer onlar (kâfirler) bunları inkâr ederse şüphesiz yerlerine bunları inkâr etmeyecek bir toplumu vekil kıldık. (vekkelnâ).

Ayrıca bu ayet, Allah ﷻ' ın tamamlayacağını vadettiği nuru esbap dairesinde bazı kulları vesilesiyle yapacağını, onları bu işle görevlendireceğini ifade ediyor. Bu durumda da İslamoğlu' nun "İslam'ın bekası bırakın şu âlime bu âlime, şu muhaddise bu muhaddise, şu hadis derlemecisine bu hadis derlemecisine Peygamberimize dahi bırakılmamıştır. " sözü havada kalıyor.

İnsanoğlunun halife kılındığını ifade eden ayetler de mana açısından min vechin bu ayete paraleldir. Zira "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım"[23] ayetinin manası "Ben yer yüzünde mahlukat arasında hüküm vermede benim makamımda olacak birini var edeceğim"dir.[24] Nitekim "Ey Dâvûd! Şüphe yok ki, Biz seni yeryüzünde halife kıldık. Artık nâs arasında hak ile hükmet ve hevâya tâbi olma, sonra seni Allah'ın yolundan şaşırtır. Muhakkak o kimseler ki, Allah yolundan saparlar, onlar için hesap gününü unutmuş oldukları için bir şiddetli azap vardır"[25] ayet-i bunun böyle olduğunun aşikar bir ispatıdır.

Demek ki Cenab-ı hak birilerini vekil kılabiliyor. Esbap dairesinde birilerinin elleriyle, dilleriyle hak olan davasını yüceltebileceğini bizzat kendisi ifade buyuruyor. Eğer birisi çıkar derse ki; "İslamoğlu' nun vekillikle kastı Allah'ın hiç kimseye kendi adına bir şey yapma vekaleti vermemesidir. Bu durumda Cenab-ı Hakkın böyle bir vekalet verdiğine dair deliliniz var mı?"

Şöyle deriz; Esasında yukarıdan beri zikrettiğimiz ayetlerden bir kısmı Hz. Peygamber ﷺ 'in yaptığı işleri Cenab-ı Allah'ın vazifelendirmesiyle yaptığını göstermektedir. Bunların dışında en azından Hızır عليه السلام kıssasına bakılsa mevzumuzla ilgili net fotoğraf görülecektir. Zira Kur'anın anlattığı o kıssada Cenab-ı Hak Hızır عليه السلام' dan bahsederken "Derken, kullarımızdan bir kul buldular ki, ona katımızdan bir rahmet (vahiy ve peygamberlik) vermiş, yine ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik"[26] buyurarak Hızır عليه السلام' a katından ilim verdiğini ifade buyurmuştur. Malum olduğu üzere Hızır عليه السلام gemiyi deler, çocuğu öldürür ve duvarı yıkar. Bütün bunların meşruiyetini de "Ben bunu da kendiliğimden yapmadım"[27] buyurarak bunları Allah adına, onun emriyle, izniyle, yönlendirmesiyle yaptığını ifade buyurur.

Bu kıssa en azından böyle bir şeyin imkaniyetini ortaya koyma noktasında umdedir. Onca ayet Hz. Peygamber ﷺ' in de aynı yönlendirmeyle amel ettiğini gösterirken bunları bir kenara iterek kimsenin Allah'ın vekili olmadığı, bunun Hz. Peygamber ﷺ için de geçerli olduğunu söylemek ve en önemlisi de "bunu Kur'an söylüyor" demek Allah korkusuyla bağdaşabilir mi?

İslamoğlu: (Sunucu): "Hocam şöyle desek doğru olmaz mı? Şimdi bunu söyleyen kişi aslında bir yerde doğru söylüyor yani. Buharî çökerse uydurulan din çöker. (İslamoğlu): Hah uydurulmuş İslâm çöker. Bunu düzeltelim o zaman kendisi düzeltsin. Evet, doğrudur uydurulmuş din çöker. Aynen doğru, aynen öyle.

Cevap: Buhârî çökerse uydurulmuş İslam dirilir, çökmez. Karıştırıyorsunuz. Zira Uydurulmuş İslam dediğiniz münezzel İslam'ın Buharî'yle hiç bir problemi olmamıştır. Siz Oryantalist ecdadınızdan öğrendiğiniz İslam'ı bu topraklarda yaşatabilmek için Buhari'yle uğraşıyorsunuz. Kaldı ki sizin uğraştığınız filan da yok. Sadece onların bir kaç asır dahi ötesine gidemeyen, kökensiz, nesepsiz, çürütülmüş iddialarını taklit etmekten başka yapabildiğiniz, ortaya koyabildiğiniz bir şey yok. Hiç olmazsa onlarda sizde bulunanın çok daha fazlası bir birikim vardı. Daha esaslı şüpheler, daha şeytani desiseler ortaya atıyorlardı. Sizler hazır malzemeyi dahi düzgün sunmaktan aciz kimselersiniz. Muhafızsız bulduğunuz Buharî'yi çökerterek, önemsizleştirerek Allah'ın on dört asır önce indirdiği ve yine bunca asır yeden biyedin bize kadar ulaşan hakiki İslam'ı yıkarak yerine Sprenger, Sacy, Karl Pfander, Ernest Renan, William Muir, Ignaz Goldziher, Snouck Hurgronje, Louis Massignon' ların dinini ikame etmeye çalışıyorsunuz. Ve buna da "vahyedilen din diyorsunuz." Doğru vahyedilen bir din bu. Zira Alemlerin Rabbi ne güzel buyurmuş: "Ve böylece her peygamber için insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Onların bazısı bazısına, aldatmak için sözün yaldızlısını vahy eder. Ve eğer Rabbin dilemiş olsaydı onu yapmazlardı, artık onları ve iftira eder oldukları şeyleri bırak."[28]

Tüm uğraşınız bundan ibaret ve tüm maharetiniz de demagoji yaparak mevzuları saptırmak. Rabbim hidayet versin.

İslamoğlu: Kaldı ki çok ilginçtir ben bir kaç program'da Buhârî' nin nasıl öldüğünü anlatmıştım. Buhârî' yi öldüren de yine hadisçiler. (Sunucu): Hadisçiler di mi hocam? (İslamoğlu): Evet. Yani Ahmed b. Hanbel'in fanatik bir öğrencisi olan Zühlî' nin fetvası üzerine sokulmadı Semerkand'a. Buhara'ya girecek başını sokacak ülkesine bile sokulmadı yolda hasta, hasta hasta yolda kaldı ve başını sokacak bir yer bulamadığı için yolda öldü.

Cevap: İslamoğlu' nun "Buhârî' yi öldüren yine hadisçiler" ifadesi ve akabinde sunucunun "Hadisçiler di mi hocam" şeklindeki güzellemesi kelimenin tam anlamıyla bir senaryo. Konuşan kişi hadisle alakalı yalap şalap bilgisiyle ortaya bir şeyler koyup sünnet müzeyyifliği yapma gayretinde. Dinleyen sunucu da "Hadislere bir çatsa da hemen tasdik ediversem" niyetinde. Kendince başarılı bir senaryo sergilediklerini sanıyorlar ancak çok fazla belli ediyorlar bence. Her neyse.

Buhari'yle ilgili verdiği malumatın yanlışlıklarına geçmeden önce"Buhârî' yi öldüren yine hadisçiler" diyen İslamoğlu'na şunları soralım:

1. Hadisle hadisçi aynı şey midir? "cı, cu, çi" gibi takılar ideolojilerden ziyade şahsa endeksli ifadelerdir. Söz gelimi; hadisçinin hata yapması hadisin hatalı olduğunu göstermez. Bunu aklı başında her şahıs kabul eder. Öyleyse 'hadisçiler' üzerinden gelenek tenkidi demagoji değilse nedir?

2. Mesela kendisini "Kur'ancı, Kur'an talebesi" olarak takdim eden İslamoğlu' nun yazdığı mealdeki kitap çapındaki yanlışlıklardan tutun[29] bilumum ilmî, ahlâkî vb. hatalarını 'Kurancı' olmasından yola çıkarak Kur'ana fatura edebilirmiyiz?

3. Burada sergilediğiniz hadisçiler üzerinden hadise çamur atma operayonunun bir benzerini bu gün IŞİD vb. örgütlerin yaptıkları usulsüz cinayetlerin gelenek menşe'li olduğunu söyleyerek ve bütün bunların –zannınızca- uydurulan hadisler sebebiyle olduğunu iddia ederek sergiliyorsunuz. Peki, "cinayet videolarında insanlar öldürülürken cihat ayetleri ve infazla ilgili(!) ayetlerin okunarak" öldürüldüğünü bilmiyor musunuz? Bu videolara hiç mi denk gelmediniz? Sizin yürüttüğünüz mantık üzerinden gidersek ilgili cinayetlerin suçunu okunan ayetlere mi bağlamamız gerekecektir?

4. Hz. Ali' yi (ini'l-hükmü illâ lillâh/ hüküm ancak Allah'a mahsustur) ayetine istinaden önce tekfir eden ve sonra da öldüren Haricî'lerin bu büyük cürmünü Kur'an'a fatura edebilir miyiz?

5. Hüseyin ez-Zehebî' nin *et-Tefsîr ve'l-müfessirûn'* unun bir çok yerinde değindiği tefsirdeki ilhâdîlikler ve tarihteki bazı cinayetlere ayetlerin mesnet kılınması vb. gibi olaylar mezkur ayetleri ihtiva eden Kur'anın suçudur diyebilir miyiz?

Buharî' nin nasıl vefat ettiğine gelince; olay İslamoğu'nun anlattığı gibi değildir. İslamoğlu, hadiseleri üstünkörü ve mütedahil/birbirine girmiş bir şekilde anlatma meziyetini burada da sergilemiş. Zira tek hadise gibi anlattığı olay ve zikrettiği isim farklı hadiselere tekabul etmektedir.

Evvela "Ahmed b. Hanbel'in fanatik bir öğrencisi olan Zühlî" ifadesiyle İmam Ahmed ekolünün İmam Buharî karşıtı olduğu, öyle yetiştikleri, yetiştirildikleri ve Zühlî' nin de bu sebeple İmam Buharî'nin ölümüne neden olduğu îma ediliyor. Bu çok büyük bir yanlış. Zira kaynaklarımızda İmam Ahmed'in İmam Buhari' yi ne denli medihkar ifadelerle övdüğü kaydedilmektedir. Nitekim "Hıfz Horasan'dan dört kişide nihayete ermiştir: Ebu Zür'a, Buhârî, Abdullah b. Abdurrahman es- Semerkandî, Hasen b. Şücâ' el-Belhî..."[30] , Horasan Muhammed b. İsmail el-Buhârî gibisini çıkartmamıştır",[31] gibi sözleri bu söylediğimizin en bariz ispatıdır. Ayrıca ülkesine sokulmadı vb. gibi ifadelerle – Buhârî' yi çok seviyor ve düşünüyormuşçasına- olayı dramatize eden İslamoğlu' na tavsiyemiz Semerkand ve Horasan bölgesindeki insanların Buhari' ye ne denli saygı duyduklarını, hürmet beslediklerini ve kadrini takdir ettiklerini görebilmek için Hatip el- bağdâdî' nin *"Tarîh-u Bağdâd"*ındaki ilgili yerlere[32] bakmasıdır.

Gelelim hâdisenin aslına: İslamoğlu'nun karmaşık olarak tek hadiseymiş gibi anlattığı olayları sıralayalım:

Birinci hadise: İmam Buhârî (rahimehullah)' nin Nîsabur'a geleceğini duyan ehl-i Nisabur büyük kitleler halinde büyük bir coşkuyla onu karşılamışlar. Hatta Buhârî' nin talebelerinden İmam Müslim (rahimehullah) Nisabur ehlinin Buhari' yi karşıladıkları gibi ne başka bir alimi ne de vâliyi karşıladıklarını görmediğini ifade etmektedir.[33] Buharî' nin geleceğini duyan o beldenin meşhur hadisçisi Muhammed b. Yahya ez-Zühlî halkasındakilere "Gidin bu salih, âlim adamdan (hadis) dinleyin" der. Hatta başka bir rivayette "Kim Muhammed b. İsmail (el-Buhari)'i yarın karşılamak isterse onu karşılasın.

Zira ben onu karşılayacağım" der. Bununla birlikte karşılayan kişilere "ona kelam meselesinden bir şey sormayın. Sonra Nasıbi, rafızi, Cehmî ve Mürcîler başımızı ağrıtır" diye tenbih eder. Nihayet Zühlî ve maiyetindeki Nîsabur uleması Buhârî' yi karşılarlar. Nisabur'da ikinci gününü de geçirir. Üçüncü gün gelince bir adam kalkıp Kur'an'ın lafzının mahluk olup olmadığını sorar kendisine. İmam Buhârî de "Fiillerimiz mahluktur. Lafızlarımız da fiillerimizdendir." diye cevap verir. Bu cevap üzerine insanlar, aralarında ihtilafa düşerler. Kimileri İmam Buhârî' nin bu ifadesiyle Kur'an mahluk olduğu manasını kastettiğini söyler. Kimileri de bunu kabul etmez.

Daha sonra İmam Buharî bu sözüyle Kur'anın mahluk olduğunu kastetmediğini söylemiş ve "Allah'ın kelâmı Kur'an gayr-ı mahluktur" demiştir.

Ne var ki Nîsabur'a geldiğinde etrafında onca insanın toplandığını, ona rağbet gösterdiklerini gören bazı âlimler kendisine haset etmişler ve insanlar nazarındaki itibarına halel getirme kastıyla onun hakkında bu iddiayı ortaya atmışlardır. Hâdiseyi duyan ez-Zühlî de Buhârî hakkında insanlarla aynı zanna kapılmış ve "Allah ﷻ' ın kelâmı Kur'an mahluk değildir. Her kim Kur'an'ın mahluk olduğunu iddia eder ve "Benim Kur'an'ı telaffuzum mahluktur" derse bidatçidir, kendisiyle bir arada oturulmaz, konuşulmaz. Bundan sonra kim Muhammed b. İsmail (el-Buhârî)' e giderse onu töhmet altında bırakın. Zira onun mezhebinde olan kişilerin dışında hiç kimse onun meclisine katılmaz." Demiştir.

Bu tavrı sebebiyle İmam Müslim b. Haccâc ve Ahmed b. Seleme, Zühlî' nin meclisini terk etmişler, hatta İmam Müslim Zühlî' den yazdığı rivayetleri ona iade etmiştir.

Bu tavırdan ziyadesiyle ağırlanan ez-Zühlî bütün bu olayların baş müsebbibi olarak gördüğü Buhârî hakkında "Bu adam benle aynı beldede oturamaz" demiştir. Bu durumdan tedirgin olan İmam Buhârî şehri terk etme kararı almıştır. Ahmed b. Seleme el-Buhârî der ki; "Buhari' nin yanına girdim ve 'Ey Ebu Abdillah! Bu adam (Zühlî) Horasan'da özellikle de bu şehirde makbul bir adamdır. Bu işte bir hayli ısrarcı davranıyor ve bizden hiç kimse de bu konuda onunla konuşmaya güç yetiremiyor. Ne düşünürsün bu konuda?' dedim. Sakalına tuttu, ardından şöyle dedi: Ben işimi Allah'a ısmarlıyorum. Muhakkak ki Allah kulları (nı) görücüdür. Allah'ım sen biliyorsun ki ben Buhara'ya makam, şöhret veya riyaset için gelmedim. Muhaliflerin baskınlığından dolayı canım vatanıma dönmek istemiyor.[34] Ey Ahmed! Benden ötürü gündem yapmasından kurtulmanız için yarın yola çıkacağım."

Hâdise budur. İslamoğlu' nun "Yani Ahmed b. Hanbel'in fanatik bir öğrencisi olan Zühlî' nin fetvası üzerine sokulmadı Semerkand'a. Buhara'ya girecek başını sokacak ülkesine bile sokulmadı" şeklindeki ifadeleri sadece meseleyi sulandırmak ve haberdar olunmayan bir konuda lafu güzaf etmekten öte geçmez. Zira aralarındaki konu hadisle ilgili değildir. Mevzu, Zühlî' nin İmam Buhari'ye karşı şahsî hoşnutszluğundan (kıskançlık vb.) kaynaklanan bir saldırısıdır. Bu olayı bahane ederek "Buharî' yi hadisçiler öldürdü veya vatanına bile sokmadılar" demek hakkaniyete yaraşmaz.

İkinci hâdise: Nihayet Buhârî memleketi Buhârâ' ya dönünce büyük bir kutlamayla karşılanmış hatta üzerine dirhemler ve dinarlar saçılmıştır.

Bekir b. Münir' in anlattığına göre Buhara valisi Halid b. Ahmed ez-Zühlî İmam Buhâri' ye el-Cami'u'-sahîh' iyle Tarihini kendisine okumasını istemişti. İmam Buhari de gelen elçiye " Ona söyle; ben ilmi sultanların kapılarına taşıyarak zelil edemem, eğer böyle bir ihtiyacı söz konusuysa mescidime veya evime gelsin.

Eğer bu senin hoşuna gitmiyorsa işte sulta senin elinde. Beni ilim meclisimden men et de yarın Allah katında ilmi gizlemediğime dair bir özrüm olsun"demişti.

İşte bu diyalogtan sonra Buharî'yle Buhara meliki arasında bir adavet başlamıştı.

Bu olay sonrasında Buhârî ye yapılan baskıların ve tehditlerin ardı arkası kesilmedi. Ve Buhârî sürgüne mecbur edldi.

Buhârâ' dan çıktığında Semerkandlılar onu davet etti. Semerkand ehlinden onu istemeyenler de vardı tabi. Semerkand'a üç mil mesafede bulunan Hartenk kasabasındaki akrabalarının yanına giden İmam Buhârî burada bir gece "Allah'ım yer geniş olmasına rağman bana dar geldi. Beni kendine al" diye duada bulundu ve o gece tamamlanmadan vefat etti.[35]

Görüldüğü gibi İmam Buhârî' nin vefatı –yine hadislerden aldığı telkinle- sultana yaklaşmaması ve ilmi saray kapılarına meze etmemesi sebebiyle meydana gelmiştir.

Hadiseyi mihverinden saptırarak İmam Buhârî' nin hadisçiler tarafından öldürüldüğü gibi ne tarihî verilerle ve ne de insafla iz'anla bağdaşmayacak laflar, bühtan etmekten başka bir şeyle ifade edilemez. Kaldı ki böyle olsaydı bile onun hadisçiler tarafından öldürülmesi hadislere mal edilemez. Mâl edilir derseniz Kur'an-ı kerimle de ilgili benzer sorular size yöneltilebilir.

Söylenebilecek daha çok söz varsa da biz tamamlamaktan yana olalım ve şununla bitirelim:

İslamoğlu' nun Buhârî' yi sıkça diline dolaması, görevli olduğu projenin tamamlanabilmesine Buhârî' nin en büyük engel oluşundandır. Bu bağlamda iki ihtimal söz konusu:

Ya Buhârî çökecek ve peşi sıra İslam'ın çöküşü sökün edecek.

Ya da Buhârî ayakta kalacak ve İslam değil de İslamoğlu çökecek.

Şüphesiz ikincisi...

Kaynaklar

1. En'âm, 66
2. En'âm, 107
3. Hud, 12
4. Hac, 49
5. Ankebût, 50
6. Fâtır, 23
7. Bakara, 119
8. İsrâ, 105
9. Furkan 56
10. Mesela Ahzâb, 45, Sebe' 28, Fatır, 24, Fetih, 8
11. İbrâhim, 1
12. Nahl, 44
13. Nahl, 64
14. Tevbe, 103
15. Tevbe, 73, Tahrim, 9
16. A'râf, 157
17. Tevbe, 29
18. Ahzab, 45, Fetih, 8
19. Hacc, 78, Benzer ayetler için bkz. Bakara, 143, Nisa, 41
20. En'âm, 104, Hûd, 86
21. Ğâşiye, 21-26
22. Kâf, 45
23. Bakara, 30
24. İzz b. Abdisselam, *Tefsîru'l-Kur'ân*, Daru İbn Hazm, Beyrut, 1996, Baskı: I, (Thk: Abdullah b. İbrahim el-Vehbî) I/114
25. Sâd, 26
26. Kehf, 65
27. Kehf, 82
28. En'âm, 112
29. İslamoğlu' nun mealindeki yanlışlıklar üzerine yapılmış bir çalışma için bkz. Hidayet ZERTÜRK, *Gerekçeli Meâlin Gerekçesiz İfadeleri (Mustafa İslamoğlu' nun Kur'an anlayışı)* İstanbul, Ağustos, 2011
30. Zehebî, Târîhu'l-İslâm, Daru'l-kitâbi'l-arabî, Beyrut-Lübnan, 1987, Baskı: 1, XVIII/228, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*, Dâru'-hadîs, Kâhire, 2006, IX/535, Sübkî, *Tabakâtu'ş-şafiiyyeti'l-kübrâ*, Dâru Hicr, 1413, II/220
31. İbn Müflih, Burhaneddin İbrahim b. Muhammed, *el-Maksidu'l-erşed fî zikri ashâbi'l-İmâm Ahmed*, Mektebetu'-rüşd, Riyad ,1990, II/377, Muhammed b. Abdülğanî el-Bağdâdî, *et-Takyîd li ma'rifeti ruvâti's-süneni ve'l- mesânîd*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 1408, I/31
32. Hatip el- Bağdâdî, *Târihu Bağdâd*, Daru'l-ğarbi'l-İslâmî, 2001, Bask: I, II/344
33. Zehebî, *Târihu'l-İslâm*, Dâru'l-kitâbi'l-arabî, Beyrut-Lübnan, 1987, Baskı: I, IXX / 269, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*, X/114
34. İbn Hacer el-Askalânî, *Hedyu's-Sârî mukaddimetu Fethi'l-bârî*, Daru Tayba, Riyat, 2011, B.IV, II/ 1311-13
35. İbn Hacer, *Hedyu's-sârî*, II / 1317-18

RÛHU'L-FURKAN TEFSÎRİ'NDEN KISSALAR

ÎSÂ (Aleyhisselâm) VE YAHÛDÎ

ZÜLKARNEYN (Aleyhisselâm) BİR KAVME RASTLAR

HÂRÛN REŞÎD'İN BEHLÛL DÂNÂ'YA HALİNİ SORMASI

İNSANLAR NEDEN BOZULURLAR

ALLÂH'A KARŞI HUSN-Ü ZANDA BULUNMAK

Murat DEMİR

Îsâ *(Aleyhisselâm)* ve Yahûdî

Nakledildiğine göre; **Îsâ** *(Aleyhisselâm)* bir Yahûdî ile sefere çıktı. **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*ın yanında üç çörek bulunuyordu, bunları yahudiye verdi ve: "Muhafaza et" dedi. Bir saat sonra Yahudi onlardan bir tanesini yedi. **Îsâ** *(Aleyhisselâm)* ona: "Verdiğim üç çöreği bana ver" deyince, Yahudi iki çöreği geri verdi. **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*: "Üçüncüsü nerede?" deyince Yahudi: "Senin bana verdiğin bundan fazla değildi" dedi. Böylece yola devam ettiler.

Yahudi, bu yolculuk esnasında **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*dan acayip hâller gördü. **Îsâ** *(Aleyhisselâm)* üçüncü çöreği söylesin diye ona yemin verdirdi, o yine ikrar etmedi. Sefer esnasında üç altın tuğlaya rastladılar. Yahudi, **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*a: "Bunları taksim et" deyince, **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*: "Biri benim, biri senin, biri de üçüncü çöreği yiyenin" dedi. O zaman Yahudi: "Üçüncü çöreği ben yedim" dedi.

Bunun üzerine **Îsâ** *(Aleyhisselâm)* ona: "Benden uzak ol muhakkak sen **Allâh**'ın kudretini gördün de doğruyu söylemedin şimdi ise dünya için ikrar ettin" dedi ve altınları Yahudinin yanında bırakarak yoluna devam etti.

Bir zaman sonra üç hırsız gelerek Yahudiyi öldürdüler ve ondaki altınları aldılar. Sonra o üç kişi yemek getirmesi için aralarından birisini gönderdiler. O gidince diğer ikisi: "Döndüğünde onu öldürüp hissesini alalım" diyerek onu öldürmek üzere karar aldılar.

O giden de, arkadaşları yiyip ölsünler diyerek bir zehir aldı ve satın aldığı yemeğin içine attı. Yanlarına gelince o ikisi kalkıp onu öldürdüler, sonra da yemeği yiyip kendileri öldüler.

Îsâ *(Aleyhisselâm)* yanlarına uğrayıp yahudiyi ve o üç kişiyi ölü olarak bulunca çok şaşırdı. Bunun üzerine **Cibrîl-i Emîn** *(Aleyhisselâm)* inerek, dünya sevgisinden dolayı yaptıkları yalancılık ve hilekârlık sebebiyle başlarına geleni ona haber verdi.

İşte akıllı kişi, dünyanın çokluğuna aldanmamalı, bütün gayretini sadece onu toplamaya sarfetmemeli, bilakis ahirette bitsin diye dünyada amel tohumları ekmelidir. Çünkü dünya, âhiretin tarlasıdır. Ne ekersek onu biçeceğiz.

Zülkarneyn *(Aleyhisselâm)* Bir Kavme Rastlar

Hikâye edildiğine göre, **Zülkârneyn** *(Aleyhisselâm)* bir kere, ölülerinin kabirlerini kapılarının önüne koyan, yerden çıkan otlarla azıklanıp ibadetle meşgul olarak dünyayı tamamen terk etmiş olan bir kavme rastladı. Onların hükümdarlarına elçi göndererek kendisiyle görüşmek istediğini bildirince, hükümdar: "Benim Zülkârneyn ile sohbet etmeye ihtiyacım yok" dedi.

Bunun üzerine **Zülkârneyn** *(Aleyhisselâm)* onun yanına giderek: "Sizin yanınızda gümüş ve altının az bulunmasının sebebi nedir?" diye sordu. O da: "Bizim yanımızda dünyayı isteyen yok, çünkü o, kimseyi doyurmuyor, bunun içindir ki, ölümü unutmayalım diye kabirleri gözümüzün önüne koyduk" dedi ve sonra bir insanın kafatasını göstererek: "İşte bu, halkına zulmeden ve dünyanın ziynetlerini toplayan bir kralın kafatasıdır, **Allâh-u Te'âlâ** onun rûhunu alınca bütün nîmetlerden ayrıldı, fakat günahları üzerinde kaldı" dedi.

Sonra başka bir kafatası çıkararak: "Bu da, adaletli ve şefkatli bir hükümdarın başıdır ki, **Allâh-u Te'âlâ** onu da alarak cennetine yerleştirdi ve derecesini yüksek etti" dedikten sonra, elini **Zülkârneyn**'in başına koyarak: "Senin kafan bu iki kafanın hangisinden olacak?" deyince, **Zülkârneyn** *(Aleyhisselâm)* ağlayarak: "Benimle beraber olmak istersen, mülkümün yarısını sana verir vezirliğimi de sana teslim ederim" dedi. O zaman o melik: "Heyhat (bu iş çok uzak)" deyince, **Zülkârneyn**: "Niçin?" dedi, o da: "Çünkü insanlar malın ve mülkün sebebiyle, senin düşmanların, kanaatkârlığım sebebiyle ise, benim dostlarımdır" diye cevap verdi.

Hârûn Reşîd'in Behlûl Dânâ'ya Halini Sorması

Rivâyete göre: Bir kere **Hârûn Reşîd** *(Rahimehullâh)* hacdan döndüğünde bir kaç gün Kûfe'de kaldı. Oradan ayrılırken kardeşi **Behlûl Dânâ** *(Kuddise Sirruhû)* onun yolunda durarak ona üç kere yüksek sesle: **"Yâ Hârûn!"** diyerek çağırdı. **Hârûn Reşîd** şaşırarak: "Beni kim çağırıyor?" dedi. "Behlûl bağırıyor" dediler. **Hârûn Reşîd** durdu ve önündeki perdenin kaldırılmasını emretti (o insanlarla perde arkasından konuşurdu) sonra, **Behlûl**'e:

"Beni tanımadın mı?" dedi. O da: "Tanıdım tabî ki" dedi. "Peki, ben kimim?" deyince: "Sen öyle bir kimsesin ki, sen batıdayken doğuda bir kişi haksızlığa uğrasa kıyamet günü **Allâh-u Teʿâlâ** onu senden soracaktır." dedi.

Bunun üzerine **Hârûn Reşîd** ağladı ve: "Hâlimi nasıl görüyorsun?" dedi. **Behlûl**: "Sen halini **Allâh**'ın kitabına arzet" dedi ve:

﴿ اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۞ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴾

"Şüphesiz o (imanlı ve) **iyi kullar elbette büyük bir nimet içerisindedir! Gerçekten o** (kâfir ve) **facirler ise, elbette şiddetle tutuşturulmuş bir ateş içindedirler."** *(İnfitâr Sûresi: 13-14)* meâlindeki âyetleri okudu.

O zaman **Hârûn Reşîd**: "Ya amellerimiz ne olacak, onlardan fayda görmeyecek miyiz?" dedi. **Behlûl**:

﴿ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾

"Allâh ancak takvâ sahiplerinden kabul eder." *(Mâide Sûresi:27)* meâlindeki ayeti okudu.

Hârûn Reşîd: "**Rasûlüllah** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e olan yakınlığımız nerede kaldı" deyince **Behlûl**:

﴿ فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَآ اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ... ﴾

"Nihâyet Sûr içerisine üfürüldüğü zaman, artık işte o gün (karşılaşacakları zorluktan dolayı) **aralarında** (dünyâda olduğu gibi) **soy**(bağ)**lar**(ının bir faydası) **olmayacaktır..."** *(Mü'minûn Sûresi: 101)* meâlindeki âyeti okudu.

O zaman **Hârûn Reşîd**: **"Rasûlüllah** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in bize şefaati olmayacak mı?" dediğinde ise **Behlûl**:

﴿ يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴾

"İşte o (hâdiseler meydana geldiği) **gün Rahmân'ın,** (kullara şefaat etmek için) **kendisine izin verdiği ve** (şefaat edeceği kimse hakkında söyleyeceği) **söz bakımından kendisinden râzı olduğu kimse**(nin şefaati) **dışında hiçbir aracılık faydalı olmayacaktır."** *(Tâhâ Sûresi:109)* meâlindeki ayeti okudu.

Bu kıssadan anlaşıldığına göre, yarın âhirette insana, ihlâsla (sadece Allâh rızası için) yaptığı sâlih (iyi) ameller fayda verecektir, zira **Allâh-u Teʿâlâ** ancak onları kabul eder.

İnsanlar Neden Bozulurlar

"Rûhu'l-Beyân" tefsîrinde zikredildiğine göre **Zünnûn-i Mısrî** *(Kuddise Sirruhû)* şöyle demiştir:

İnsanlara fesat (bozukluk) altı şeyden gelmektedir:

1- Âhiret işlerine karşı niyetleri (yönelmeleri)nin zayıflığı,

2- Bedenlerinin şehvet (nefislerinin kötü istek)lerine rehin (tutuklu) olması,

3- Ecelleri yakın olduğu hâlde, emelleri (dünyevî hedefleri)nin uzun olması,

4- Kulların rızasını, Allâh'ın rızasına tercih etmeleri,

5- Kendi isteklerine uyup peygamberlerinin sünnetini arkaya atmaları,

6- Geçmiş büyüklerin ufacık zelleleri (ayak kaymaları)nı yayıp, onların bir çok menkıbe (velîlerin fevkalâde üstünlükler taşıyan hikaye)lerini gömmeleri (örtmeleri).

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Tarikat derslerimizi tam yapalım, sakın gevşeklik etmeyelim. Bundan üç beş sene evvel olsa gerek bir ihvanımız zuhuratında **Nakşibend Hazretleri**'ni gördü. **Bahâuddin Hazretleri** o ihvan vasıtası ile bizlere ikazda bulundu. **Nakşibend Hazretleri** buyurdu ki: "İhvanımız tarikat derslerini tam yapsınlar aksi halde çevrenizdeki savaş Türkiye'ye de sıçrayabilir."

İhvanlarımız bu uyarıya kulak verip derslerini tam yapmış olmadılar ki, **Nakşibend Hazretleri**'nin buyurduğu gibi oldu. Bugün ülkemizde devam etmekte olan PKK çarpışmaları işte o sıçramalardandır.

• Devam eden mahrum olmamıştır. Devam etmeyen havadan bir kuş tutsa ona bir faydası olmaz. Bir gün olsun yemek yemeden duramayız. Aynı şekilde ders yapmadan da hiçbir gün durmamalıyız.

• Tarikat dersini yapamıyorsan, sopalık adamsın.

• Nefis adama namaz kıldırır, Kur'ân okutur... "Ne yaparsan yap ama bana tarikat dersi yaptırtma" der.

• Bizler her gece şunu adet edindik, iki ile iki buçuk arası hocalar ve talebeler bir araya geliyoruz, teheccüd namazlarımızı kılıyoruz, ***"Mektûbat"*** okuyoruz, imsak vaktine kadar tesbih derslerimizi çekiyoruz, imsak vakti girince sabahın sünnetini kılıp, sabah namazına kadar biraz uyuyoruz.

Sonra sabah namazını kılıp, hatm-i hâce yapıp, tekrar ***"Mektûbat"*** okuyor, işrak namazını kılıyor, ***"Mektûbat"*** ile ***"Risâle"***den bir beyit, birkaç da hadîs-i şerîf okuyor, ondan sonra da sabah sekize kadar zikrediyoruz. Herkes bunu uygulamaya çalışsın. **Allâh-u Teâlâ** hepimize kuvvet versin, bu usulü yapmayı nasip etsin.

• Bu gevşeklik, bu donukluk nedir?! Bir kimse: "Ben dersimi yapacağım" der ve azimli olursa **Allâh-u Teâlâ** ona yardım eder ve vazifesini yaptırır. **Mevlâ** yüklediği vazifeyi kuluna kolay eder.

• **Cenâb-ı Hakk**'ın emrini dinleyip yemeyi, içmeyi, konuşmayı, giyinmeyi Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerine göre yapmak gerekir. Nefse, şeytana, nefis ve şeytanın yolunda giden kâfir, münafık ve fasıklara uyulacağına, **Cenâb-ı Hakk**'ın emrine uyulmalı değil midir?! Bizlere onlar mı nefes aldırıyor?! Onlar mı güldürüyor, işittiriyor?!

• Hakikatine muttali olunmayan bir şey hakkında kalbe gelen kötü düşünceler şeytandandır. Binâenaleyh hemen hüküm vermemek gerekir. Müminler hakkında vehim ve şüphe yollu sû-i zan etmek haramdır. Sû-i zan müşahede edilmeden, bir başkası hakkında kalbe gelen fena düşüncedir.

Sû-i zannın karşıtı, hüsn-ü zandır. Hüsn-ü zan bir kimsenin veya hadisenin hakkında vicdanen iyi bir kanaate sahip olmak demektir.

Hiç kimse hakkında yok yere sû-i zanda bulunulmamalıdır. Bunlar hep şeytanın vesveseleridir.

• **Efendi Babam** *(Kuddise Sirruhû)* buyururdu ki: "Şeytan tarikata giren bir müridi yoldan alıkoymak için ona hayır tarafından girer. Ya evlenmeyi, ya hafızlığı ya da nafile haccı vesvese verir."

Şeytan ister mi hacca gitmeni?! İstemez. Ama tarikata çalışarak **Allâh-u Teâlâ**'ya vasıl olacaksın ya, o bakımdan hacca gitmene razı olur. Zira hac vazifelerini bahane göstererek tarikat derslerinde gevşeklik yaptırır sana. Diğer hususlar da bunun gibidir.

• **Efendi Babam** *(Kuddise Sirruhû)* dedi ki: "Şeytanın işi gücü, iki Müslümanın arasını bozmaktır." Koca iki aileyi birbirine kırdırıyor. Zamanında şeytana koz vermeseydin olmaz mıydı?! İnan ki şeytana biz yol veriyoruz. Yoksa utanmaz şeytan bir yere giremeyecek. Dostluk kötü söz söylemekle bozulur. Sen kardeşine güzel söz söylesen, o da sana güzel söz söylese dostluk bozulmaz.

• Yarın **Allâh**'ın huzuruna çıkacağız. O'nun sevdiği halde çıkalım, sevmediği halde çıkmayalım. O'nun sevdiği hal nasıl olur? Amel etmekle, bilgili olmakla, gıybet etmemekle, başkalarına yardım etmekle, kimsenin aleyhine konuşmamakla.

• **Allâh** bu gazetecilere insaf versin. **Allâh-u Teâlâ** yarın âhirette her sözden, her bakıştan, her dinleyişten sual soracak.

Yarın büyük imtihandayız. O imtihanı kazanmak için bugün çok çalışmak lazım.

• Dün birisine dedim ki: "Şu elbiselerini senin sırtından alsak, sonra seni şu bahçeye koysak bu soğukta ne kadar yaşarsın." O da: "Üç-dört gün" diye cevap verdi. Halbuki belki iki gün bile yaşayamaz. Âhirette insanın evi yok, elbisesi yok kaldı ortada. **Efendi Babam** *(Kuddise Sirruhû)* derdi ki: "Oğlum cennet kupkuru bir arsadır, orda yerden başını çıkarmış bir ot bile yok, sen buradan götüreceksin."

• Okursun, okursun alnın secdeye gelmez. Ben ne edeyim böyle okumayı?! **Ebû Cehil** de Arapça biliyordu.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKIH KURULU

KADINLAR GÜNÜ ve BU ŞEKİLDE YAPILAN EV veya ARAÇ SATIŞLARI

Allah Teâlâ'ya hamd, Peygamber Efendimize, al ve ashabına salat-u selam ederiz.

Günümüzde bazı ticari firmalar, kadınlar arasında düzenlenen altın veya para gününü referans alarak bu sisteme benzer bir sistemle ev sattıkları bilinmektedir. Bu sistemle ilgili gerek firma sahipleri ve gerekse uzman kişilerle yaptığımız mütalaalar ve sözleşme metinleri üzerindeki çalışmalarımız neticesinde bu sistemin caiz olmadığı kanaatine ulaştık. Bu ayki köşemizde siz değerli okuyucularımızla kanaatimizi özet olarak paylaşmayı uygun gördük.

Bu sisteminin temelde dayandırıldığı mesele kadınların kendi aralarında düzenledikleri "altın günü" olmuştur. Buna göre şer'i ölçülere göre altın günü caiz midir? Öncelikle bu suâlin cevabını aramalıyız.

Yüce dinimiz, "karz-ı hasen" namıyla borç verip borç almayı güzel görmüş ve Müslümanlar arasında bulunması gereken yardımlaşmanın gereği olarak değerlendirmiştir. Allah için verilen borcu, Allah'a borç vermek olarak ifade etmiştir.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Kim Allah'a güzel bir ödünç verecek olursa, Allah da onun karşılığını kat kat verir ve ayrıca onun çok değerli bir mükâfatı da vardır."** [1]

Enes b. Malik (Allah ondan razı olsun) anlatıyor; Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* miraç gecesinde cennetin kapısında şu ibarenin yazılı olduğunu haber vermiştir: **"Verilen bir sadakaya on kat, verilen bir borca ise on sekiz kat sevap vardır."** [2]

Borç vermek; maddi karşılığın gözetilmediği sosyal dayanışmadan ibarettir. Zira herhangi bir menfaat sağlayan borç verme işleminin faiz olacağı yönündeki rivayetler, borç vermenin sadece Allah için yapılan bir iyilik olduğunu açıkça vurgulamaktadır. Bu sebeple borç veren kişiye herhangi bir fayda sağlayacak şartın koşulmaması hususiyetle belirtilmiştir. Buna göre kadınlar arasında düzenlenen bu uygulamayı iki şekilde görebiliriz;

"(veren kişiye) menfaat sağlayan her borç verme işlemi faiz işlemlerinden bir işlemdir"

a- Güne katılan kişiler her hafta ödemekle sorumlu tutulmaksızın ister öder ister ödemez, hatta alacaklı olan kadın alacağını haftası ve zamanı gelmeden isteyebilmelidir. Şayet gün sistemi bu şekilde icra edilecek olursa karz-ı hasen ve sosyal dayanışma kabilinden olur ki, bunun caiz olacağı aşikârdır.

b- Fakat güne katılan kişilerin düzenli olarak her hafta vermesi gerekenleri vermesi talep edilir adeta mecbur tutulursa bu karz-ı hasen ruhuna aykırı olur. Zira borç veren kişi bir dahaki ay veya haftada her kez kendisine borç versin şartıyla bu borcu verdiğinden **"(veren kişiye) menfaat sağlayan her borç verme işlemi faiz işlemlerinden bir işlemdir"**[3] hadis-i şerifi doğrultusunda faizli muamelede bulunulmuş olur.

Bazılarının bu işlemi; ivazlı/karşılıklı hibe olarak değerlendirdiklerini duymaktayız. Oysa İslam fıkhı açısından bu da mümkün değildir. Zira ivaz şartıyla verilen hibe, satış akiti konumunda olacağından içerisinde akit şartları aranır.

Buna göre aynı cins bedellerin birbirlerine mukabil vadeli satışları fasit ve faizdir. Yani borç verme sistemindeki problemden daha fazlası oluşacaktır. Bu açıdan düzenlenen kadın günleri bu şekilde olursa caiz olmaz.

Şafii mezhebinde ***"el-Buceyremî"*** isimli âlimin böylesi bir düzenlemeye dair caiz demesi ise anlatılan birinci şık için olsa gerektir. Allah-u âlem.

Öncelikle bu sistem ile ev veya araç satan firmaların akitteki konumunu tespit etmek gerekir. Bu firma organizatör müdür, satıcı mıdır?

Satıcı olduğunu varsayacak olursak, organize ücreti almaması gerekir. Zira satıcı sadece sattığı malın bedelini alır. İlaveten organize ücretini şart koşması akdi fasit yapar. Oysa bu uygulamayı yapan firmalar organize ücreti aldığı malumumuzdur.

Aynı şekilde satışa konu olan ev, belli değildir. Çünkü sırası gelen kişinin belirlediği ev akde konu olacaktır.

Sistemle ilgili sözleşme metnini okuduğumuzda firmanın satıcı olmaması gerekir. Zira bir yönden altın gününe benzetilen bir şey, yani yardımlaşma denilen bir şey öteki yandan akit halinde satıcı-alıcı olursa kendi içinde çelişki doğurur.

Organizatör olduğunu varsayacak olursak;

a) Organize ücretinin üzerine %10 peşinat neden alınıyor?

Bu paranın toplamı 100 kişilik bir grupta 10 tane ev (bedeli) yapar. Hâlbuki başta teslim edilen sadece bir evdir. Geriye kalan dokuz evin parasını firma hangi vasıfla kullanmaktadır. Organizatör vasfıyla denilecek olursa bu, vekâlete girer. Vekilin böyle bir peşinat talep etme hakkı yoktur. Satış denirse ortada bir satış yoktur.

Sonra vekil konumunda olan organizatör neden ve ne gerekçeyle 50. ayda evleri, tüm adaylara vermeyi ve onların böyle bir talep haklarının olduğunu anlaşarak akdediyor. Yani gerekli kılıyorlar. Nitekim sözleşme metninde bu açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Ayrıca firma, kimin organizatörüdür? Şayet 100 kişilik grubun hepsinin vekili/organizatörü ise aldığı evi sadece bir kişiye kura yolu ile vermesi ne anlam ifade etmektedir.

Yani bir kişi evini aldı, peki bu kişi evi kimden aldı kime borçlandı? Bu suallere verilecek cevaplar bazı durumlarda kurumu organizatör, bazı durumlarda ise satıcı konumunda yapar. Yani aynı anda hem satıcı hem de organizatör olmuş olur ki bu da caiz olmaz.

Birinci ayda evini teslim alan kendi evini teslim aldığı halde kira yardımı adı altında belli bir miktar aylık ücret vermesi gerekiyor. Şayet bu kirayı, yardım olarak veriyorsa bağlayıcı olmaması gerekir. Yani verebildiği gibi vermemeye de hakkı olmalıdır. Oysa böyle bir tercih hakkı sunulmamaktadır. Bu durumda vereceği bu ücret, aldığı borçlar mukabilinde olur ki bu da faiz olacağından caiz olmaz.

Aynı zamanda sisteme girmeden önce ev almak isteyen kişinin ne kadar bedel ödeyeceği malum deniyor. Hâlbuki kuranın ne zaman çıkacağı belli değildir. Şayet ilk ay çıkacak olursa ödenecek miktar ikinci ve üçüncü ayda kurası çıkanlara nispetle toplamda farklı olacaktır. Bu da, satış olması durumunda yani kurum evi satıyorsa fiyat tam manasıyla belli olmadığından akit fasit olacaktır. Şayet satış değilse yukarıdaki işkâl söz konusu olacağından bağlayıcı olmamalıdır. Hâlbuki bağlayıcıdır.

Buraya kadar incelediğimiz sistem **çekilişli sistemdir**. Bu firmaların çekilişli sistemin haricinde **"vade ortası sistem"** ve **"peşinatlı sistem"** olarak iki ayrı sistemi de vardır.

Vade ortası sistemi; Bu sistemde kira yardımı ve yüzde on peşinat mesellerindeki işgaller hariç diğer problemler mevcuttur.

Aynı zamanda taksit sayısının tam ortasına gelindiğinde evin teslim edileceği ifade ediliyor. Yani bunun açılımı kişi; sözgelimi "yüz aylık sistemde elli ay ben borç vereceğim, ellinci ayın sonunda sen bana olan borcunu ödedikten sonra benim sana verdiğim toplam borç kadar sende bana borç vereceksin bunu kabul edersen fazladan organize ücreti vereceğim" demiş olur.

Bu da borç sisteminin karz-ı hasen olmaktan çıkarır, yasaklanan menfaati celbeden borç sistemine sokar. Aynı zamanda alınan borç, sisteme girerken ödediği yüzde beş fazlalıkla geri ödenmiş olacaktır. Bu da; riba'l-fadıl/fazlalık faizi olur.

Peşinatlı sistemi; Bu sistem vade ortası sistemiyle problemler bakımından aynı olduğu halde ilaveten şu problem de vardır: Paranın bir kısmı peşin ödenmektedir. Bunu veren kişi, alıcı vasfıyla mı, yoksa borç veren vasfıyla mı veriyor. Alan; satıcı vasfıyla mı, yoksa vekâlet vasfıyla mı alıyor. Her halükarda yukarıda mezkûr olan işgaller söz konusudur.

Allah Teâlâ Hazretleri bizleri rızasından ayırmasın ve bu vesileyle idrak ettiğimiz Ramazan-ı Şerif bayramını cümlemize mübarek eylesin. Âmin.

KAYNAKLAR

1 Hadîd/11

2 İbn Mace; kitabu's-sadaka, babu'l-karz no:2431

3 El-Beyhakî; Sünenu'l-Kubrâ, kitabu'l-buyu' bab:99 no:11252

Hadîs-i Şerîfler

Abdullah b. Ömer *(Radıyallahü anhüma)*'dan rivayet edildiği üzere Resûlüllah ﷺ buyurdu ki:

"Bize silah çeken bizden değildir." *(Buharî, Fiten, 7, VIII, 90)*

* * * *

Süfyân bin Abdullah *(Radıyallahü anh)* Peygamber Efendimiz ﷺ'e sordu:

- Yâ Rasûlellah! Bana İslâm'ı öyle anlatın ki, onu Siz'den sonra bir başkasına sorma ihtiyacı duymayayım!

Resûlüllah ﷺ şöyle buyurdu:

- **Allâh'a îman ettim de, sonra da dosdoğru ol!**

- Peki, yâ Rasûlellah! En fazla korunmam gereken şey nedir?

Resûlüllah ﷺ mübârek eliyle dilini işâret ettiler. *(Ahmed, III, 413. Müslim, İmân, 62; Tirmizî, Zühd, 61; İbn-i Mâce, Fiten, 12)*

* * * *

Abdullah b. Amr *(Radıyallahü anh)* anlatıyor: "Resûlüllah ﷺ'in evimizde bulunduğu bir günde:

- Gel, sana bir şey vereceğim, diye annem beni çağırdı. Resûlullah ﷺ anneme:

- Çocuğa ne vermek istedin? diye sordu. Annem:

- Hurma vereceğim, diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

- **Eğer** (aldatıp) **bir şey vermeseydin, sana bir yalan günahı yazılırdı,** buyurdu." *(Ebu Davut, Edep, 88, V, 265)*

* * * *

Abdullah b. Ömer *(Radıyallahü anhüma)*'dan rivayet edildiği üzere, Resûlüllah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Allâhu Teâlâ bir kulu helâk etmek istediğinde, ondan hayâyı alır. Hayâ ondan alınınca, onu en fena, kötü (bir insan) **bulursun. Onu en fena bir insan bulunca ondan emanet de alınır. Ondan emanet alınınca, onu en hain bulursun. Onu en hain bulunca, ondan rahmet çekilip alınır. Ondan rahmet alınınca, onu kovulmuş ve lânetlenmiş bulursun. Onu kovulmuş ve lânetlenmiş bulunca da, İslâm bağı ondan alınır, İslâmla ilişiği kesilir."** *(İbn Mâce, Fiten, 27, II, 1347)*

* * * *

Abdullâh b Mes'ud *(Radıyallahü anh)*'dan rivayet edildiği Resûlüllah ﷺ buyurdular ki:

"Ey gençler topluluğu! İçinizden evlenmeye gücü yeten evlensin. Zirâ evlenmek gözleri (haramdan) daha çok korur ve zinâdan daha çok muhafaza eder. Gücü yetmeyen kimse ise oruç tutsun. Çünkü orucun şehveti kıran bir özelliği vardır." *(Buhârî, Nikâh, 2, VI, 117)*

* * * *

Enes *(Radıyallahü anh)* anlatıyor; "Resûlullah ﷺ buyurdular ki:

"**Allâhu Teâlâ bir kimseye sâliha bir kadın nasib ederse, ona dininin yarısında yardım etmiş olur. Arta kalan yarısında da Allah'tan korksun ve kendini korusun."** *(Taberânî, Evsat, I, Hadis no: 976, 522)*

* * * *

Ebû Saîdi'l-Hudri *(Radıyallahü anh)*'dan rivayete göre, Resûlüllah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Kim, üç kız çocuğu bakıp, büyütür ve onları güzel terbiye eder, onları evlendirir ve onlara ihsanda bulunursa, onun için Cennet vardır." *(Ebû Dâvud, Edeb, 130, Hadis no: 5147, V, 355)*

Güldeste
Mustafa Özşimşekler

Yuvayı Dişi Kuş Yapar

Evliliğin mevsimi, ayı olmaz ama pek çok çift evlilik için yaz mevsimini tercih ediyor, yaz aylarının gelmesiyle birlikte nikâh ve düğünler de artıyor. Fakat üzücü olan şu ki; istatistiklere göre Türkiye'de son yıllarda evlenme hızı düşerken, boşanma hızı ise maalesef hızla artıyor.

Tabi herkes mutlu bir yuva kurmak ve huzurlu bir hayat sürmek için hayatlarını birleştiriyor.

Rüya gibi bir düğün yaparak; "iyi günde-kötü günde, zenginlikte-fakirlikte, hastalıkta ve sağlıkta, ölüm bizi ayırana dek..." şeklinde, çiftlerin birbirine söz verip başladığı bu tatlı rüyanın, kötü bir kâbus gibi boşanmayla bitmesini elbette kimse istemez.

Ama bunun için biraz gayret etmek, evliliğin güzel yürümesi için çaba sarfetmek gerekiyor.

Eğer evimizde-ocağımızda huzur ve mutluluk istiyorsak; bencillik etmemeli, paylaşmayı, alttan almayı bilmeli, hep kendi istek ve şartlarına uyulmasını istemek yerine, karşı tarafın şartlarını ve ihtiyaçlarını da dikkate almak gibi bazı konularda özverili davranmalı...

Eşler arasında ortaya çıkan bir takım problemleri sevgi ve saygı çerçevesinde, karşılıklı konuşup anlaşarak çözmek yoluna gidilmeli.

Yoksa her meselede bağırıp çağırmak, ağzına geleni söylemek, her tartışma sonrası darılıp surat asmak ve gereksiz alınganlık göstermek, yuvadaki huzuru kaçırır ve aile saadetini gölgeler.

Yuvayı dişi kuş yapar

Hiç şüphe yok ki, yuvadaki huzurun tesisinde ve aile kurumunun sağlıklı bir şekilde devam etmesinde kadının rolü çok büyüktür. Sâliha bir hanım etrafına mutluluk saçan cennet kokulu bir çiçek misali olmalıdır.

Atalarımız; **"Yuvayı dişi kuş yapar"** diye, boşuna dememişler. Eğer dişi kuş kendini bırakır ve yuvadan el etek çekerse, huzur ve mutluluk da o evden elini eteğini çeker.

Tabi yuvayı dişi kuşun yapması demek; sadece evin temizliği, düzeni ve bakımının sağlanması demek değil, aynı zamanda ailenin moral değerlerini diri tutmak, yuvada huzur ve mutluluğun devamı için de gayret göstermek, demektir.

Madem yuvadaki huzur ve mutluluk evin hanımına endeksli, o halde anneler evlenecek olan kızlarını bu konuda uyarıp güzel nasihatlerde bulunmalı, kadının ailedeki rolünün ne kadar önemli olduğunu münasip bir lisanla anlatarak, bu bilince varmaları için yardımcı olmalıdır.

Peki, anneler evlenecek olan kızlarına neler anlatmalı, onlara hangi nasihatleri etmeli?..

Bakın, bu konuda çok ibretlik bir nasihat nakledilir.

Asırlar önce yaşamış, çok soylu ve zengin bir aileye mensup olan Ümâme Hanım'ın, evlenecek olan kızına, düğün öncesinde onu karşısına alıp yaptığı çok güzel bir nasihat vardır ki, kitaplara geçmiştir.

Bir kadının kocasına karşı tavrı nasıl olmalı ve gelin olarak gittiği evde nasıl davranması gerektiğiyle alakalı olan bu ibretlik nasihat, asırlardır tazeliğini korumuş ve günümüze kadar önemini ve kıymetini muhafaza edegelmiştir.

Bu güngörmüş ve tecrübeli annenin kızına yaptığı bu nasihat, tüm evlenecek olan kızlarımızın kulağına küpe olacak mahiyettedir.

Bu asil hanımefendi, evlenecek olan kızını karşısına alıyor ve düğün arefesinde ona şu nasihatleri ediyor:

"Sevgili Kızım!

Bir kız, annesi ve babası zengin, asil ve soylu diye kocaya varmasına gerek olmasaydı, senin ve benim hiçbir zaman evlenmeye ihtiyacımız olmazdı. Lakin durum böyle değil. Erkekler bizim için yaratıldığı gibi, biz de onlar için yaratılmışız.

Yavrum!

Sen artık büyüdün, yetişmiş olduğun yuvadan çıkıp bilmediğin bir yuvaya gidecek ve evvelce tanımadığın hayat arkadaşınla karşılaşacaksın! Sen ona tam bir sadakat göster ki, o da sana sadakat gösterip olanca sevgisiyle bağlansın.

Kızım!

Kırk yıllık evliliğimden edindiğim tecrübelerime dayanarak sana bazı nasihatlerde bulunmak istiyorum. Eğer bu tavsiyelerime iyice kulak verip ona göre hareket edersen, bir ömür boyu rahat edersin. Kocanla aranız çok iyi olur ve hiçbir zaman bozulmaz. Böylece dünyada huzur içinde bir ömür geçirdiğin gibi, âhirette de ebedî saadete ulaşırsın.

Evladım!

Kanaatkâr ol... Yani kocanın eve getirdiği yiyecek ve giyecekleri memnuniyetle kabul et ve buna razı ol. Çünkü kanaat, kalbin rahata ve huzura kavuşmasının ilk yoludur.

Sana söylediği sözleri dikkatlice dinle ve her zaman kocanın meşrû isteklerine itaat et.

Olur olmaz şeylerde kocana itiraz etme, saygı ve hürmette kusur etme ve ona her konuda destek olmaya çalış. Bu şekilde olan hâl ve hareketlerin eşini memnun ettiği gibi, Allah-u Teala Hazretlerini de razı eder.

Kocanın görmesi muhtemel olan her yere itina ve ihtimam göster. Eşinin gözüne kötü

ve çirkin bir şeyin ilişmemesine dikkat et. Evinin temizliğine ve düzenine dikkat ettiğin gibi, kendi temizliğine de son derece ihtimam göster. Senden, kocanın burnuna hoş olmayan bir koku sadır olmasın. Şunu iyi bil ki, dış görünüşün insanın kalbine çok tesiri vardır.

Eşinin yemek saati ile uyku saatine de dikkat etmelisin.

Bu konudaki adeti ne zaman ise yemeğini o zaman hazırlamalısın. İşlerini zamanında bitirip eşinin vaktinde uyumasına yardımcı olmalısın. Zira açlık insanı huysuzlaştırdığı gibi, uykusuzluk da asileştirip öfkelendirir ve gereksiz gerginliklerin çıkmasına ve geçiminizin bozulmasına sebep olur.

Evinin mallarını ve eşyasını muhafaza etmekte titiz davran.

Çünkü bu şekilde davranman senin işi bildiğini, eşinin kâr ve zararını düşündüğünü gösterir.

Yaptığın işleri ve iyilikleri eşinin başına kakma! Başa kakarsan, yaptığın iyilikler fayda yerine zarar getirir.

Ciğerpârem!

Eşinin akraba ve yakınlarına güzel davran, onlara saygı ve hürmette kusur etme ki, o da senin yakınlarına iyi davransın.

Kocanın aile efradına, çevresine ve çocuklarına karşı itibarını sarsacak, onu mahcup edip küçük düşürecek söz ve hareketlerden de son derece sakın.

Eşinin sırlarını hiç kimseye söyleme, eğer onun sırlarını etrafa yayacak olursan sana karşı güven ve itimadını kaybeder, sevgisi azalır. Bundan böyle senin ona vefalı davranacağından emin olmadığı gibi, artık sen de ondan emin olamazsın.

Kocana hürmette, İslâm'a muhalif olmayan isteklerini yerine getirmekte kusur etmemelisin. Onun söylediği sözün aksini söyleyerek karşı gelmemelisin. Eğer karşı gelir inat edersen, onun kızıp öfkelenmesine hatta sana karşı düşmanca davranmasına sebep olabilirsin. Ona ne kadar hürmet ve tazimde bulunursan kendini ona o kadar çok sevdirir, o nisbette kocanın da muhabbetini kazanırsın.

Eşinden, gücünün yetmeyeceği, almakta zorlanacağı şeyleri istemekten de sakın. Zira bu, hem senin hem de onun helâk olmasına sebep olabilir. Nitekim Peygamber Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Bir zaman gelir ki adamın helâki, hanımının, ana-babasının ve çocuğunun elinden olur. Onu fakirlikle ayıplarlar, gücünün yetmediği teklif ve isteklerde bulunurlar. Böylece o kimse, bu istekleri temin için dinini kaybedeceği yollara sapar ve helâk olur."

Eşinin üzüntülü ve kederli olduğu zamanlarda sen de öyle görünmeye çalış. Onun üzüntüsünü, kederini paylaşıp hafiflet. Eşinin neşeli ve sevinçli olduğu zamanlarda ise, sen de neşeli görünmeye gayret et. Çünkü bunun tersi bir davranış yani o üzüntülüyken senin neşeli görünmen, onun neşeli zamanında senin kederli olman onu sevmemenin, dertlerine ortak olmamanın alametidir. Bu durum ise sevgi bağlarının zayıflamasına, aranızın açılmasına hatta yuvanın dağılmasına kadar gidebilir. Dolayısıyla sen eşinin dertlerine ne kadar ortak olup ilgi gösterirsen, ondan da o kadar ilgi ve alaka görüp sevgisini kazanırsın.

Kadının güzel ahlaklı ve sâliha olanı, eşi için Cennet nimetidir. Kötü ahlaklı olanı da

Cehennem azabından sayılır. Sen kocana Cennet nimeti ol, azap çektirme!..

Gözümün nûru!

Şunu bil ki, bu nasihatlerimi yerine getirip söylediğim gibi hareket edebilmen için, kendi isteklerini eşinin isteklerine tercih etmen gerekir.

Onun gönül hoşnutluğunu, kendi hoşnutluğuna tercih edebilirsen bu nasihatlerimi kolayca yerine getirebilirsin. Yoksa hep kendi istek ve arzularını ön plana çıkarırsan, bu nasihatleri tutabilmen mümkün olmaz.

Allah evliliği senin için hayırlı kılsın ve seni muhafaza buyursun. Amin!"

Asr-ı Saadetten müthiş bir misal

Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)*'nın yaşadığı ve tüm kadınlara örnek olacak bir davranış;

"Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* ile Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)*'nın Umeyr adında bir çocukları vardı. Ebû Talhâ *(Radıyallahü anh)* eve gelir gelmez ilk olarak Umeyr'i sorar, onu kucağına alır ve severdi.

Bir gün bu hayat dolu sevimli yavrucak hasta olup yatağa düştü ve günlerce ateşler içinde yattı. Ne kadar uğraştılar, tedavi yolları aradılarsa da çocuklarının derdine şifa bulamadılar. Neticede çocuğun hastalığı iyice ilerleyip tehlikeli bir hal aldı ve rûhunu teslim etti.

Yavrusunun vefat ettiğini gören Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)* tüm üzüntüsünü ve acısını içine gömdü. Telâşa kapılmadan, feryâd-u figan etmeden, kadere râzı olduğu halde yavrusunu yıkadı, kefenledi. Kokular sürerek üzerini örttü. Ev halkına da; "ben haber verinceye kadar siz kimseye hiç bir şey söylemeyin" diye tembih etti.

Akşam olunca yorgun argın eve dönen kocasını kapıda karşıladı. Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* her zaman oluğu gibi önce oğlunu görmek istedi ve durumunu sordu. Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)* gayet sakin ve yumuşak bir ses tonuyla:

- **Önceki haline göre daha sakin. Artık rahatladı**, diye cevap verdi. Yani oğlunun ölüm haberini kocasına birden söylemek istemedi. Ayrıca Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* o gün oruçlu olduğu için, bu haberi duyarsa üzüntüden bir şey yiyemez daha da perişan olur düşüncesiyle, acısını bağrına basarak kocasına belli etmedi ve bu vefat haberini uygun bir zamanda söylemeyi düşündü.

Ebû Talhâ *(Radıyallahü anh)* hanımının bu sakin ve telaşsız halinden çocuğun iyileştiğini zannetti. Onun rahatladığı haberine çok sevindi, içindeki sıkıntılar da gitti. Ve yatakta sessizce yatan yavruyu rahatsız etmedi.

Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)* sofrayı hazırladı, yemeği getirdi. Eşiyle beraberce yemeklerini yediler, sohbet ettiler.

Daha sonra Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* istirahat için yatağına gidince, hanımı Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)*'da süslenip güzel kokular sürünerek kocasının yanına geldi ve geceyi birlikte geçirdiler.

Sabah olunca, Ebû Talha *(Radıyallahü anh)* sabah namazı için kalkıp mescide gideceği sırada, Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)* kocasına:

- **Şu komşumuzun yaptığına bak, kullanmak üzere aldığı emaneti geri almak için gittiğimde vermek istemedi**, dedi. Ebu Talha *(Radıyallahü anh)*:

- **Öyle şey olur mu, hiç iyi etmemişler!** diye cevap verdi.

Kocasını bu şekilde evladının ölüm haberine hazırlayan Ümmü Süleym *(Radıyallahü anha)* büyük bir metânetle dedi ki:

- **Efendim, oğlumuz bizim yanımızda Allah'ın bir emanetiydi, onu geri aldı.**

Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* birden şaşırdı, sükût etti, sonra da:

- İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râci'ûn/**Muhakkak biz Allah'tan geldik muhakkak ki O'na döneceğiz**, diyerek teslimiyet gösterdi.

Ebu Talha *(Radıyallahü anh)* sabah namazı için mescide gittiğinde olan biteni

Efendimize anlattı. Bunun üzerine Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*:

- **Cenâb-ı Hak bu gecenizi hakkınızda mübârek eylesin,** diye duâ etti.

İşte bu duâ bereketiyle, o gecenin meyvesi olarak daha bir yıl geçmeden Allah-u Teala

onlara bir erkek evlât ihsan buyurdu. Peygamber Efendimiz mübarek ağızlarında hurma çiğneyerek bu bebeğin damağına sürdü, ona duâ etti ve ismini **"Abdullah"** koydu.

Yine bu duânın bereketiyle Abdullah'ın da yedi tane, bir rivayete göre ise dokuz tane çocuğu oldu ve bunların hepsi de kurrâ hâfız oldular.

Hatta tabiînin en meşhur âlimlerinden **"İshak"** da, bunlardan biridir. İshâk b. Abdullah b. Ebi Talha şeklinde dedesinin ismiyle birlikte anılırdı."

İşte Saadet asrının böylesine sabırlı, metanetli ve kahraman kadını Ümmü Süleym, Allah ondan razı olsun...

Efendim, hayat inişli çıkışlı bir yoldur, ne zaman ne olacak bilemeyiz. Evlilik hayatında da varlık ve nimet içinde geçen dönemler olduğu gibi, darlık, sıkıntı ve buhran zamanları da yaşanabilir.

Kadın böyle sıkıntılı zamanlarda kocasının yanında olmalı ve onun yükünü elden geldiğince hafifletmeye çalışmalıdır. Böyle olunca aile bağları kuvvetlenir, evlilik daha uzun ömürlü olur.

Mevla Teala, huzur ve mutluluk yolunda verilen bu nasihatlere kulak vermek nasip eylesin. Evlâd-u iyâlimizle birlikte Cennette de beraber olabileceğimiz dünya hayatını bizlere ikram eylesin. Amin!

Fî emanillah!

Hikmetli Sözler

"Dünyalığı artınca sevinip de, her gün eksilen ömrüne üzülmeyenler arasında aklı noksan olmayan yoktur.

Ebû'd-Derda (Radıyallahü anh)

"Her türlü iyilik bir evde toplanmış ve onun anahtarı tevâzu olmuştur. Her türlü kötülük bir evde toplanmış ve onun anahtarı kibir olmuştur."

Yusuf bin Hüseyin

"Kıyamette bir devenin iğne deliğinden geçmesi, cimri bir zenginin cennete girmesinden daha kolaydır."

Vehb ibn-i Münebbih

"Kalpten şeytanın vesvesesini atmak, kalbe o vesveseyi veren şeytandan başka bir şeyi koymakla mümkündür. Allah'ın zikrinden başka kalbe ne koyarsan, şeytanın vesvesesine yardımcı olur

İmam Gazali (Rahmetullahi aleyh)

"Dünya dolusu altın (ahirette) bir "La ilâhe illallâh" alamıyor. Dünyada ise bedava."

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

"Bu kadar zahmet ve meşakkatlere, sıkıntılara katlanarak aradığımı, annemin rızasını almakta buldum. Çok basit gibi gelen anne rızasını almanın, bütün işlerin evvelinde lazım olduğunu anladım."

Bayezid-i Bistâmî (Kuddise sirruhu)

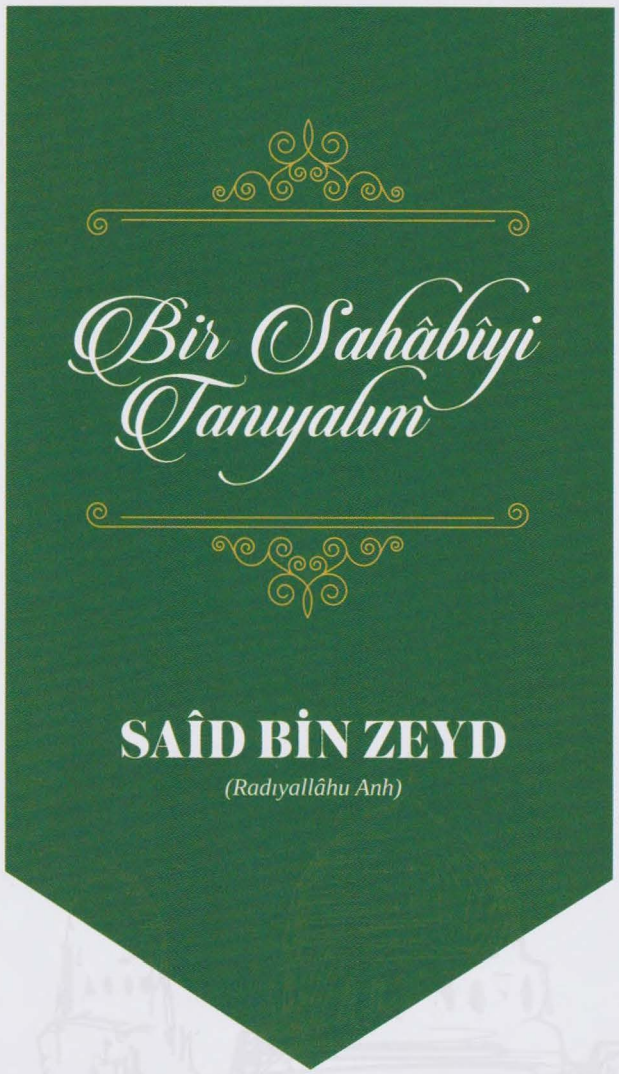
"Sevgilinin sevmediğini sevmek, sevgi alâmeti değildir. Rabbimiz dünyayı kötüledi, biz ise onu övmekle meşgulüz."

İbrahim Edhem

"Kişiyi bilgisi sebebiyle ısrarcı, münakaşacı ve kendini beğenmiş olarak gördüğün zaman, bil ki o, hüsranda kemâle ermiştir."

Bişri Hafî

Hayattayken Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir. Künyesi Ebu'l-A'ver'dir.

Babası Zeyd b. Amr olup nesebi; Ka'b'da Peygamber Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* ile birleşmektedir.

Annesi ise Fatıma binti Ba'ce'dir. Adiyoğulları kabilesine mensup olan Said b. Zeyd, Hz. Ömer'le aynı kabiledendir.

Said b. Zeyd, Hz. Ömer'in hem eniştesi hem de kayınbiraderidir. Yani kız kardeşi Âtike binti Amr Hz. Ömer'le evlidir, Hz. Ömer'in kızkardeşi Fâtıma binti Hattab ise kendisinin hanımıdır.

Said b. Zeyd eşiyle birlikte ilk İslam'a girenlerdir. Hatta Hz. Ömer'in Müslüman olmasında kendisi ve eşi Fatıma binti Hattab'ın etkisi olmuştur.

Hz. Ömer kız kardeşi ve eniştesinin yeni bir dine girdiklerini öğrendiği zaman son derece kızmış ve onlardan bunun hesabını sormak için derhal evlerine gitmiştir. Ancak kız kardeşinin evinde Hz. Ömer'in kalbine hidayetin kapıları açılmış ve orada imanla tanışmıştır.

Said bin Zeyd İslamın ilk günlerinde, Resülüllah Efendimizin az sayıdaki ashabıyla henüz Erkam'ın evinde toplanmaya başlamasından önce iman etmiştir. Hiçbir zaman putlara tapmayan Said b. Zeyd, Efendimizin İlahî davetini duyar duymaz hiç tereddüt etmeden hanımıyla birlikte Resûlüllah'ın huzuruna koşup sonsuzluk kervanı yolcuları arasına katılmışlar ve ilk Müslümanlardan olmuşlardır.

Babası Hanîf idi.

Saîd bin Zeyd'in İslam'ı hemen kabul edişinde babasının çok büyük payı vardı**.** Ailesi cehâlet âdetlerinden uzak duruyordu. İslamdan önce, babası Zeyd bin Amr bir kere bile putlara tapmamış, putperestliği asla kabul etmemişti.

Allah-ü teâlâ'nın kendisine verdiği ilhamla, putlara tapan insanların haline şaşar ve putperestliğin şirk olduğunu, onlara kesilen kurbanların etinin yenmeyeceğini düşünürdü. Hz. İbrâhim'in dini üzere olduğunu söyler ve:

- Benim ilahım İbrâhim'in Allah'ı, dinim de İbrâhim'in dinidir, derdi.

Said b. Zeyd'in babası, o zamanlar tevhid inancı olan ve "Hanîf Dini" diye bilinen, Hz. İbrâhim'in mensup olduğu dini bizzat araştırarak bulmuştu. Bu sebeple Suriye taraflarına sefer yapmış, Şam'a kadar gitmişti.

Oralarda Yahudi ve Hristiyan alimleriyle görüşüp konuşmuş ve bu konuda onlardan nasihat istemişti. Onlar da: "yakında ahir zaman peygamberi zuhur edeceğini, o vakte kadar da, Hz. İbrahim dini üzere, putperestlikten uzak Hanîf olarak yaşamasını" tavsiye etmişlerdi. Haniflığin ne olduğunu öğrenip aradığını bulduğunu anlayan Zeyd b. Amr:

- Yâ Rabbî! Şahit ol, ben Hz. İbrâhim'in dini üzereyim, diyerek tevhid akidesini kabul ettiğini ilan etmişti.

Hatta danıştığı ehli kitap âlimlerinden birisi ona:

- Senin buralarda aradığın hak din, senin memleketinde zuhur edecek, müjdesini dahi vermişti.

Said b. Zeyd'in babası Mekke'ye döndüğünde bu inanç üzere yaşamaya başladı. Ve Kureyş'in Cahiliyye adetlerine adeta savaş açtı.

Mesela; cahiliye adetlerinden olan kız çocuklarını diri diri toprağa gömenlerle mücadele etti. Kız çocuklarının çoğunun ölümden kurtulmalarına sebep oldu.

Bir defasında da, Kureyşliler bir ziyafet veriyordu. Ziyafete çağırılmıştı ama yapılan yemekten yemedi ve dedi ki:

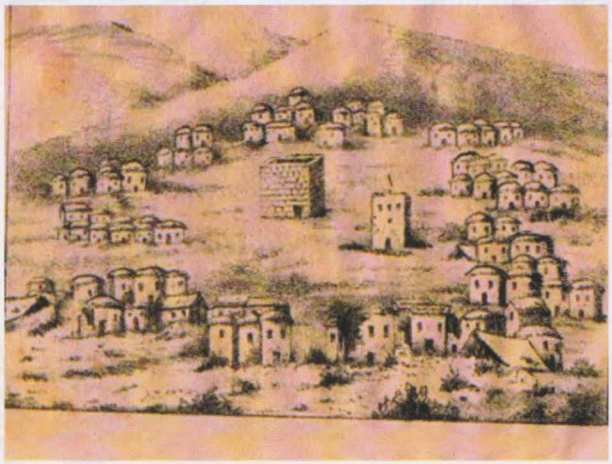
- Ben sizin putlar üzerine kestiğiniz hayvanların etinden yemem. Ancak

Allah'ın ismiyle kesilenden yerim. Koyunu Allah yarattı. Semadan yağmur yağdırdı, yerden ot bitirdi. Sonra siz de bu hayvanı Allah'tan başka ilahlar adına kesiyorsunuz!

Bu sözler müşriklerin damarına dokundu. Ve ona eziyetler ettiler.

Bu tavırları sebebiyle kabilesi tarafından dışlanan Zeyd b. Amr, bir dönem Hira Dağı'nda yaşamaya mecbur kaldı, çünkü Mekke'ye girmesine müsaade edilmiyordu.

O da ancak geceleri gizlice gelebiliyordu ama tüm bunlara rağmen geri atmadı ve inancı uğrunda mücadele etti.

Zeyd b. Amr, İslam dininin ilanına ömrü kifayet etmedi. Ve Peygamberimize vahiy gelmezden bir müddet önce vefat etti. Hayattayken de oğlunu sık sık uyarır ve:

- Bir olan Allah'a mı, yoksa bin ilâha (putlara) **mı inanayım?** diyerek, onu tevhid akidesine inanmaya teşvik ederdi.

İşte Said b. Zeyd *(Radıyallah anh)* böyle bir babanın evladıydı. Bu sebepledir ki, Peygamber Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* Saîd b. Zeyd'e İslamı tebliğ ettiği zaman, hanımı Fâtıma ile birlikte hemen Müslüman oldu. Böylece babasının verdiği mücadeleyi, Peygamber safında devam ettirdi.

Tabi daha sonra Zeyd b. Amr'ın durumu Peygamberimize sorulduğunda:

"O, kıyamet gününde tek bir ümmet olarak diriltilecek. O, cahiliye zamanında ibadet ediyordu. Hz. İbrâhim'in dini üzereydi ve Allah'ı bir bilirdi." buyurdu ve ona dua edebileceklerini söyledi.

Hz. Ömerin Müslüman olmasına etkileri

Said b. Zeyd ve hanımı, Hz. Ömer'den önce Müslüman olmuşlardı. Habbab bin Eret gizlice evlerine gelip Kur'ân-ı kerîm okurdu.

Tabi Mekke'de baskı her geçen gün artıyordu. Özellikle Habeşistan'a hicretten sonra, Habeş Kralı'nın ülkesine hicret eden müslümanları Kureyş Müşriklerine teslim etmemesi üzerine, işkencelerini daha da artırdılar. Hatta daha ileri gidip Peygamber Efendimizi kim öldürürse, ona büyük ödül vereceklerini ilan ettiler. Hz. Ömer'i de bu işe kışkırtıp onun cahiliye damarını kabarttılar. O da bu göreve talip oldu ve kılıcını kuşanıp yola çıktı.

Yolda Hz. Ömer'in mensup olduğu Adiy b. Ka'b oğullarından Nuaym b. Abdullah'a rastladı. O da Müslüman olmuştu ama imanını gizliyordu. Hz. Ömer'i böyle kılıç kuşanmış celâlli bir şekilde gittiğini görünce endişelenip sordu:

- Ey Ömer! Böyle gazaplı bir şekilde nereye gidiyorsun?

- Kureyşlilerin işlerini darmadağın eden, dinlerini ayıplayan, ilahlarına dil uzatan ve ata dinini bırakıp yeni din tutan Muhammed'i ortadan kaldırmaya gidiyorum!

Nuaym b. Abdullah, onu vazgeçirmek için:

- Vallâhi sen çok zor bir işe kalkışmışsın. Muhammed'in ashâbı O'nun etrafında

pervane gibi dolaşıyor. Hadi diyelim ki bu işi becerdin. Peki Abdimenafoğulları seni sağ bırakır mı? dedi.

Hz. Ömer bu sözlerden işkillendi.

- Yoksa sen de mi Muhammed'in dinine girdin? diye çıkıştı. Nuaym b. Abdullah ise,

Onun Efendimizin yanına gitmesine engel olmak için dedi ki:

- Yâ Ömer! Sen beni bırak da, evvela kendi âilene bak. Enişten Said ile, eşi olan kızkardeşin Fâtıma Müslüman oldular.

Bunu duyan Hz. Ömer, öfkeyle hemen geri dönüp önce onları haklamak için kızkardeşinin evine geldi ve kapılarını vurdu. O sırada kulağına o zaman kadar hiç duymadığı Allah'ın Kelamı geldi. Zira Habbab b. Eret içeride Kur'ân-ı kerim sahifesinden Tâhâ Sûresi'ni okuyordu.

Hz. Ömer gelince, Habbab b. Eret evin bir köşesinde saklandı ve Kur'ân-ı kerim sahifesini de sakladılar. Hz. Ömer içeri girer girmez:

- Nedir o okuduğunuz?! Diye bağırdı. Telaş ve heyecan içinde olan Hz. Said:

- Bir şey yok, aramızda yüksek sesle konuşuyorduk, dediyse de, Hz. Ömer:

- Vallahi, ikinizin de Muhammed'in dînine girdiğiniz, bana haber verildi, diyerek, enişteşi Said b. Zeyd'in yakasından tuttuğu gibi yere çarptı ve tekme tokat dövmeye başladı. Araya girmek isteyen Fâtıma'ya da şiddetli bir tokat atarak yüzünü kan revan içinde bıraktı.

İş bu dereceye gelince, Fâtıma imanını haykırdı:

- Evet! Müslüman olduk. Allâh'a ve Rasûlüne îman ettik! Biz, şehâdet ederiz ki

Allah'dan başka ilah yoktur, yine şehâdet ederiz ki, Muhammed Allâh'ın Rasûlüdür. Sen artık dilediğini yap, biz dinimizden dönecek değiliz!..

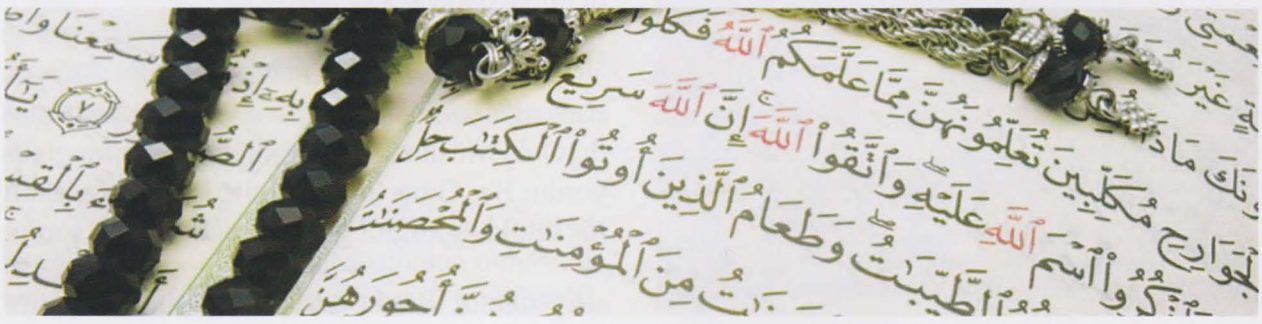
Kardeşinin yüzünün kan revan içinde kalışı ve bu zayıf haliyle yaptığı cesurca çıkışı Hz. Ömer'i etkiledi, insafa getirdi. Ve yaptığına pişman oldu, az önce okudukları Kur'ân sayfalarını istedi. Kızkardeşi Fatıma dedi ki:

- Sen, Allâh'a şirk koşulan bir dinde bulunduğun için bu ayetlere el süremezsin.

O'na ancak temiz olanlar el sürebilirler. Kalk, önce bir yıkan!

Bunun üzerine, Hz. Ömer kalkıp gusletti. Sonra Allah'ın azamet ve kudretini anlatan Tâhâ Sûresi'nin ilk âyetlerini okudukça tesirlendi, kalbi yumuşadı.

İlahi kelamın gerek fesahat ve belâğatine, gerekse mana ve üstünlüklerine hayran kaldı. Kalbindeki kin, nefret silindi ve düşmanlığı yok olup gitti. Daha sonra, doğru Peygamber Efendimizin bulunduğu yere giderek huzurunda Müslüman oldu.

KISSADAN HİSSELER

HÂİNLERİN ÂKIBETİ

Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han, tebdili kıyafetle Kuşlar Çarşısı'nı geziyormuş... Avcılar avladıkları keklikleri, yakaladıkları maharetli ve eğitimli kuşları bu çarşıda satarlarmış...

Bir ara padişahın gözü kekliklere ilişmiş. Bir grup kekliğin üzerindeki varakta; **"Tane işi satış fiyatı bir altın"** yazıyor.

Hemen o kuşların yanı başında ise, adeta altın kafes içinde bulunan bir keklik daha var ki, bunun fiyatı otuz altın... Bu durum Sultan Selim Han'ın dikkatini çekmiş ve gözü, otuz altın değerindeki kekliğe takılmış. Ve satıcıya sormuş:

- Hayırdır! Bu kuşun diğerlerinden ne farkı var ki, bunlar bir altın iken, bu keklik otuz altın ediyor?

Satıcı cevap vermiş:

- Bu keklik özel eğitim görmüştür ve çok güzel öter. Ayrıca ötmesi bir yana, bunun ötüşünü duyan o civarda ne kadar keklik varsa, hepsi etrafına toplanır. Tabi bu arada avcılar da onun etrafına doluşan keklikleri kolayca avlarlar.

Bunun üzerine padişah, satıcıya otuz altını vermiş ve o kekliği satın almış. Satın alır almaz da hemen oracıkta kekliğin kafasını kesmiş...

Tebdili kıyafetle karşısında duran müşterinin padişah olduğunu bilmeyen adam, bu duruma şaşırıp kalmış ve demiş ki:

- Efendim bu kadar altın verdiniz ve en maharetli kekliği alıp kafasını kopardınız.

Yazık değil mi?..

Sultan Selim adeta gürleyerek cevap vermiş:

- Bu, kendi soyuna ihânet eden bir kekliktir. Hâinlerin âkıbeti ise er veya geç ancak budur!..

KARDEŞLİĞİN ZİRVESİ

Huzeyfetül Adevî anlatıyor:

"Yermük Harbi'nde bulunuyorduk. Muharebe bitmiş, harp meydanı yaralı ve ölülerle dolmuştu.

O sırada amcamın oğlu aklıma geldi. Yanımda bir miktar su vardı. "Eğer amcamın oğlu şehit düşmemiş ve yaralıların içindeyse, ona su vereyim" diye düşündüm. Aradım ve onu yaralı bir vaziyette buldum. Yarası ağırdı. Son anında ona su vermek istedim.

- Su vereyim mi? diye sordum. **"Evet"** manasında işaret etti. Suyu tam ağzına yanaştırmıştım ki, başka bir yaralı: **"Suu!"** diye inledi.

Bu iniltiyi duyan amcamın oğlu suyu içmekten vazgeçti ve bana **"Suyu ona götür"** diye işaret etti.

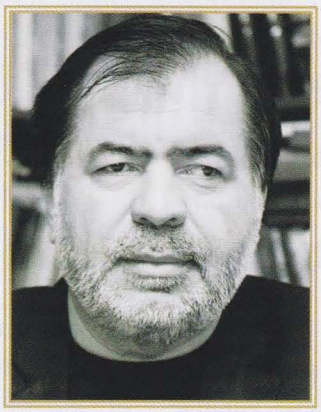
Hemen o yaralının yanına koştum. Tam suyu ona içireceğim sırada, başka bir yaralı **"Suu!"** diye inledi.

Suyu o yaralı da içmedi ve diğer yaralıya götürmemi işaret etti. Bu sefer ben o yaralıya suyu götürdüm.

Fakat ben suyu götürene kadar rûhunu teslim etmişti. "Suyu bari bir önceki yaralıya içireyim" düşüncesiyle geri döndüm. Fakat o da şehid olmuştu.

Son olarak amcamın oğlu kaldı. "Bari suyu ona içireyim" dedim, fakat o da rûhunu teslim etmişti. Böylece hiçbirine veremeden elimde suyla ayakta kalakalmıştım..."

Suya son derece muhtaç olmalarına rağmen, her biri diğer mümin kardeşini kendine tercih etmiş, suyu içemeden şehâdet şerbetini içmişlerdi.

MUSTAFA ÖZCAN

TUS'TAN UFUKLARA: HER ASRIN GAZALİLERİ

Yunus gibi Rabia gibi Gazali de emsallerine alem olmuştur. Yunus zamanla bu özelliğinden dolayı anonim hale gelmiştir. Hatta Nurettin Topçu gibiler evrensel bakış acısıyla Yunus ile Aziz Jean Delaroix arasında köprü kurmuştur[1]. Rabia da her dönemin Rabia adaylarına en güzel model olmuştur. Rabialar Rabia ruhuyla yaşamışlardır. Her asırda insanlara Rabia ruhunu yeniden tattırmış, yaşatmışlardır. Hayat onlarla tatlanmış ve revnaklanmıştır. Gazali de bir ruhtur. Asırların bedenlerini canlandırmış ve ihya etmiştir. Asırlarca dalgalanmış İslam ümmetinin bedeninde yaşamaya devam etmiştir. Bu açıdan birden fazla Gazali vardır. Hatta asırların ve mısırların (şehirlerin, ülkelerin) kendisine has Gazalileri vardır.

Mehdi'nin ve peygamberlerin nasıl makamı veya makamları varsa o şekilde Gazali'nin de makamları vardır. Makamında ve izindekiler onun ruhuyla bezenmişlerdir. Önce Gazali kimdir?

İmam Kuşeyri'nin torunu Abdulgafir Farisi Gazali'nin yazarken gramer hatalarına düştüğüne değinse de[2] o gramer hatalarını galat-i meşhur haline getirmiş bir potadır. Asrımızın güzide ediplerinden rahmetli Merhum Ali Tantavi, İmam Gazali'yi Arapçayı zenginleştiren altı direk ve sütundan birisi kabul etmektedir. Diğerleri şunlardır: Cahız, Ebu Hayyan et Tevhidi, Abdulkahir Cürcani, İbni Arabi Hatemi ve İbni Haldun. İçlerinde Gazali de olmak üzere bunların büyük bir kısmı Arap asıllı değildir. Ama İslam dili olan Arapçaya hizmet etmişlerdir. Gazali İran asıllı, İbni Haldun ise bir Berberidir.

Lakin İslam lisanı olan Arapçanın hizmetine girmişler ve Arapçayı muhallet bir dil haline getirmişlerdir. Dantel gibil işlemişlerdir. Gerçi Allah tarafından 'imam' olarak tebcil edilen Kur'an tek başına ölü bir dil olan Arapçayı ihyaya yeterdi. Kur'an'ın izinde imam Gazali gibiler de me'mum olarak Arapçaya hizmet etmişlerdir. Arapça ümmilerin dili iken Kur'an sayesinde küresel bir dil haline gelmiştir. Arapça ustaları da bu hususta Kur'an-ı Kerim'in peşine takılmışlar ve onun izini takip etmişledir.

Emevi saltanatıyla birlikte insanları değerlendirmede dikkate alınan kriterler kısmen değişikliğe uğradı. Kimi zaman aslen Arap olmayan alimler, kimi zaman da neseplerinde kölelik bulunan fakihler dışlandı. Ne var ki Tabiun dönemi fakihlerinin en meşhurları mevali (aslen Arap olmayanlar) idi. Hişam b. Abdilmelik ile Ata arasında geçen şu konuşma hem kavmiyetçiliği teşhir etmekte, hem de büyük fakihlerin mevali olduklarını belgelemektedir. Hişam'ın şehir fakihlerinin (fukaha'ul emsar) milliyetleriyle alakalı sorduğu sorulara Ata şu şekilde cevap vermiştir: Medine fakihini sorarsan o, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın mevlası Nafi'dir. Mekke fakihi Ata b. Ebi Rebah, Yeman fakihi Tavus b. Keysan, Yemame fakihi Yahya b. Ebi Kesir, Şam fakihi Mekhul, Cezire fakihi Meymun b. Mihran, Horasan fakihi Dahhak b. Müzahim, Basra fakihleri Hasan Basri ve İbn Sirin, bunların tamamı mevalidir. Hiçbiri Arap değildir. Yalnızca Kûfe fakihi Nehai Arap'tır. Hişam'ın bu tablo karşısındaki yorumu ilginçtir: "Neredeyse canım çıkacaktı. Hiç biri için Arap'tır demiyorsun."

Gazali'nin deruni zenginliği Arapça vukufiyetiyle birlikte yüzeye ve dışarıya vurmuştur. Gazali'nin derinlerinde inci mercan olmasaydı Arapça bunları çıkaramaz ve yüzeye fırlatamazdı. Gazali'de deruni zenginliğiyle afaki araçlar ve edavat bütünleşmiş, tekamül etmiş ve böylece İhya gibi diriltici eserler meydana gelmiştir.

Gazali Arap olmadığı gibi Farsçayı ihya eden ve zenginleştiren Mevlana da Farsçanın dört üstadından biri olduğu halde Fars değildir. Zorlayarak bu makama gelmemişlerdir. Denildiği gibi: Dad ı hak ra kabiliyet şart nist. Yani Allah vergisi kabiliyet istemez. Peygamberlerin ulumu kesbi olmaktan ziyade vehbidir. Bu nedenle de Hazreti Peygamberin ümmiliği açıkça başkalarından müstağni olmasına ve ilimlerini Allah yoluyla sağladığına ve ulaştığına delalet eder. Bu bir hususiyet ve özelliktir. Mevlana da Gazali gibi aslında bir dil ustası olmak istememiştir. Bu amaçla yola çıkmamış ama İslam sevgisi onu bu makama getirmiştir. Dil onun için bir amaç değil araçtır. Dilin araç seviyesinde kalması onu usta yapmıştır. Bundan dolayı da Farsça gramercileri Gazali'nin Arapça gramerindeki hataları gibi Farsça da Mevlana'ya grametik hatalar yüklemiş, atfetmişlerdir. Belki de kendini paylayanlara yine en güzel cevabı, dersi Mevlana nükteleriyle vermiştir.

Bir nahiv âlimi, gemiye binmişti.

O kendini beğenmiş âlim, yüzünü gemiciye dönüp:

"Sen hiç nahiv okudun mu?" demişti.

Gemici "hayır" deyince o da müstağni bir eda ile şu karşılığı vermişti:

"Yarı ömrün hiçe gitti."

Gemici bu söze kızdı, gönlü kırıldı.

Fakat susup, derhal cevap vermek istemedi.

Derken rüzgâr gemiyi bir anafora sürükledi.

Gemici, o nahiv âlimine çıkıştı:

"Yüzmeyi bilir misin, söyle!"

Nahivci:

"Bilmem bende yüzgeçlik arama" deyince,

Gemici:

"Bütün ömrün hiçe gitti..

Çünkü gemi bu girdapta batacak!

Gazali Arap olmadığı halde Arapçaya hizmet ettiği gibi Mevlana da büyük ihtimalle Farisi olmadığı halde doğrudan İslam lisanı olmasa bile İslam kültür lisanı olan Farsçaya büyük hizmetlerde bulunmuştur. Kendisiyle birlikte Farsçaya hizmet eden şairlerden bazıları şunlardır. Ömer Hayyam, Firdevsi, Hafız-i Şirazi ve Mevlana Celaleddin Rumi.

Endülüs Gazalisi: İbnü Berracan

Farklı coğrafya ve asırlara yayılan Gazalilerden birisi Batının en yetkin müfessiri Endülüslü Ebu'l hakem İbni Berracan'dır. İsmi hakkında ittifak olmadığı gibi lakabı konusunda da ittifak yoktur. Zenci olan İbni Berracan'ın lakabının Ebu Rical veya Ebu'l Rical olduğu da mervidir. İbni Berracan, Ebu Rical'den bozulmadır . Kendisi Endülüslu olmakla birlikte Zenci kökenlidir. İnce ilimlere vakıftır. Kur'an-ı Kerimi anlama ve yorumlamada istinbat ve istikra gücüne ve kabiliyetine haizdir. Bu alanda sınırsız, eşsiz bir ummandır. Kendisi müfessir olduğu kadar muhaddis ve ilmi kelama vakıf bir mutasavvıftır. Bu nedenle de kendisine Endülüs Gazalisi denmiştir. Tenbih el Efham İla Tedebbüri'l Kur'an adıyla bir eseri vardır. Günümüze üç eseri intikal etmiştir. Bunlardan birisi tefsiri ikincisi İrşad adlı kitabı diğeri de el esma'ul hüsna şerhidir. Çağdaş müelilfler tefsire dair kitabının natamam olduğuna hükmediyorlar. Günümüzde kitabın tam bir kopyası bulunamamıştır. Bununla birlikte birçok kütüphanede yazmaları mevcuttur. Birçok kitabının yanında el Esma'ul Hüsna açıklamalarıyla ilgili bir eseri de vardır. İbni Berracan'ın önemli bir özelliği vardır. Kur'an- Kerim'i yorumlarken kmseye nasip olmayan eşsiz bir biçimde istikra yöntemini kullanmıştır. Kur'an-ı Kerim'in ihtiva etmiş olduğu gaybı tılsımlara ışık tutmuştur. Ebedi kitap olan Kur'an-ı Kerim'den aktüel keşif ve çıkarımlarda bulunmuştur.

Kehanet değil necabet!

Günümüzde Kur'an'dan gaybi çıkarımlarda, keşif ve ihbarlarda bulunmasına en fazla dikkat çeken müelliflerden birisi İsrail'in 2022 yılında zeval bulacağına dair risalesiyle

حتمية زوال إسرائيل سنة 2022 \ بسام نهاد جرار

Bessam Nihad Cerrar'dır. Her fani gibi bazı çıkarımlarında veya yorumlarında isabet kaydedememiştir. Bununla birlikte 522 yılında yazmış olduğu tefsirinde veya Rum Suresi tefsirinde 61 yıl sonra Kudüs'ün fethine müyesser olunacağına dair Rum Suresinden ve '(se)yeğlibune' ifadesinden çıkarımlarda bulunmuştur. Bu çıkarımı, müjdesi vefatından 47 yıl sonra ete kemiğe bürünmüştür. Vefatı 536 tarihine denk düşmektedir.

Zeki ve ansiklopedik bir alimdir. Ebu'l Hakem in İbni Berracan El Endülüsi, Tenbih el Efham İla Tedebbüri'l Kur'an adıyla anılan tefsirini 520-522 senesinde kaleme almıştır. Hemen Gazali asrı sonrasına rastlamaktadır. Gazali merhum ise 511 tarihinde darı bekaya irtihal etmiştir. İbni Berrecan'ın malum tefsirini yazmasıyla Gazali'nin irtihali arasında yaklaşık 9 yıl zaman dilimi vardır. Kudüs o dönemde Frenklerin işgali altındadır. Söz konusu tefsirinin Rum Suresi tefsirinde Kudüs'ün Hıristiyanların elinde 583 tarihinde kurtarılacağına dair keşifte ve ihbarda bulunur. İbni Berracan'ın Kudüs'ün fethinden 61 yıl önce verdiği müjde ölümünden 47 yıl sonra tahakkuk etmiştir[3]. Şam Kadısı Muhyiddin İbni'z Zeki İbni Berracan'in tefsirinden yola çıkarak Saladdin Eyyübi'yi kaleme aldığı bir kaside ile över ve burada şu müjdeyi verir:

رجب في وفتحك القلعة الشهباء في صفر...

مبشرٌ بفتوح القدس

Halep kalesinin fethi Safer ayında, Kudüs ise Recep ayında müyesser olur.

Fetihten sonra bu müjdenin kaynağı sorulduğunda Kadı Muhyiddin gerçeği izlemez ve kendine mal etmez. İbni Berracan tefsirinde bulduğunu söyler ve fetihten sonra Salahaddin Eyyübi onu fetih hutbesini okumak üzere Mescid-i Aksa'nın minberine davet eder, bu yolla taltif eder. 522 yılında Rum Suresini tefsir ederken İbni Berracan 583 yılında Kudüs'ün Müslümanlar tarafından fethedileceğini ve geri alınacağını haber verir. Bu bilgiyi alan Nureddin Zengi meşhur minberini yaptırır ve bu minber Beni İsrail'in tabutu gibi veya Hazreti Musa'nın emanet sandığı gibi tefeül gereği savaş cephelerinde gezdirilir, dolaştırılır.

Nureddin Zengi fethin kendisine nasip olacağını zanneder lakin ecel tez yetişir ve bu vazife Salahaddin Eyyübi'ye nasip-kısmet olur[4].

Nureddin Zengi hicri 521 yılı doğumludur yani müjdeden bir yıl önce tevellüt etmiştir. Bu nedenle ömrünün fetih yılı olarak müjdelenen 583 yılına ereceğini umar ve hazırlıklarını ona göre yapar. Sonuç olarak arada 62 yıl vardır lakin Nureddin Zengi bu müjdeye eremeden genç yaşta vefat eder. Yarım kalan süreci tamamlamak Salahaddinh Eyyübi'ye nasip olur. Nureddin Zengi'nin söz konusu müjde üzerine yaptırdığı ve Mescid-i Aksa'ya konmayı bekleyen Minber ise Halep'te 20 yıl boyunca bekledikten sonra İbni Berracan'ın haber verdiği gibi 583 yılının Recep ayının 27'inci gününün akabinde Kudüs'ün fethiyle birlikte Mescid-i Aksa'ya dikilir. Nureddin Minberi fethi bekleyen minberdir.

Peki! Meseleye veya bu müjdeye nasıl bakmak gerekir? Yavuz'un kudümünden önce birçok Mısırlı alim Yavuz'un Mısır'ı alacağını müjdelemiştir. Ondan önce de Kudüs'ün fethi müjdelenmiştir. İstanbul'un fethi de birkaç defa müjdelendiği gibi. Hatta bizzat İbni Teymiye bile 720/1303 yılında yapılacak Şakhap (Merc es Süffer) zaferini önceden müjdelemiştir (http://islamstory.com/ar/). Bu savaş Bedir ve Aynu'l Calut'da olduğu gibi ramazan ayında kazanılan zaferlerden birisidir.

Birçok alime göre bu keşifler bir kehanet değil necabettir. Ferasettir. İmam Sahavi'nin ifade ettiği gibi bu bir Hurufilik değildir. Rum Suresinden çıkarımdır. Sahavi değerlendirmesinde ' bu bir kehanet değil isabet eden necabettir' demiştir. Sahavi'ye göre bu hurufilik olmadığı gibi aynı zamanda keramet, keşif veya mükaşefe olmayıp bilakis Kur'an icazından teraşşuh, sızıntı ve haber vermedir. Kur'an icazını nakil ve onu yeni bir okuma biçimiyle güne uyarlamaktır.

Halep ile Kudüs fethi arasında yaklaşık dört yıl vardır. Dolayısıyla günümüzde Halep tamamen kurtarılmış olsaydı Kudüs'ün fethi yakındı. Zira Halep Kudüs'ün fethinin anahtarı ve mukaddimesidir. Tarihte hep böyle olagelmiştir.

İbni Berrecan, Bessam Nihad Cerrar gibilerinin de ifade ettiği gibi Gazali kademi üzerine müteşerri sufi alimlerden birisidir. Muharref değil müteşerri bir çizgiyi temsil etmektedir.

İlginçtir, bazıları Gazali'nin Haçlı Savaşları ve işgal öncesinde Kudüs'te yaşadığını ama Müslümanları bu tehlikeye karşı uyarmadığını ve manevi seferberlik başlatmadığını söylerler. Halbuki, Gazali kelimenin tam anlamışla manevi kargaşadan ve ittiba olunan heva ve hevesten ve herkesin kendi fikriyatını beğendiği ortamdan kaçmaktadır. Bağdat böyle bir ortamdır. Bu nedenle de önce Kudüs'e gider ve ardından tebdil-i kimlikle birlikte yani kendini gizleyerek Şam'a intikal eder. Daha El Münkizu Mine'd-dalale adlı otobiyografisinde hikaye ettiği gibi sonra çoluk çocuğunu düşünerek ve onların gam ve kederi baskın çıkarak tekrar Tus'a avdet eder. Viran olası hanede evladu iyal vardır. 11 yıllık bir fetret veya içe kapanma dönemi geçirir. Bu arada İhya gibi muhallet eserlerini kaleme alır. Bu 10, 11 yıllık dönemde seyri sülükten geçer ve kamil bir insan olur çıkar. İçi onarmadan dışı onarmak imkansızdır. Gazali afaktaki bozulmayı kendi içinde hafakanlar şeklinde hisseder, yaşar ve iç dinginliğine ulaşır. Sonra içteki fetih afaktaki fetihleri tetikler.

Gazali'nin izinde müteşerri bir mutasavvıf olan İbni Berracan'ın Kudüs fethiyle alakalı öngörüsü Mücirüddin Hanbeli'nin el-Ünsül'l Celil fi Ahbari el Kuds ve'l Halil gibi kitaplarda da işlenmiş ve ele alınmaktadır.

Kudüs'ün fethini olmasından önce müjdeleyen İbnü Berracan 536 hicri tarihinde hakka yürümüştür. 579 yılında ise Halep fethedilmiş ve bunun üzerine Şam kadısı Muhyiddin Bin Zeki Salahaddin Eyyübi'yi öven bir kaside kaleme almıştır.[5].

İbni Berrecan Murabıtlar döneminde yaşamış ve Marakeş'te fani dünyaya veda etmiştir. İşbilliye'de doğmuş ve Gırnata'da yetişmiş, son yolculuğuna, ahiret yolculuğuna ise Marakeş'te çıkmıştır. Murabıtlar Gazali'nin kitaplarını yakmayı itiyat haline getirmişlerdir. İbni Berracan da yine onların döneminde bidat ehli (mübtedi) olmakla suçlanmış ve yargılanmıştır.

Anadulu Gazalisi İmam Birgivi

İmam Birgivi Anadolu'nun yetiştirdiği nadide ilim adamlarından birisidir. Şöhreti afakı kaplamıştır. İsmi Muhammed bin Pir Ali'dir. 1522 senesinde Balıkesir'de doğmuştur.

Babası müderris Ali efendi isminde âlim ve fâdıl bir zattır. İlk tahsilini babasının yanında yaptıktan sonra, İstanbul'a gelerek, önce zamanın tanınmış âlimlerinden Âhizade Mehmed Efendi'nin derslerine devam etmiş, bilâhare Kazasker Abdurrahman Efendi'ye intisap etmiştir. Tahsilini ikmâl ettikten sonra, bazı medreselerde hocalık vazifesinde bulunmuştur. Bu arada Bayramiye şeyhlerinden Abdurrahman Karamani Hazretlerinden inâbe alarak (bir mürşide muracaat ederek tarikata dahil olmak) tasavvuf yoluna sülük etmiştir.

Tarikat-ı Muhammediyesi medreselerde okutulan nadide kitaplar arasında yer almıştır. Sözgelimi Tunus'ta Zeytüniye Medresesinde okutulan kitaplardan birisidir. Bununla birlikte biraz da talihsiz bir biçimde bilahare Anadolu'da sivrilen uç ekollerden birisiyle anılmıştır. Kadizadeler kendilerini bir biçimde İmam Birgivi hazretlerine nispet etmişlerdir. Bu yönüyle zımni olarak İmam Birgivi Anadolu Selefiliğinin babası olarak anılmıştır. Halbuki, her bidatla mücadele eden zümre Selefi meşrep sayılamaz. Bazı araştırmacılar hem Kadızadeleri hem de İmam Birgivi Hazretlerini Selefilik ve İbni Teymiye ile irtibatlandırıyorlar. Halbuki, Tarikat-ı Muhammediyedeki tarzıyla İmam Birgivi Anadolu Gazalisi olarak anılmayı hak etmektedir. Lakin bir biçimde Selefilikle irtibatlandırılmaktadır. Daha doğrusu İbni Teymiye ve talebesi İbnü'l kayyım el Cevziyye ile aynı ekolün içine alınmakta ve aynı libas giydirilmekte, aynı kategoride ve karede değerlendirilmektedir. Bu bir sehiv ve iltibastır. Bu meselenin geniş zeminde tetkik ve tahkik edilmesi gerekir. İmam Birgivi müteşerri bir alim olarak Halil İnalcık'ın tabiriyle bürokrat alimlerden birisi değildir. Aksine bürokrasiye yani saltanat vaizlerine karşı çıkan alimler zümresindendir. Bu yönde İmam Nevevi, İz Bin Abdusselam gibi alimlerin kademi üzerinedir. Yani sultanların keyfine göre ısmarlama fetvaları kaleme alan bir ilim adamı ve erbabı değildir. Şer-i şerifin havzasını gözetlemekte ve korumaktadır. Bu yönüyle asrında bir takım şer-i şerife ters, mugayir gördüğü hususları aleni olarak eleştirmiştir. Faiz şüphesine bağlı olarak para vakıflarına itiraz etmiş ve bu hususta Ebu's Suud Efendi ile ters düşmüştür. Bu selefiliğinden değil hakperetstliğinden ileri gelmektedir.

Bununla birlikte tarihçi Halil İnalcık Hoca, Ahmet yaşar Ocak'a dayanarak Koçi Bey döneminde Dördüncü Murat'a lahiyalar takdim edenlerden birisinin de Kadızadelerden Mehmet Efendi olduğuna parmak basmaktadır. Tacü'r-Resail Fi Menahici'l Vesail adlı layihası İbni Teymiye'nin Siyasetü''ş Şeriyyesinden muktebes veya çevirisinden ibarettir[6].

Birgivi Mehmet Efendi ile İbni Teymiye arasında kurulan bağlarla ilgili bir karine de 10 kitaplık Resail el Birgivi serisi içinde yer alan Risale Fi Ziyareti'l Kubur adlı risaledir. Bu kitap Resaili İmam-ı Gazali tarzında toplanmış ve bir araya getirilmiş kimi risalelerden ibarettir. Lakin eskilerin tabiriyle içinde medsus/katılmış risaleler de vardır. Daru'l Kütüp el İlmiyye tarafından (DKİ) 2011 tarihinde yayınlanmıştır. Kitabı tahkik eden Ahmet Hadi Kassar olup İbni Kemal Paşazade'nin bazı risaleleri gibi Arapça olarak basılmıştır. İbni Teymiye ile arasında bağlantı veya karine kurulmasına vesile olan kabir Ehlini Ziyaret namındaki risale gerçekten de bazılarının itiraz ettikleri gibi İmam Birgivi'nin elinden çıkmışa benzemiyor. Kitap zaten İbnü'l Kayyım el Cevziyye'nin İgasetü'l Lehfan min Mesaidi's Şeytan adlı kitabının Türkçeye çevrilmesinden ibarettir. Kitap bilahare yeniden orijinal dili olan Arapçaya geri kazandırılmıştır. Kitabı tetkik ettiğinizde burada İmam Birgivi'den eser olmadığını kitabın tamamen Selefilik tarzında işlendiğini, kaleme alındığını göreceksiniz. Halbuki, İmam Birgivi'de böyle bir üslup yoktur. Burada ya bir karıştırma, katma ya da iltibas vardır. Nitekim iltibas olduğu açıktır kitap İmam Birgivi'ye ait olmadığı halde yanlışlıkla veya kasıtla ona nispet edilmiştir. İmam Gazali'nin bazı Şiiler tarafından Şiiliği ve Keldaniler tarafından Keldaniliğe nispet edilmesi gibi. Büyük insanları kendi meşrebine dahil etmek eski bir adettir.

Belki de bu yönüyle meşrepler arası kavgaya ve çekişmeye alet edilmiştir.

İmam-ı Birgivî'ye atfedilen Ziyâretu'l-kubûr isimli kitap Türkçe lisanına "Bid'at ve Müstehâb Kabir Ziyaretleri" ismiyle tercüme edilmiş ve yayınlanmış bulunuyor (Guraba Yayınları, 1997).

Kitabın, İbni Teymiyye'nin talebesi olan İbni Kayyım'ın (v. 751/1350) Iğâseti"l-lehfân isimli kitabından istifade edilerek hazırlandığı kitabın başında ifade edilmektedir.

Bu kitap, 1965'te Riyad'da bastırılmış, daha sonra Türkçeye ve Bengal diline tercüme edilmiştir. Hem Riyad baskısında, hem de bahis konusu tercümelerde kitabın yazarı olarak İmam-ı Birgivî gösterilmektedir. Ancak, 2010 senesinde Boğaziçi Üniversitesi'nde tamamlanmış olan bir yüksek lisans tezinde bu kitabın İmam-ı Birgivî tarafından yazılmadığı, gerçek yazarının Ahmed Rumi el-Akhisarî (vefatı h.1043/m.1633) olduğu delilleriyle ortaya konmuş bulunuyor:

Ahmet Kaylı, Bogaziçi Üniversitesinde yaptığı 'A critical study of Birgivi Mehmed Efendi's (d.981/1573) works and their dissemination in manuscript form, Thesis (M.A.)' adlı tez çalışmasıyla (2010) bu meseleyi enine boşuna incelemiştir.

Kitabın değişik kütüphanelerde mevcut el yazması nüshalarına bakılarak yapılan araştırmada, bu nüshaların hiç birinde İmam-ı Birgivî'nin ismine rastlanmamaktadır. Öte yandan, Süleymaniye Kütüphanesi'nde mevcut bir nüshada (Fatih 5387, 71a-86b) kitabın Ahmed Rumi el-Akhisarî'ye ait olduğu açıkça yazılıdır. İmam-ı Birgivî'nin bize sahih olarak ulaşmış eserlerine (mesela, Risale-i Birgivî'ye veya Tarikat-ı Muhammediyye'ye) dikkatle bakıldığında, İbni Teymiyye'den ve İbni Kayyım'dan etkilendiğine dair hiç bir işaret bulunmamaktadır; hatta İmam-ı Birgivî'nin bahis konusu eserlerinde bu ikisinin isimleri bile geçmemektedir. Eserlerinde İbni Teymiye'den bahis bile edilmemektedir. İbni Teymiye'nin tarzıyla tanıştıktan sonra İmam Birgivi'nin tasavvuf yolunu terk ettiğine dair bazı iddialar yakıştırmadan ibarettir. O hem bir fakih hem de bir sufidir.

Netice olarak, "Bid'at ve Müstehâb Kabir Ziyaretleri" isimli kitabın İmam Birgivî tarafından yazılmış olmadığı, İmam Birgivî'den takriben yarım asır sonra yaşamış olan Ahmed Rumi el-Akhisarî isminde, ilimce fazla bir şöhreti olmayan ve İbni Teymiye'nin ve talebesi İbni Kayyım'ın görüşlerinden etkilendiği anlaşılan bir yazar tarafından kaleme alındığı tespit edilmiş bulunuyor.

Birgivî'ye nispet edilen 100 risaleden sadece 35 tanesi kesin olarak kendisine aittir

Osmanlı dönemi risalelerinin ele alındığı toplantıların altıncısında Sabancı Üniversitesi Tarih Bölümü'nde doktora yapan Ahmet Kaylı, İmam Birgivî'ye atfedilen bazı risalelerin müellif sorununu tartışarak, on yedinci yüzyıl Osmanlı'sında din ve toplumsal yapı üzerine bir sunum gerçekleştirmiştir.

Hanefi çizgide bir âlim olmasına rağmen muhalif bazı görüşlerinden ötürü Osmanlı'da selefiliğin mimarı kabul edilen Osmanlı ulemasından İmam Birgivî Mehmet Efendi'ye dair bu yaklaşımın modern bir görüş değil, kendi dönemine ait bir kabul olduğuna dikkat çeken Kaylı, bu kabulü ortaya çıkartan şartları Birgivî'ye atfedilen 100 risale üzerinden inceledi. Kaylı'nın tespitine göre, Birgivî'ye nispet edilen 100 risaleden sadece 35 tanesi –gerek Birgivî'nin kendi eserlerinde onlara yaptığı atıflar ve gerek bazı tarih kaynaklarındaki kayıtlardan hareketle– kesin olarak kendisine aittir. Sunumunda risalelerin içeriğinden ziyade, telif sorununu çözmeye çalışırken karşılaştığı problemler ve vardığı sonuçlara yoğunlaşan Kaylı, doğrudan Birgivî'ye ait olmayan, müstensihler tarafından Birgivî'ye nispet edildiğini düşündüğü beş risale bağlamında konuyu tartışmıştır.

On yedinci yüzyılda Kadızâdeliler ve sufiler arasında yaşanan ve kabir ziyaretleri, raks, devran, sesli zikir, musafaha ve benzer konuları kapsayan bir tartışma ortamında bazı risalelerin Birgivî'ye atfedilmesi Kaylı'ya göre tesadüfi değildir. Mezkur risalelerin ilk istinsah/kopyalama tarihlerinin bu döneme denk gelmesi Kaylı'nın iddiasını destekler niteliktedir. Nitekim, Kadızâdeliler, kendi argümanlarını savunurken Birgivî'nin otoritesinden faydalanmak amacıyla ya doğrudan Birgivî'nin eserlerini referans almışlar veyahut onda bulamadıklarını ona isnat ederek fikirlerini kuvvetlendirmeye çalışmışlardır.

Ahmed Rumî el-Akhisarî

Birgivî'ye atfedilen Ziyâretü'l-kubûr başlıklı risalenin İbn Teymiye'nin talebesi İbn Kayyım el-Cevziyye'nin İgâsetü'l-lehfân'a dayanarak muhtasar olarak yazıldığını tespit eden Kaylı, bu eserin Birgivî'ye atfedilemeyeceğini düşünmektedir.

Çünkü, Birgivî, eserlerinde İbn Teymiye ve İbn Kayyım el-Cevziyye'yi kaynak olarak kullanmamıştır. Ayrıca bu risalenin müellifi hakkında on dokuzuncu yüzyılda basılmış iki mecmuadaki nispetler haricinde hiçbir kayıt da mevcut değildir. Öte taraftan, eserin adı ile tarama yapıldığında 16 tane nüshasının bulunduğu ve bunların birinde risalenin Ahmed Rumî el-Akhisarî'ye nispet edildiği görülmektedir. Bu bilginin izini süren Kaylı'ya göre, Akhisarî'nin başka risalelerinde de –örneğin Mecâlisü'l-ebrâr'da– İbn Kayyım el-Cevziyye'den birebir alıntılar yaptığı görülmektedir. Bu nedenle risale'nin Akhisarî'ye ait olma ihtimali yüksektir. Ancak, bu eser selefi çizgiyi haiz bir risale olduğundan Birgivî'nin selefi çizgiye aşina olduğunun ispatı olarak ona nispet edilmiştir[7].

Risaletü Ziyareti'l kubur adlı risale ve nispeti üzerinden ispat edilmeye çalışıldığı gibi İmam Birgivi, İbni Teymiye ekolünden olmadığı gibi (yakından uzaktan alakası bulunmamaktadır) Gazali'nin Anadolu'daki karaltısı ve silueti-dir. Bunu kimseye kara çalmak için değil bir hakikatin tescili namına ifade ediyoruz. Sonuç itibarıyla Gazali ile halefleri; İbni Berracan ve İmam Birgivi hem bir fakih hem de bir sufi ve ahlak otoritesidir.

Kaynaklar

1-http://www.koseyazisioku.com/hurriyet/taha-akyol/05-07-2016/bayram-ve-din

2-http://ghazali.org/site-ar/agf-bio-ar.htm

3--https://www.youtube.com/watch?v=2UAtbY-meIJE

4- faculty.mu.edu.sa/download.php?fid=134440

ابن برجان الأندلسي وجهوده في التفسير الصوفي وعلم الكلام

5- http://andalushistory.com

6-Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, s: 121

7- http://ahl-al-sunna.blogspot.com.tr/2014/02/a-mis-attribution-to-imam-birgivi.html

http://ravzaimutahhara.blogspot.com.tr/2015/10/imam-birgivinin-ziyaretul-kubur-adl.html

Tıbb-ı Nebevî

ALLAH VAR GAM YOK

فَصْلٌ فِي هَدْيِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عِلَاجِ الْكَرْبِ وَالْهَمِّ وَالْحَزَنِ

Rasûlüllâh ﷺ'in sıkıntı, keder ve çaresizlik hallerinin düzelmesi konusundaki rehberliği

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhumâ)* şöyle anlatmıştır:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ «لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ الْعَلِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ.»

Nebî ﷺ sıkıntı anında şöyle d(ua ed)erdi:

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ الْعَلِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ»

***"Alîm ve Halîm olan** (her şeyi bilen ve azap etmekte aceleci olmayan) **Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O büyük Arş'ın Rabbi olan Allâh'tan başka hiçbir ilah yoktur. O göklerin Rabbi, o yerin Rabbi ve o pek değerli olan Arş'ın Rabbi olan Allâh'tan başka hiçbir ilah yoktur."** (Buhârî, Tevhîd:22, no:6990, 6/2701)*

* * *

Enes *(Radıyallâhu Anh)*dan ise şöyle rivâyet edilmiştir:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَرَبَهُ أَمْرٌ قَالَ: «يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ.»

Rasûlüllâh ﷺe bir iş sıkıntı verdiğinde şöyle d(ua ed)erdi:

«يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ.»

"Ey Hayy** (kendisi hakîki hayat sahibi olan) **ve Kayyûm** (mahlukāta hayat verip onları ayakta tutan Allâh)**!

***Ancak Senin** (herşeyi kuşatan) **rahmetinle** (Senden) **yardım talep ediyorum."** (Tirmizî, De'avât:92, no:3524, 5/539)*

* * *

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَهَمَّهُ الْأَمْرُ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ، فَقَالَ: 'سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ' وَإِذَا اجْتَهَدَ فِي الدُّعَاءِ، قَالَ: 'يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ'.»

Rasûlüllâh ﷺi bir iş üzdüğü zaman başını semaya kaldırır ve şöyle d(ua ed)erdi:

« سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ »

"Yüce olan Allâh'ı tesbih ederim."

Duada son derece gayret gösterdiğinde ise şöyle d(ua ed)erdi:

« يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ »

***"Ey Hayy** (kendisi hakîki hayat sahibi olan) **ve Kayyûm** (mahlukāta hayat verip onları ayakta tutan Allâh)!* *(Tirmizî, De'avât:40, no:3436, 5/495)*

* * *

Ebûbekr *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَوَاتُ الْمَكْرُوبِ: «اَللّٰهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ.»

"Sıkıntıya düşen kişinin duaları şunlardır:

«اَللّٰهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ»

"Ey Allâh! Yalnızca Senin rahmetini ümit ediyorum, o halde beni göz açıp kapayıncaya kadar dahî olsa nefsimin eline bırakma ve bütün işlerimi yoluna koy. Senden başka hiçbir ilah yoktur." *(Ebû Dâvûd, ed-De'avât:110, no:5092, 4/484)*

* * *

Yine bu konudaki bir rivayette **Esmâ binti Umeys** *(Radıyallâhu Anhâ)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلاَ أُعَلِّمُكِ كَلِمَاتٍ تَقُولِينَهُنَّ عِنْدَ الْكَرْبِ أَوْ فِي الْكَرْبِ اللهُ اللهُ رَبِّي لاَ أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا »

"Bir kere **Rasûlüllâh** ﷺ bana şöyle buyurdu: **'Sana bazı kelimeler öğreteyim de bunları çaresizlik durumunda okursun:**

«اَللهُ اَللهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا.»

"Benim Rabbim Allâh'tır, Allâh! Ona hiçbir şeyi ortak koşmuyorum." *(Ebû Dâvûd, Vitr:26, no:1527, 1/561)*

Bir rivayete göre ise bu duanın sıkıntı anında yedi kere okunması tavsiye edilmiştir. *(Nesâi, es-Sünenü'l-kübrâ, no:10411, 6/167)*

* * *

Abdullâh *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte ise **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا قَالَ عَبْدٌ قَطُّ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ وَحَزَنٌ اللّٰهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجِلَاءَ حُزْنِي وَذَهَابَ هَمِّي إِلَّا أَذْهَبَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ هَمَّهُ وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحًا" قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَعَلَّمَ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ قَالَ "أَجَلْ يَنْبَغِي لِمَنْ سَمِعَهُنَّ أَنْ يَتَعَلَّمَهُنَّ»

"Kendisine bir keder ve hüzün isabet eden herhangi bir kul şöyle d(ua ed)**erse:**

«اَللّٰهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجِلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي.»

Muhakkak ki Allâh-u Azze ve Celle onun sıkıntısını giderir ve o sıkıntısının yerine ferahlık nasip eder" buyurdu.

Bunun üzerine (sahâbe-i kirâm): "Yâ Rasûlellâh! Bizim bu (duâda geçen) kelimeleri (insanlara) öğretmemiz gerekir değil mi?" dediklerinde **Rasûlüllâh** ﷺ: **"Evet, bunu** (benden) **duyanların başkalarına öğretmeleri gerekir"** buyurdu. *(Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:4318, 1/452)*

Duânın mânâsı: ***"Ey Allâh! Muhakkak ben Senin kulunum, Senin kölenin ve câriyenin** (anne babamın) **çocuğuyum, alnım** (alın saçım, hayatım) **Senin elindedir, hükmün bende geçerlidir, takdirin bende adaletin ta kendisidir.***

Kendisiyle Zât'ına isim verdiğin veya kitabında indirdiğin veya mahlûkātından *(yaratıklarından)* ***birine öğrettiğin veya indindeki gayb*** *(mânevî yanındaki gizli)* ***ilminde, kendisiyle istîsâr ettiğin*** *(özel olarak kendine seçtiğin)* ***bütün isimlerin hürmetine Senden isterim ki;***

Kuran-ı Kerîm'i benim kalbimin rebî'i *(ilkbaharı)****, gönlümün nûru, hüznümün cilâsı, derdimin zehâbı*** *(üzüntümün açılmasına ve derdimin gitmesine sebep)* ***kılasın."***

* * *

Sa'd ibni Ebî Vakkās *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذَا دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ 'لآ إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ' فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللهُ لَهُ.»

"(Bindiği bir gemide çekilen kura neticesinde denize atıldıktan sonra kendisini yutan) **balığın karnında**(ki karanlık yerde, bir de denizin ve gecenin karanlıklarında) **iken dua ettiği zaman, balık sahibinin** (Yûnus *(Aleyhisselâm)*ın) **duası şöyle idi:**

«لآ إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»

'Senden başka hiçbir ilâh yoktur! *(Haksız yere bir kuluna belâ vermekten ve beni kurtarmak dâhil herhangi bir şeyden âciz kalmaktan, uzaklık ve)* ***tesbîh Sana! Gerçekten de ben*** *(nefsine yazık eden)* ***zâlimlerden oldum!'***

Zira herhangi Müslüman bir kul bir şey hakkında bu kelimeler ile dua ederse, muhakkak ki Allâh-u Te'âlâ ona icâbet eder."
(Tirmizî, De'avât:82, 3505, 5/529)

* * *

Ebû Sa'îd el-Hudrî *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: «دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ الْمَسْجِدَ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو أُمَامَةَ. فَقَالَ: "يَا أَبَا أُمَامَةَ! مَا لِي أَرَاكَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلاَةٍ؟" قَالَ: "هُمُومٌ لَزِمَتْنِي وَدُيُونٌ يَا رَسُولَ اللهِ.» قَالَ: "أَفَلاَ أُعَلِّمُكَ كَلاَمًا إِذَا قُلْتَهُ أَذْهَبَ اللهُ هَمَّكَ وَ قَضَى عَنْكَ دَيْنَكَ؟" قَالَ: "بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ" قَالَ: "قُلْ إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ: "اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَ الْحَزَنِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَ الْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَ الْبُخْلِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَ قَهْرِ الرِّجَالِ" قَالَ : "فَفَعَلْتُ ذٰلِكَ فَأَذْهَبَ اللهُ تَعَالَى هَمِّي وَغَمِّي وَقَضَى عَنِّي دَيْنِي.»

Bir kere **Rasûlüllâh** ﷺ mescide girdiğinde, Ensârdan **Ebû Ümâme** isimli bir zâta rastladı. Ona:

"Ey Ebû Ümâme! Bana ne oldu ki, seni namaz vaktinin dışında mescitte görüyorum?" diye sordu.

O: "Yâ Rasûlellah! Bir takım sıkıntılar ve borçlar bana yapış(arak beni çaresiz bırak)tı." diye cevap verdi.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ:

"Sana bir duâ öğreteyim mi ki, sen onları dediğinde, Allâh-u Te'âlâ sıkıntını gidersin ve borcunu ödesin." buyurunca, o: "Tabi öğret Yâ Rasûlellah!" dedi.

O zaman **Rasûlüllâh** ﷺ: **"Sabahladığında ve akşamladığında:**

«اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَ الْكَسَلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ»

de" buyurdu. Bu zât şöyle demiştir:

Ben sabah akşam bu duâya devam ettiğimde **Allâh-u Te'âlâ** bütün derdimi giderdi ve borcumu ödedi. *(Ebû Dâvûd, Salat:367, no:1555, 1/484; Nevevî, el-Ezkâr, no:224, 1/82)*

Duânın mânâsı: *'Ey Allah! Sıkıntıdan ve üzüntüden Sana sığınırım. Âcizlikten ve tembellikten Sana sığınırım. Korkaklıktan ve cimrilikten Sana sığınırım. Borcun bana gâlip gelmesinden ve bir takım insanların beni kahretmesinden* *(bana zulmetmesinden)* ***Sana sığınırım'***

* * *

Yine **İbni Abbâs** *(Radıyallâhu Anhumâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ لَزِمَ الاِسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللهُ لَهُ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَمِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ.»

"Her kim istiğfara ("أَسْتَغْفِرُ اللهَ" demeye) **devam ederse, Allâh-u Te'âlâ onun için her darlıktan bir çıkış yolu, her üzüntüden bir ferahlık yolu verir ve onu ummadığı yerden rızıklandırır."** *(Ebû Dâvûd, Vitr:26, no:1520, 1/560)*

* * *

Huzeyfe *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا حَزَبَهُ أَمْرٌ صَلَّى.»

Nebî ﷺ'i bir iş sıkıntıya soktuğunda namaz kılardı. *(Ebû Dâvûd, no:1321, 1/507)* Zira **Allâh-u Te'âlâ** Bakara Sûresi'nin 45. âyet-i kerîmesinde şöyle buyurmuştur:

﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾

"(Nefsin arzularını engellemeye ve zorluklara karşı) **sabır**(lı olarak) **ve namazla**(ra devam ederek Allâh-u Te'âlâ'dan) **yardım isteyin** (de, bu vesîlelerle isteklerinizi yerine getirsin)**!"**

* * *

Ubâde ibni's-Sâmit *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَلَيْكُمْ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَإِنَّهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُذْهِبُ اللهُ بِهِ الْهَمَّ وَالْغَمَّ.»

"Allâh-u Tebârake ve Te'âlâ yolunda cihâda devam edin, zira o cennet kapılarından bir kapıdır ki onun sebebiyle Allâh sıkıntı ve kederleri giderir." *(Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:22771, 5/319)*

* * *

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَلْبَسَهُ اللهُ نِعْمَةً فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْحَمْدِ لِلَّهِ، وَمَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ، فَلْيَسْتَغْفِرِ اللهَ، وَمَنْ أَبْطَأَ عَنْهُ رِزْقُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ: لاَ حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ...»

"Allâh-u Te'âlâ her kime bir nîmet verirse Allâh'a hamdini çokça yapsın (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ = Elhamdülillâh zikrini çokça yapsın**).**

Her kimin sıkıntıları çok ise (günahları için) **Allâh-u Te'âlâ'dan çok mağfiret istesin (**أَسْتَغْفِرُ اللهَ = Estağfirullâh duâsını çok yapsın**).**

Her kimin de rızkı gecikirse (geçim sıkıntısı varsa) **'**لاَ حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ **= Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh' zikrini çok yapsın."** *(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, no:6555, 6/333)*

Ayrıca «لاَ حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ» zikrinin ne kadar kıymetli bir zikir olduğu hakkında **Buhârî**'de ***"Cennet hazînelerinden bir hazînedir"*** *(Buhârî, Meğâzî:36, no:3968, 4/1541)* **Tirmizî**'de ise ***"Cennet kapılarından bir kapıdır"*** şeklinde geçmektedir. *(Tirmizî, De'avât:120, no:3581, 5/570)*

Prof.Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

OSMANLIDA BAYRAM VE İHTİŞAMLI GÖRÜNTÜLER

Aslında Ramazan bayramı Müslümanlar için bir hüzündür. Zira on bir ay yolunu gözledikleri çok kıymetli bir misafiri, bir sultanı yolcu etmişlerdir. Öte yandan bu bayram, on bir ayın sultanı mübarek Ramazanı şerife ulaşmanın, onu hoşnut kılmanın, onun getirdiği feyiz ve bereketlere nail olmanın ve o ayda Rabbinin rızasına kavuşmanın sevincidir. Osmanlılarda Ramazan ayı saraydan köylere kadar bir ve beraber heyecanla geçirildiği gibi bayramda huşu ve muhabbetle kutlanırdı.

Bir cihan devleti olan Osmanlı İmparatorluğu, İslâm medeniyetinin en ihtişamlı temsilcisi olarak yeryüzüne hükmettiği devirlerde, her şey gibi bayramlar da tebaaya manevi bir haz ve bambaşka bir zevk verirdi.

Devletin öngördüğü her işin tertipli ve intizamlı bir şekilde yürümesine önem veren Osmanlı padişahları, Topkapı Sarayı'nda yapılacak olan Bayram merasiminin de, Devlet-i Aliyye'nin şanına yaraşır bir biçimde yürütülmesine büyük özen gösterirdi.

Öyle ki, bayram töreni ile ilgili düzenlemeler, basit bir şekilde hazırlanmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin ilk Kanunnamesinde dahi yerini almış; törenin ne şekilde yapılacağı ve merasim heyetinin kimlerden oluşacağı titizlikle belirlenip kararlaştırılmıştı.

Osmanlı Devleti'nde Bayram töreni ile ilgili ilk resmî düzenleme Fatih Sultan Mehmed tarafından yapılmıştır.

İstanbul'un fethinden sonra şehrin en güzel yerinde büyük ve muhteşem bir saray inşa ettiren cihan padişahı, çıkardığı ilk Osmanlı Kanunnamesinde burada yapılacak Bayram töreninin adap ve erkânını da açıklamıştı. Şöyle ki:

"Bayrâmlarda meydân-ı Dîvân'a (Dîvân meydanına) taht kurulup çıkmak emrim olmuşdur. El öpüldükde vüzerâm (vezîrlerim) ve kâdî-askerlerüm ve defterdârlarım kafadârım olup duralar! Ve hocama ve müftî'l-enâma ve vüzerâma ve kâdî-'askerlerüme kendüm kalkmak kânûnumdur ve çâvûşlar el öpmek kânûnumdur!"

Bayram törenlerinin hazırlıkları Teşrifat Kalemi'nin, yani Protokol Müdürlüğü'nün vazifesiydi.

Padişah için düzenlenecek tebrik töreninin teferruatı bu daire tarafından hazırlanır ve işlemler buna göre yürürdü. Ramazan Bayramı namazı ve bayramlaşma merasimine katılacaklara davet tezkireleri dağıtılırdı.

Arife Divanı

Sarayda bayram merasimleri Ramazanın son gününde "Arife Divanı" ile başlardı. O gün öğle namazından sonra, divan çavuşları tören kıyafetiyle Divanhane'nin (Kubbealtı) önünde saf tutarlardı. Tören kıyafetinin bir parçası olarak ellerinde tuttukları uzun sopalarla görülmeye değer bir manzara oluşurdu.

Onların arkasında Has Ahır halkı/seyisleri yer alırdı. Bunlar padişahın atından sorumluydu. Padişahın atı o güne mahsus olarak süslenmiş olurdu. Koşumları kıymetli taşlarla süslenirdi.

İkindi namazından sonra mehteran nevbet vurmaya başlardı. Bu sırada padişah Arz Odası önüne konulan sedef işli Arife tahtında otururdu. Kısa bir dua yapılır, duayı müteakip Fatihalar okunurdu. Ardından Padişah Birun ve Enderun görevlileri ile Ocak Ağalarının kutlamalarını kabul eder, bayram armağanları verirlerdi.

Arife Divanı'ndan sonra padişahın ata binerek Hasbahçe'de kısa bir gezinti yapması, akabinde bahçedeki köşklerinden birinde dinlenirken, içoğlanlarının müsabakalarını seyretmesi de gelenekti.

'Iydin said olsun!

Padişah bayram sabahı namazını Hırka-i Saadet Dairesi'nde veya Ağalar Camiinde kılardı. Ardından Hırka-i Saadet Dairesi önüne kurulan tahtına otururdu. Enderun'un güzel sesli hafızları dualar okurlar, ardından görevliler bunlara hediyelerini verirlerdi. Mehter çalmaya başlayınca bir taraftan da topluluk hep bir ağızdan "Ömrün uzun olsun"! "Iydin said olsun"! (Bayramın mübarek olsun) diye bağırırlar ve dua ederlerdi.

Diğer taraftan padişahı ile bayramlaşma hakkı olan kişiler sabah namazını Ayasofya Camii'nde kıldıktan sonra saraya gidip Divan-ı Hümayun'da toplanırlardı. Topluluğun geldiği haberi padişaha iletilince, sultan da Arz Odası'na geçerdi. Daha sonra da görevlilerin dizildiği yoldan tahtın bulunduğu yere gelirdi. Bu sırada görevliler "Aleyke avnullah" diyerek seslenirlerdi.

Tören sırasında kimin nerede duracağı en ufak teferruatına kadar belliydi. Örneğin padişahın oturduğu tahtın arkasında sağda harem ağası, solda da silahtar bulunurdu. Buradaki tören sırasında mehter durmadan çalardı. Bayramlaşmaya gelen padişahı karşılayan nakibüleşraf dua ederdi. Bu duaya âmin diyen padişah tahtına oturur ve devlet adamları rütbelerine göre sağ taraftan gelerek padişahın bayramını tebrike başlarlardı.

Veziriazam, kazasker gibi görevliler etek öperken padişah ayağa kalkardı. Bu üst düzey ricalden sonra sıra defterdar, nişancı reisülküttap, defter emini gibi bürokratlarındı. Ancak bunlar öncekiler gibi etek değil eşik öperlerdi. Şeyhülislâm ise padişahın önünde eğilir ve elini öperdi. El etek öpme işlemini bitiren görevliler kendileri için belirlenmiş yere geçerek tören müddetince ayakta dururlardı. Kapıkulu ocaklarının üst düzey subayları da bu bayramlaşmada bulunurdu.

Padişahların bayram merasimini ezbere bilmeleri gerekmezdi. Bayram tahtı kurulup musâfaha başladığı zaman, padişaha kim için ayağa kalkıp, kim için kalkmayacağı usulünce hatırlatılırdı. Kalkması gerektiği an çavuşlar hep bir ağızdan:

"Hareket-i hümayun Padişahım! Devletinle bin yaşa!" diye seslenir; tekrar oturması gerektiğinde de, yine gür bir sesle:

"İstirahat-i hümayun Padişahım! Devletinle bin yaşa!" diye hitap ederek, adap ve erkâna göre oturmasını ve kalkmasını temin ederlerdi.

Tören boyunca kesintisiz olarak Mehter vurulur; Sarayburnu önüne getirilen Donanma-i hümayun da ona eşlik ederek, Mehter sesi kesilinceye kadar art arda top atışında bulunurdu.

Bayram alayı ve namazı

Sarayda bayramlaşmanın tamamlanmasından sonra padişah Hasoda'ya geçerek bayram namazı için elbisesini değiştirirdi. Bayram namazı büyük camilerden birisinde genellikle saraya yakın Ayasofya veya Sultanahmet'te kılınırdı. Bayramdan önce padişaha namazı nerede kılacağı sorulur, buna göre hazırlık yapılırdı.

"Hazînedâr-başı" câmiiye pâdişahtan daha önce giderek, pâdişâhın seccâdesini özenle yere serer, namaz kılacağı yeri dikkatle hazırlar ve "Mahfel-i hümâyûn"un etrâfını buhurlayıp kokulandırırdı.

Padişah haremden çıkıp, özel olarak süslenmiş atına biner ve Babüsselam Kapısı önünde kendisini bekleyen devlet adamlarıyla birlikte camiye doğru yola çıkardı.

Devlet ileri gelenleri rütbelerine göre atlı veya yaya olarak padişahı takip ederlerdi. Tören bölüklerini teşkil eden solaklar ve peykler ise kıyafetleri ve hareketleri ile göz dolduran bir görünüm arz ederdi. İstanbul halkı bu manzaraya şahitlik edebilmek için güzergâhı doldururdu.

Camiye gidilip, namaz kılındıktan sonra da aynı düzen içerisinde saraya geri dönülürdü. Bayram namazı için yapılan bu gidiş ve dönüşe bayram alayı denilirdi.

Fransız seyyahı Paus Lucas eserinde bir bayram alayını şöyle tasvir etmektedir:

"At üzerindeki hükümdarın ihtişamı ile hiçbir şey mukayese edilmezdi. Bindiği ve yedekte götürdüğü atları yeryüzünün en güzel atları idi. Atların güzelliği ve koşumlarının zenginliği ve subayların çokluğu içinde alay intizam ve hem kendisinden hem de seyreden halktan gelen dikkate şayan bir sessizlik içinde yol alıyordu. Gerçekten de dünyanın en eğlenceli ve en meraklı gösterisi idi".

Bütün merasimlerde padişahın hemen arkasında bulunan Rikabdar, Silahdar ve Çukadar ise sırma bantlı kırmızı kadifeden yatırtma başlıkları kıymetli kumaştan yapılan kaftanları ile dikkati çekerdi. Alay-ı Hümayun'larda asıl tören bölükleri ise sırma bantlı kırmızı kadifeden yatırtma başlıkları kıymetli kumaştan yapılan kaftanları ile dikkati çekerdi. Saray-ı hümayuna dönülür dönülmez Bayram ziyafeti ve eğlenceleri başlardı. Has Oda önüne kurulan tahtına oturan padişahı, saray nedimleri ve musahipleri birbirinden güzel nüktelerle eğlendirirlerdi. Bu sırada Helvahâneden tabaklar ile helvalar getirilip dağıtılırdı. Yeniçerilere kızarmış koyun ve çörek servisi yapılırdı. Yeniçeriler yemeklerini arka bahçede yerlerdi. Bayram ziyafeti bitince artık tören tamamlanır ve hane halkıyla bayramlaşmak üzere herkes evine dağılırdı. Padişah da ailesi ile bayramlaşmak üzere hareme giderdi.

Diğer faaliyetler

Bayramın ikinci günü Padişah "yeni saray" yani Topkapı Sarayı'nda bulunan Gülhane Köşkü'nde bulunurdu.

Buraya Kaymakam, Şeyhülislam, Kaptanpaşa gibi görevliler, maiyetleri ile birlikte gelirler ve bayram tebriki için bir tören düzenlenirdi. Bayramın üçüncü günü ise, Padişahlar eski geleneklere göre, Eski Saray'da cirit oyunu seyrederlerdi.

Bazı bayramlarda Padişahlar halka açık büyük şenlikler düzenletirdi. Bu gibi durumlarda seyirciler yarım ay şeklinde otururlar, padişahın otağı da bunların tam merkezinde bulunurdu. Padişahın otağının sol yanında ziyafet çadırı yer alırdı. 15. yüzyıldan sonra şenlik düzeni belirli bir protokol ve programa bağlanmıştır. Bayramlarda öğleden önce bayramlaşma, ikram, hediyelerin dağıtılması ve yemekle geçer, öğleden sonra da gösteriler yapılırdı. Büyük törenlerde geceleri kandiller, mahyalar ve fişeklerle donanma düzenlenirdi. Yapılan gösterilerde çeşitli hünerler, esnaf oyunları, sportif müsabakalar yer alırdı.

Böylece bayramlar bir devlet halk kaynaşmasını da beraberinde getirmiş olurdu.

Osmanlı Toplumunda Bayram

Toplumda genellikle Kadir gecesi diye kabul edilen Ramazan'ın 27. Gecesi değerlendirildikten sonra bayram hazırlıkları başlardı. Bayram için gerekli olan ihtiyaçlar tedarik edildiği gibi çocuk ve hanımların bayramlık elbiselerinin dikimi hızlanır. Bu arada zengin aileler kendi ev halkı için daha ağır ve pahalı bayramlıklar diktirip, çocuklarına yeni bayramlıklar aldıkları gibi konaklarında hizmet eden kahya, divan efendisi vb. hizmetçilere de hane sahibi tarafından elbiselik çukalar, şallar, hanım tarafından bütün ev halkına süslü iç çamaşırları, aşçıbaşıya som ipek bel futası diğerlerine de ipekle karışık futalar konur, hepsi bohçalara sarılarak ayrı ayrı dağıtılırdı. Ayrıca bu hizmetçilerin hanımlarına yine konaktan çıkan evlendirilmiş kalfalara da süslü bayram elbiseleri, çocuklarına çamaşırlar alınır, ve konaktaki cariyelere yine kendi arzularına göre elbiseler dikilir, çocukların ebeleri olan hanıma, konaktaki gedikli ağalara ve tüm hizmet eden hademelere de icabına göre elbiselik çukalar ve iç çamaşırları hazırlanırdı. Ev ve konaklarda bulunan cariyelerin kahya kadınlar tarafından alınan elbiseleri bayramdan önce biçilir, dikilir, hazırlanır, verilecek iç çamaşırları

da herkesin kıdem ve derecesine göre ayrılır, birer bohça içine konup hazır edilirdi. Bu iç çamaşırları ve içlerine konan bahşişler bütün selamlık halkına hanım adına bayram gecesi ayrı ayrı dağıtılırdı.

Bu arada bayram arifesinde payitaht baştan başa temizlenmiş ve bayram karşılamaya hazır hale getirilmiş olurdu.

Muazzam görüntüler

Bayramın ilan edilmesiyle evlerde son hazırlıklar başlardı. Bahşişler keselere, çamaşırlar bohçalara konarak dönme dolaba yerleştirilip selamlığa verilirdi. Fakat haremden selamlığa dönen dolap, bayram hediyelerini o tarafa boşaltırken: selamlığın da ikramını hareme gönderirdi. Bu gece aşçıbaşının un kurabiyesiyle, un helvası yapıp, tepsinin kenarına da balmumundan yapılmış mumlar yapıştırıp hareme göndermek âdetten olduğu için hareme dönen dönme dolap un kurabiyelerini taşıyan tepsilerle geri avdet eder kalfaların hepsi dolaptan aldıkları kurabiyeleri ilk defa görüyormuşçasına sevinir ve bunları tabaklara koyup yukarı çıkardıkları zaman da hanımlardan bahşiş alırlardı.

Bayram gecesinde dışarıda ise büyük bir coşku vardı. Bayramın tespitiyle beraber bayram gecesi bütün minarelere kaftan giydirilirdi. Ayrıca mahya olarak da bir hat, yol çekilir, bununla Ramazanın yolculuğuna ima olunurdu.

Bu şenliklere İstanbul boğazında peş peşe atılan toplar diğer yandan art arda patlatılan havâi fişeklerin muhteşem görüntüsü ayrı bir heyecan katardı. Bir yabancı gözlemci Ramazan Bayramı şenliklerini şöyle anlatmaktadır:

Orucun son günlerinde namaz kılınır, camilere gidilir ve gece şehir donatılır. Donanmış bütün gemileri, hiç durmadan sandal ve kayık hareketleriyle liman, gündüzün, Doğunun o harikulâde güneşi altında ne kadar eşsiz bir görünüm olduysa gece şenliklerine ne demeli? Kalemin ve fırçanın güçsüzlüğü asıl burada kendini gösterir.

Türkler barut yapmayı pek sevdiklerinden top atışları durmadan birbirini kovalıyordu ve her yandan patlayarak kulakları, şenlikli bir gürültü içinde, hırpalıyordu.

Cami minareleri birer fener gibi yanıyordu. Kur'an ayetleri gecenin koyu mavisine ateşli harflerle sanki kazılmıştı. Tophane çeşmesinin çevresinde kümelerce ışık ateş böcekleri gibi parıldıyordu. Sultan Mahmud'un camisinin minareleri, sanki uçları ateşli demirle çizilmiş gibi göğe doğru fışkırıyordu.

Kırmızı ve yeşil ışıkların bir rüya gibi aydınlattığı Tophane ışıl ışıl yanarken zaman zaman top ağızlarından fışkıran alevler beliriyor, hava fişeklerinin, bombalarının yılankavi ya da parçalı ışıltıları karanlığı deliyordu. Yeşil, mavi, kırmızı, sarı kandillerle direklerini, ip ve bordalarını ışıklandıran demirli gemiler alevden bir okyanus üstünde yüzen elmastan teknelere benziyor. Boğazın suları bu kandil, fener yanar söner ışık ve parıldayan harflerin akisleriyle sanki tutuşuyordu. Sarayburnu, zebercetden bir burun gibi uzanıyor ve bu burnun üstünde Ayasofya, Sultanahmet, Osmaniye Camilerinin ateşten bilezikle çemberlenmiş gümüş minareleri fışkırıyordu.

Asya Kıtası'nda Üsküdar binlerce ışıklı kıvılcım saçıyor ve Boğazın alevler içinde yanıyor görünen iki rıhtımı göz alabildiğine kayık küreklerinin durmadan kırbaçladıkları bir ışıklı pul nehrini çerçeveliyordu. Renkli camlar, fenerlerle süslü buharlı gemiler gidip gelirken güvertelerinde çalan bandoların nağmeleri hafif rüzgarla çevreye dağılıyordu."

Boğazda düzenlenen bu muhteşem bayram şenlikleri yanında bu gece şehirde de bayram için son hazırlıklar yapılmaktaydı. Şehrin bütün hamamları sabaha kadar açık bulunur ve hepsi de aşırı derecede kalabalık olurdu.

Bu gece kalabalık olan diğer bir yerde şekerci dükkanlarıdır. Zaten bu dükkanların en revaçlı olduğu zaman reçel ve şurup dolayısıyla Ramazan günleri şeker ve şekerleme münasebetiyle de bayram gecesi ve günleriydi.

Bu sabahın yazına

Bayram gecesi sabaha karşı mahalle bekçileri davullarını çalarak ayrıca bir taraftan Bu sabahın yazına

Kalkın Hakkın niyazına
Abdest alın ey komşular
Bayram sabah namazına

şeklindeki manilerle halkı namaza uyandırırken atılan toplarla da sabah namazı vakti ilan olunur minarelerde verilen temcid'in akabinde de sabah ezanı okunurdu.

Bayram namazının yaklaşmasıyla birlikte büyükler yanlarında çocukları olduğu halde bayramlık elbiselerini giyer ve yakınlarında bulunan bir camide bayram namazını edâ ederlerdi. Vüzerâ, ekabir-i rical ve diğer memurlardan Rikâb-ı Hümâyun denen padişah hazretlerinin tebriklerini arz etme merasimine dahil olanlar ise sabah erkenden rütbelerine göre resmî elbiselerini giyer ve saray'a giderlerdi. Dönüşte ise hareme gelir, resmi elbisesini değiştirir, biraz kahve, çubuk içer, azıcık dinlenir ve bayramlaşma tebriklerine hazırlanırdı.

Ramazan ayı boyunca insanları sahura kaldıran davulcuların hoş nağmeleri ile bahşiş toplamaları da ayrı bir zenginlik katardı.

Düşman hazan gibi solsun
Dostlarım şad olup gülsün
Benim aziz komşularım
Iydınız mübarek olsun

Tebrikleşme

Bayram da ahirete göçmüş nesiller de unutulmazdı. Bayram namazından sonra eve dönülmeden önce mezarlığa gidilir yakınların kabri ziyaret edilir Fatiha ve Kur'an-ı kerim okunurdu.

Sonra evlere dönülerek yemek yenilirdi. Bu yemeklere mutlaka misafir götürülmeye çalışılırdı. Misafirlerin gitmesinin ardından hane içi bayramlaşmalar başlardı. Küçükler büyüklerin ellerinden öper ve bahşişlerini alırlardı.

Ekabirlerin konaklarında ev içi tebrikleri bittikten hane sahibi selamlığa çıkardı. Divan Odası denilen gayet büyük bir odada oturur, sıra ile kahya efendiden başlayarak bütün hane halkı derecelerine göre gelirler, etek öperek hâne sahibini tebrik ederlerdi. Bunların başında Kahya Efendi, sonra dairenin gedikli ağaları her biri maiyetindeki ağalarla beraber durur, ağaları da birer birer içeri girerek etek öpüp tebrik merasimini yerine getirirlerdi. Sonra emir-i ahur ağa maiyetiyle, aşçıbaşı da yine idaresindeki aşçı ustalarıyla gelir, onlar da öncekiler gibi tebriklerini arz ederlerdi.

Hane sahibi bunların hepsine ayrı ayrı bahşişler verirdi. Hane sahibi ile bayramlaşmadan sonra bütün hane görevlileri başta kahya efendi'nin bayramını tebrik etmek suretiyle birbirleriyle bayramlaşırlardı.

Bayram tebrikleşmeleri böylece icra edilirken bir yandan da misafirler gelmeye başlardı. O gün misafirler tebrike geldikçe konukların geldiğini haber vermek üzere binek taşında duran nöbetçi ağa el vurarak diğer ağaları haberdar eder, vüzerâ ve büyük ricalden olan misafirleri kahya efendi inerek karşılar, diğerlerini ağalar orada karşılayıp yanına düşerek koltuğuna girer, doğru hane sahibinin odasına kadar götürürdü. Bu fasıl gün boyu devam ederdi.

Bayrama has uygulamalar

Bayramda af önemli bir yer tutmaktaydı. Bayramda mahkumların bir kısmının cezası af edilirdi. Hapishanede kalanlara da bayram hürmetine çeşitli hediyeler verilirdi. Hatta zenginler borçluların borçlarını öder ve ne borçlu ne de borç veren kimin ödediğini bilmezdi. Padişah eşleri de aynı şekilde, bayram günü borçluların yüzünü güldürürdü.

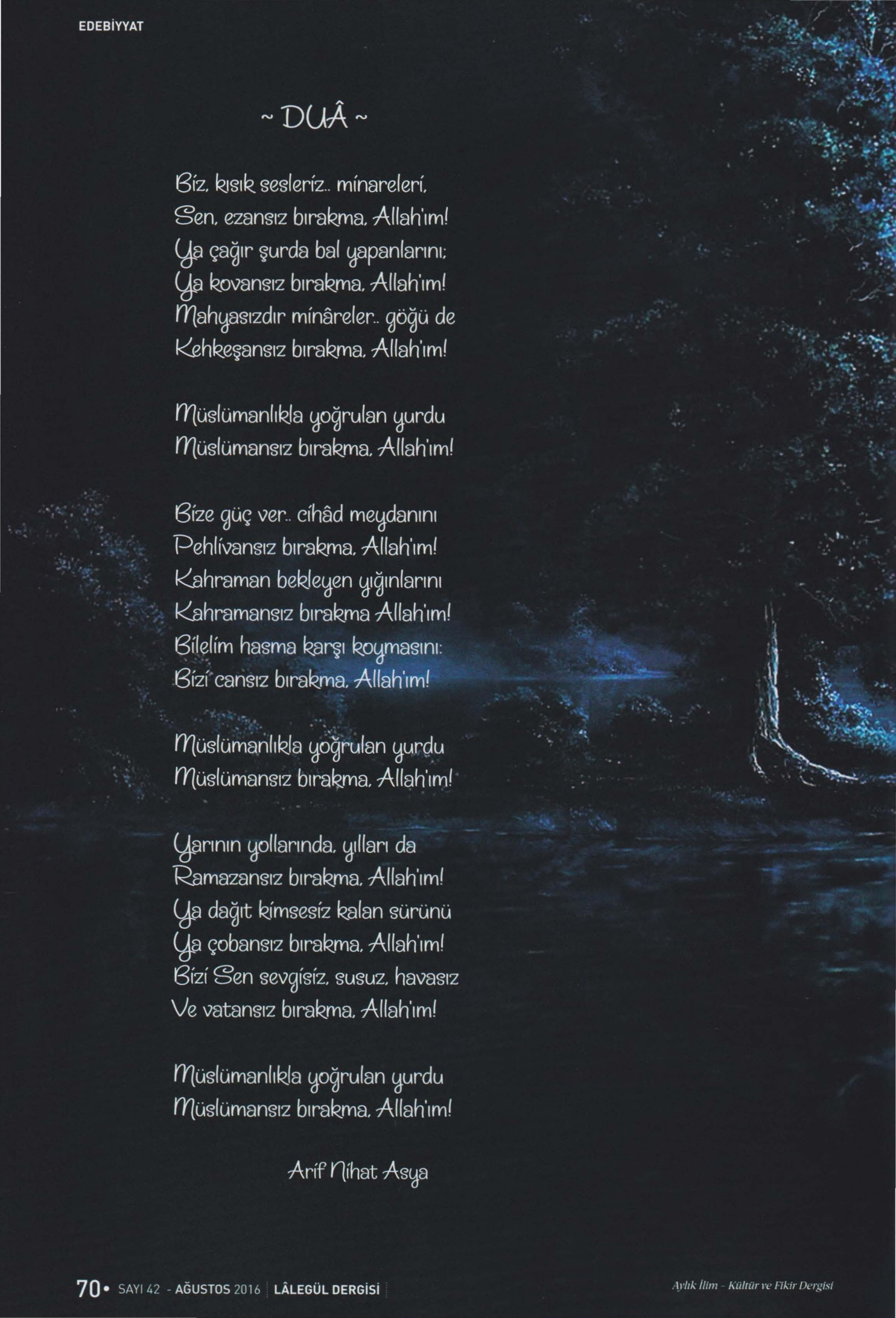
Yetişkinler için oyun yağmaları vardı. Yemek yemek de sevinç haline getirilmişti. Sultanahmet gibi meydanlarda yüzlerce koyun kızartılır, yetişkinlere yağmalatılırdı.

Ayrıca bazı meydan çeşmelerinin hazneleri şerbetlerle doldurulurdu. Bayramın özel olduğunu insanlara hissettirmek için neşe ve sevince önem verilirdi.

Ardından Sultanahmet meydanında müthiş gösteriler yapılardı. Dev çadırlar meydanlara kurulur, maketten kaleyi almak için savaş oyunu oynanırdı. Halk bu gösterilerden büyük bir zevk alırdı. Bayram gecelerinde barutla havai fişek gösterileri yapılırdı. Seyyar oyuncaklar, Hacivat-Karagöz, meddahlar, cambaz, pamuk helvalar da çocukların gözdeleriydi. Bu şenlikler üç gün üç gece devam ederdi.

Bütün bu şenlikler arasında büyüklerde çocuklara nasihat etmekten geri durmazlardı.

Mevla bizi affede, bayram o bayram olur
Cümle günahlar gide, bayram o bayram olur

~ DUÂ ~

Biz, kısık sesleriz.. minareleri,
Sen, ezansız bırakma, Allah'ım!
Ya çağır şurda bal yapanlarını;
Ya kovansız bırakma, Allah'ım!
Mahyasızdır mînâreler.. göğü de
Kehkeşansız bırakma, Allah'ım!

Müslümanlıkla yoğrulan yurdu
Müslümansız bırakma, Allah'ım!

Bize güç ver.. cihâd meydanını
Pehlivansız bırakma, Allah'ım!
Kahraman bekleyen yığınlarını
Kahramansız bırakma Allah'ım!
Bilelim hasma karşı koymasını:
Bizi cansız bırakma, Allah'ım!

Müslümanlıkla yoğrulan yurdu
Müslümansız bırakma, Allah'ım!

Yarının yollarında, yılları da
Ramazansız bırakma, Allah'ım!
Ya dağıt kimsesiz kalan sürünü
Ya çobansız bırakma, Allah'ım!
Bizi Sen sevgisiz, susuz, havasız
Ve vatansız bırakma, Allah'ım!

Müslümanlıkla yoğrulan yurdu
Müslümansız bırakma, Allah'ım!

Arif Nihat Asya

DR.İHSAN ŞENOCAK

KARARGAHTAKİ TEKKELER VE SÛFİ KOMUTANLAR

Yükümüz ilim, mesleğimiz cihad, rotamız Kabe-i Muazzama, hedefimizse Allah'ın rızası... . Bindiğimiz geminin kamaraları farklı olsa da ezanımız bir, namazda kıraatimiz bir, secdede tesbihatımız bir, musallada durduğumuz saf bir, bizi yok etmek için saldıran düşman da bir... Şam su alınca Bağdat, Bağdat su alınca İstanbul alarm verir. Ya hep kurtulacak, ya hep su alacak gemi...

İnsanı yaşatmak için yaşama zevkinden geçen müminleri taşıyan bu gemi defaatle saldırılara maruz kaldı. Su aldı, büyük çapta hasar gördü, kayıplar verdi fakat batmadı, batırılamadı. Büyük katliamlar yapıldı, anne karnında bebekler süngülendi, iffetler kirletildi, mukaddesât çiğnendi. Fakat ne Kabe yıkıldı, ne de ezan susturuldu. Ne Hz. Nuh'un, ne Musa'nın, ne de Allah Rasulü'nün düşmanları kazandı. Yıllar sonra da gelse mutlak zafer İslam'ın oldu. Kaderin uzun bir çizgi olduğuna ve mutlaka Hakk'ın bir gün muvaffak olacağına inananlar, mağlubiyet anlarında da ufukta istikbalin zafer alaylarını seyretti.

Sahabeyi bu gemi taşıdı, tabiûn da bu gemideydi. İmam-ı Azamlar, Malikler, Şafiler, Gazzaliler, Rabbaniler çağının tanıklarına ve sonraki asırlarda yaşayacaklara bu gemide kalmaya ve bu gemiyi korumaya dair mektuplar gönderdi.

Onlara Ümmet'le aynı gemide birlikte yaşamanın Kitab'ı, Sünnet'i, namusu muhafaza etmek ve saldırılara birlikte karşı koymak anlamına geldiğini anlattı.

Bir Bölen Olmamak

Allah Rasulü, "Şeytan koyun sürüsüne dalıp onu helak eden kurt gibi, insanın da kurdudur. Nefret edip ayrılanı, daha uzakta bir otlak görüp sürüyü terk edeni, kardeşlerinden uzak bir halde kenarda duranı kapar. Cemaatten ayrılmayın, ümmetin bütününden kopmayın." *(Ahmed, Müsned, V,233)* buyurdu. Sahabeyi, Ümmet'ten ayrılması ,"bir bölen" olması için defaatle kışkırttılar. Ebu Zer'e kim bilir kaç defa gelip Hz. Muaviye'ye karşı onu tahrik ettiler; "Hilafet saltanata döndü, hala ne duruyorsun Ebu Zer?" dediler. Fakat Ebû Zer, onların sözünün değil, Allah Rasulü'nün buyruğunun gereğini yaptı. Hz. Muaviye'yi ikaz etmek, gördüğü eksiklikleri gidermek için Şam'a gitti, Hz. Muaviye'ye, "Yapma!" dedi fakat en zor anlarında dahi muhalefetin olayları kitlesel bir harekete dönüştürmesi yönündeki tazyiklerine kapılmadı, tahriklere kanmadı. Devletin içinde istemediği hadiseler olsa da Allah Rasulü'nün ümmetini bölen biri olmadı Ebû Zer. Çölde kaldı, açlık çekti, yalnız yaşadı, yalnız öldü. Fakat ne Yahudi, ne de münafık oyunlarına geldi.

Ebu Zer'in Allah Rasulü'nden rivayet ettiği şu hadis, Onun neden böyle davrandığının ve Müslümanların da niçin tahriklere kapılmamaları gerektiğinin esasını teşkil ediyor; "Kim (akidede, amelde, harekette) Ümmet'ten bir karış ayrılırsa (ya da çok kısa bir zamanda veya tek bir meselede uzaklaşırsa) kendisini İslam'a bağlayan manevi bağın ilmeğini boynundan çıkarır*(Ahmed, Müsned, V, 180; Ebû Davûd, Sünnet 29)*. Sahabe ahlakı, Ümmet'i bölmemeyi, bir bölen olmamayı emreder. Allah rasulü ile Ümmet olma mücadelesi verenler, Ondan sonra da onu korumak için mücadele etti.

Ehl-i Bidatı Tazim Etmek, İslam'ı Yıkmaktır

Allah Rasulü, gelecekte neyin, nasıl olacağını haber verdiği hadislerin pek çoğunda, Ümmeti'ni yıkan, dağıtan, tahrik ve tazyik lobisine karşı ikaz etti, "Kim bir bidatçıyı tazim ederse, onun üzerinden İslam'ın yıkılmasına yardım eder." *(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, H. No: 6963)*. Kim gazetesini, mecmuasını, ekranını Sünnet-i Seniyye muhaliflerine açar, bir Sünnet'in inkar edilip, yerine bir bidatın ikame edilmesine destek olur; Kim bidatçıların eserlerini dağıtır, alır, satar, meclislerde onlardan nakillerde bulunur, onlarla yan yana poz verir, itibar kazanmalarına yardımcı olursa avamın onlara itibar etmesine ve İslam'ın yâdının zihinlerden silinmesine vasıta olur.

Tefrikada "Diriliş", İhanette "İstikbal" Aramak

Olaylar Allah Rasulü'nün haber verdiği gibi gelişti. Kimi Şeytan'ın aşıladığı nefretle büyük bütünden ayrıldı, kimi istikbali İslamsız bir hayatta aradı, kimi gafletine yenilip, sürüden koptu, kimi İslam'ı öğrenmek istedi fakat "Şeriat Mizan"ına sahip olmadığından "hakikat" diye "hurafe"ye sarıldı. Kimi "Kafir"e müttefik, müslümana "muhalif"; düşmana "dost", dosta "düşman" oldu. Bütünden koptu, tefrikada "diriliş", ihanette "istikbal" aradı. Kimi Allah Rasulü'nün "bir karış ayrılmayın" uyarısında bulunduğu noktadan bin karış uzaklaştı. Neticede ya Mealcilik'le, Sünnet-i Seniyye'ye ya da Vehhabilik'le müctehid imamlara veya Tekfircilik'le Ümmet'e ya da Batı yandaşlığı ile Müslümanların iktidarına hasım oldu.

Yeni Fetihler İçin Yeni Fatihler

İslam Gemisi'nin yoğun saldırılara maruz kaldığı yıllarda gemiden ayrılıp, İhanet Gemisi'ne binenler, tefrikayı ittihada, beşere köle olmayı Allah'a kulluğa tercih etti. Küfür cephesinden gelen vaatlere kanıp, büyük bütünden kopanlar kökleri sökülen ağaç gibi ortada kaldı. Her şükürsüzlük sendromunu büyük belalar takip etti. Diriliş nesli o belalar mahşerinde yetişti. Boşnaklar, Bosna Savaşı'nda İslam'ın ne olduğunu, Sırplar'ın kendilerini niçin öldürdüklerini ve Batılıların da bu vahşeti neden seyrettiklerini ayne'l-yakîn öğrenme imkanına kavuştu. Ölenlerin acısı, dirilerin yaralarının sarılması yıllar aldı. Düşen Kudüs ancak 90 küsur yıl sonra fethedilebildi. Osmanlı'dan sonra Kudüs'e dönen İslam coğrafyası yeni fetihler için yeni fatihler bekliyor.

Kaç Sistem Çökertti İslam?

Ümmet'in on dört asırlık "cihad rıhle"si yakîn olarak gösterdi ki, İslam Gemisi hasar görecek, kayıplar verecek fakat Kisra gibi, Bizans gibi batıp kaybolmayacak. Ona saldıran korsanlar batacak fakat o hep suyun üzerinde kalacak.

Siyaset uzmanlarının sarsılmaz dediği ideolojiler de sarsılıp, döküldü, enkaz oldu. Kaç ideoloji, kaç sistem, kaç devlet çökertti İslam. Fakat bir Everest Dağı ihtişamıyla o hep ayakta kaldı. "Şüphesiz Şeriatı biz indirdik, koruyucuları da muhakkak biziz" ayetinin tecellisi, Allah'ın kudretinin bir nişanesi olarak, yolu açan, enkazı kaldıran yürüyüşü kesintisiz devam etti İslam'ın. Bazen ateşten denizleri mumdan gemilerle, bazen de dağları mücahid gücüyle ilerleyen gemilerle aştı.

Ortak Nitelik

İslam'a saldıran bütün güçler muhteva ya da coğrafya olarak farklı olsa da hepsi ortak bir niteliğe, müşterek bir ideale sahiptir. Kapitalizma mala hükmeden insanı, Komünizma da bizzat malı yüceltir. Neticede her ikisi de malı tarif etme noktasında birbirinden ayrılar fakat malla birinci derecede irtibat kurma hususunda birleşirler.

Her ikisi de dünyayı va'deder, hevaya tapar, nefsine ibadet eder, kuvveti üstün tutar.

Midesine tapanlar başlarını hazinelerin ya da hazinedârların eşiğine; Allah'a kul olanlar ise mananın maddeye tecelli remzi olan Kabe-i Muazzama'nın eşiğine koyarlar.

İnsanlığın mücadelesi de başlarını Kabe'nin eşiğine koyup göğe yükselen Müslümanlarla, midesini takdis edip başını mal tapınaklarının avlusuna koyanlar arasındadır. Bu, Hak'la Batıl'ın ya da namuslularla namussuzların mücadelesidir.

Her Şeye Hazır Olmak

Allah Rasulü maddenin karşısında eğilen insanlığı doğrulmaya, sonra da hep doğru halde kalmaya çağırdı. Eşyanın üzerindeki perdeyi kaldırdı ve bütün genişliğine rağmen dünyanın dar olduğunu, insanın da dünyada daralacağını söyledi. Her şeye hazır olun, buyurdu. İnsana, darlıktan nasıl kurtulacağını, genişlik sahibi olanlara da zühdle nasıl rahatlayacaklarını anlattı ve bütün bunların Hicaz İslam Devleti'nde nasıl gerçekleştiklerini hayattan örneklerle resmetti. "Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür." *(Kehf :46)* ayetini okudu. Ebedi olanı verip fani olanı almayın. Cenneti çerçöpe değişmeyin! Çağrısında bulundu. Kur'an-ı Kerim de imanları sarsan "mal"ı kıymetlendirirken şöyle buyurdu; "Eğer insanlar tek bir millet haline gelecek olmasaydı, Rahman'ı inkar edenlerin evlerine gümüşten tavan ve üzerinde çıkacakları merdivenler yapardık."*(Zuhruf: 33)*.

Ehl-i Dünya

Kur'an-ı Kerîm pek çok surede insanları, helak olan kavimlerin kalıntılarını ziyaret edip onlardan ibret almaya, kendi hanların, hanumanların da bir gün enkaz olacağını suretlerden hareketle anlattı. Müslümanın kalbinde mala karşı sevgi azalınca, onu elinde bulunduran ehl-i dünyaya olan hayranlık da azaldı. Bir anda en zenginleri temsil eden Ebu Cehiller en itibarsız kişiler haline geldi. Allah Rasulü ile değişen sahabe, en sevdikleri malları Allah yolunda tasadduk etti. Onlar , en büyük arazilerini verdiler fakat "Onlara deki, dünya menfaati önemsizdir." ayeti çerçevesinde bunu da az buldular.

Doydukça Acıkanlar

Dünya'ya sahip olmak, ne ona hakim olan İskender'i, ne de Firavunu rahatlattı. Ülkelerinin sınırları genişledikçe yürekleri daraldı. Doydukça açlıkları, yaşlandıkça mal sevgileri arttı. Kur'an ise perdeyi kaldırıp onlara, "Rabbinizin mağfiretine ve genişliği yer ve gökler kadar olan Cennet'e koşun." *(Âl-i İmran: 133)* buyurdu.

Yürek Cennetinden Ahiret Cennetine

Müslüman Cenneti kalbinde inşa eder. Sokaklar ne kadar dar olsa, düşmanlar ne kadar güçlü olsa, bütün namlular ona çevrilse de o hafaza meleklerinin himayesinde yürek cennetinde itminan ile dolaşır. Ölüm yürek cennetinden Ahiret Cennet'ine geçiştir. Bu yüzden Bedir'de Allah Rasulü ashabına, "Genişliği yer ve gökler kadar olan Cennet için ayağa kalkın." buyurdu.

Tasmasız Kölelerden Hür Kullara

Şehvetin tasmasız kölelerine karşı, hürriyeti Allah'a kullukta bulan Hz. Muhammed'in öğrencileri, büyük savaşlar yaptı, babalar oğullarını, oğullar babalarını şehit verdi, fakat sonunda insanlığın namus anıtı oldu. Kan ve barut kokan sokaklara adalet ve merhamet boyası vurdular. Roma'da, Bizans'ta azdıran, kudurtan mal, onların elinde musavatın, kardeşliğin, paylaşmanın adı oldu. Mala kavuştukça dağıttılar, dağıttıkça rahata erdiler. Ev yaparken de, mescid bina ederken de "Allah'ım! Hayat ancak Ahiret hayatıdır." dediler. Aldanmadılar, aldatmadılar. Allah Azze ve Celle, "Sevdiğiniz mallardan vermedikçe iyiliğin hakikatine eremez, ebrâr/iyiler kadrosuna giremezsiniz." *(Âl-i İmran: 92)* buyurunca en sevdiklerini tasadduk ettiler. Tabiûn devrinde bir inhitat hali zahir olunca Hasan Basri *(Radıyallâhu Anh)*, "Bir hurma tanesi de olsa Allah'ın rızasına nail olabilmek için sadaka veren herkes bu ayetin muhtevasına dahildir." Buyurdu; Yol, yeniden açıldı. Ebu Bekir el-Verrâk ise ayeti şöyle tefsir etti, "(Ey Kullarım!) İyiliğime ancak kardeşlerinize iyilikte bulunarak ulaşabilirsiniz." *(Nesefî, Medârik, I, 255)*. Hedefleri olan Allah'ın rızasına ulaşabilmek için en sevdikleri malı ya da insan cinsinin can yongası dünyayı verdi Müslümanlar.

Çoğu Az, Azı Çok Görmek

Sahabe, ehl-i dünya gibi, Ahiret'i verip, dünyayı; hidayeti verip dalaleti almadı *(Bakara: 86-16)*. Rahip ve hahamların Hz. İsa ve Musa'ya yaptığı gibi Allah Rasulü'ne ihanet etmedi. Ne kadar büyük olsa da her nevi hediyeyi ya da ayartan malları Ahiret'e nisbetle az görüp*(Nisâ, 77)* geri çevirdi. Çok da görünse dünya malını az, amel-i salihe katkıda bulunun malı ise az da olsa çok gördü.

Mutasavvıflar

Sahabenin zühdüne varis olan Müslümanlar, İslam'ın dünya hakimiyeti genişledikçe kendi sorumluklarının daha da arttığını gördüler. Fukaha, müfessir, muhaddisler arasında zuhur eden arifler kadrosunun bir kısmı şehirde halka sürekli nasihat etti, bir kısmı da sınır boylarındaki ribatlara gitti. Bir heybe ve bir asa ile uçsuz bucaksız çöllere girdi. İktidarla şımartan, malla azdıran, cimrilikle yüreğe yoksulluk korkusu düşüren Şeytana *(Bakara: 268)* karşı "kulluktan ödün vermeyin, tasadduktan geri durmayın, cihadsız yaşamayın, şartlara göre değil Allah'a göre yaşayın Ey Müslümanlar!" çağrısında bulundu.

Dört Rükun

Devlet başkanları Allah Rasulü'nün siyaset, alimler ilim, arifler de yürek tezkiyesi vazifesine varis oldu.

Allah Rasulü'nün dört temel vazifesi olan ayetleri okumak, ruhları arındırmak, Kitab'ı ve Sünnet'i öğretmek *(Cum'a: 2)* Ümmet arasında paylaşıldı, dört rükün olarak kabul edildi. Bu bağlamda ulema da şiddetli saldırılara karşı İslam Gemisi'ni korumak için toplanıp acil eylem planı hazırladı. Allah Rasulü'nün "ümmi" bir topluma gönderildiği dikkate alınarak, ideolojik zehirleri kusmadan hakiki anlamda mümin olunamaz hakikatine işaret edildi, ümmet ümmileşerek İslamileşmeye çağrıldı.

Cihadın Üç Şubesi

Allah Rasulü yürek ve yeryüzü cephelerinde nasıl mücahade ettiyse, insana doğru giden muhabbet yürüyüşünde de yeniden o, esas alındı; Ebû Cehil'in hakaretlerine rağmen yine kapısına davet için giden Peygamber'in insan muhabbeti…

Güneşin ekinlere hayat vermesi gibi, muhabbet de mücahadeye can verdi. Ebû Eyyüb el-Ensari'yi o muhabbet, atın sırtında İstanbul'a getirdi. İnsanlığa muhabbeti olan her müslüman, onun kurtuluşu için seferber oldu. Alimler, arifler, fakihler de katıldı cihad-ı asgar ordusuna. "Nasıl olması gerekiyorsa Allah yolunda öyle cihad ediniz." *(Hac: 78)* ayetinden hareketle cihad, düşmana karşı, Şeytan'la ve nefisle olmak üzere 3 başlık çerçevesinde yürütüldü.

Büyük Cihad, Küçük Cihad

Şerri ortadan kaldırma ve hayrı hakim kılma mücadelesi olarak da tarif edilen cihatta bazen saflar belli, düşman da meydan yerinde olur. Bazen de durum daha tehlikeli bir hal alır, ne meydan, ne de düşman görünür. Her iki halde de Müslüman cihatla mükelleftir.

Düşman birlikleri yerin üstünde, denizin altında ya da havada olsa radarla izlenir ya da hakkında istihbarat yapılır. Fakat insanı istila eden, damarlarında dolaşan düşman gözükmez. Bu yüzden düşmanın görüldüğü mücahedeye "küçük", görülmediği nefis cihadına ise "büyük cihad" denir. Şeytan insanın hesap etmediği/edemediği noktalardan da gelir ve hiçbir radara takılmadan icra-i faaliyette bulunur. Bir rivayette şöyle buyrulmaktadır: "Küçük cihattan büyük cihada döndük." *(Deylemî, Beyhaki, Ayrıca Müttakî, Kenzu'l-Ummâl, H. No: 11260-11779)*.

İslam şehirlerine saldırıldığında kafirlere karşı savaşmak herkese farz-ı ayn, nefisle sürekli savaşmak ise her durumda farzdır. Mısır'da, "Bu iş bitti. İslam bir daha bu topraklarda yenilmez." diye düşünen Müslümanlara, "Sürekli teyakkuz halinde bekleyen murabıtlar olunuz." diyen Amr b As, aslında onlara şunu söylemekteydi, "Bir yeri Müslümanlaştırmaktan daha zor olan hem orayı, hem de oradakileri Müslüman olarak koruyabilmektir.".

Kur'an-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye'cihadın her iki şeklini bir birinin ne aynı ne de gayrı olarak kabul etmiştir. Allah Azze ve Celle, Müslümanlara nereden başlayıp, yola nasıl devam edeceklerini ifade buyururken, "Ey İman Edenler! Günaha düşmeme noktasında sabredin, düşmanla karşılaştığınızda ayaklarınız üzerinde durun, sınır boylarında murabıt olun, Allah'ın adını yükseltin. Bütün bunları yerine getirme noktasında ise hata yapmaktan Allah'tan korkun." *(Âl-i İmran: 200)*.

Halkalardan Cihad Saflarına

Mutasavvıflar nefisle olan cihada önem verdikleri gibi, İslam düşmanlarına karşı yürütülen mücahadeye de ihtimam gösterdiler. Birini yaparken diğerini terk etmediler.

Fakat küçük cihad saflarına, büyük cihad halkalarında terbiye olanlarla katıldılar ve böylece fethin işgale, cihadın da adam öldürmeye dönüşmesine mani oldular.

İki Nazar: Mümin ve Münafık

Müslüman, her ilahi talimata iktida eder. Fakat aynı talimat münafığa taş taşımaktan daha ağır gelir. Ölümü görünce, "Ey Rabbimiz! Neden bizim üzerimize savaşı farz kıldın. Bizi yakın bir süreye kadar geri bıraksan olmaz mıydı?" *(Nisa: 77)* derler. Çünkü savaş kılıçla bir başka kılıca karşı koymak, ölümle yüzyüze gelmektir.

Kur'an-ı Kerim, "Yeryüzünde bulunanların hepsi fanidir." der, sonra da , "Artık Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkar edebilirsiniz?" diye sorar *(26-27)*. Ölmeyi nimet olarak zikreder. Çünkü Müslümanlar ölümle birlikte ebedi saadete ulaşır. Bu yüzden Yahya b Muaz, "Dostu dosta taşıyan o ölüm ne güzeldir." der *(Nesefî, Medârik, II, 310)*. Münafık biraz daha dünyada kalmak isterken, Müslüman ölümü en büyük buluşma olarak görür. Bu yüzden gerçek hürriyeti, Hakk'a kullukta arar.

En Büyük Savaş Hazırlığı: Takva

Hz. Ömer, ordu komutanına yazdığı ve müttaki olmayı emrettiği vasiyetinde, "Sen ve seninle birlikte olanlara takvayı kuşanmayı emrediyorum. Zira düşmana karşı yapılan en mühim hazırlık da, en güçlü savaş hilesi de odur. Hasımlarınıza karşı zafer istediğiniz gibi ben de nefislerinize karşı Allah'tan muvaffakiyetinizi istiyorum. Bunu hem bizim, hem de sizin için niyaz ediyorum." der.

Şehirde ve Sınır Boylarında Cihad

Emevilerle başlayan dünyevileşme sürecinde murabıtlar mücahede bayrağını hiç ellerinden bırakmadı.

Bir kısmı şehirlerde kalarak insanları kendilerine şah damarından daha yakın olan Rablerine çağırdı. Bir kısmı da sınır boylarına ve Müslümanların olmadığı diyarlara gidip oralarda cihad etti. Mücahidler, murabıt; murabıtlar da mücahit oldu. Buyüzden her selefi sufi, her sufi de selefidir.

Cihad-ı Ekbere katılanlar, cihad-ı askare de katılınca İslam Ordusu, Fetih Seriyyesine döndü. Asker korkulan değil, beklenen oldu. Şehirlere muhafız, hayata adalet geldi.

En büyük "hayır" olan İslam için cihad edenler, insan nazarında en büyük "hayır" olarak görülen mala itibar etmedi. Dükkanları yağmalamadı, evleri talan etmedi.

Tasavvuf ve Hayat

Sufiler, hayattan kopmadı, ümmetten uzaklaşmadı, tekkelere çekilip "Bana ne!" demedi. Şehid olma arzusuyla cihad saflarının en önlerinde yer aldı, Moğollara, Haçlılara karşı savaştı. Gündüz mücahid, gece abit oldu/Kânû Ruhbanen filleylî, Fürsanen finnehar".

"Bütün bir alem Allah'ı tesbih ederken, insanlar olarak ondan gafil olmaktan haya ederiz." dediler. Şakîk-ı Belhî'nin dehşetli bir gecede savaş alanında uyurken görüp uyandırdığı bir murabıtla arasında geçen şu konuşma onların cesaretlerini ve Rablerine olan yakınlığı resmeder:

- Böyle bir mekanda nasıl uyuyabiliyorsun?

- Arşın sahibinin, ondan başka birinden korktuğumu bilmesinden haya ederim.

Bunları söyleyen sufi daha sonra başını yere koyup uyumaya devam eder *(Münavî, el-Kevâkibu'd-Durriyye fî Terâcimi's-Sadâti's-Sufiyye, I, 141)*.

Sufilerin namazda başlarına sardıkları sarıklar, cihad meydanlarında yaralarına sargı oldu.

Sufiler günler gibi yılları da ibadetleri merkeze alarak taksim etti. Abdullah b. Mübarek bir yıl cihad eder, bir yıl hacca gider, bir yıl da ticaret yapar kazandığını fukaraya dağıtırdı.

İbn Arabî'nin de ifade ettiği gibi, "Seyahat eden her sufi, aynı zamanda Allah yolunun bir mücahidiydi. Şehirden uzak helak edici çöllerde Allah'ı zikreden kimse yoktu diye sufiler ancak kendilerinin girebileceği çöllere karşı vazifelerini yapabilmek, Allah'ın adının anılmadığı küfür diyarlarında cihad edebilmek için İslam'ı anlatma yolculuklarına çıktı *(İbn Arabî, el-Futuhâtu'l-Mekkiyye, II, 33)*.

Mutasavvıflar bütün zamanlarda insanlığın hiçliğini haykırdı. Hiçliği reddedenlerle de savaştılar. Zaferi orduda, aşkı bedende, hizmeti menfaatte değil kullukta aradılar ve buldular.

Tasavvuf ve Davet

Mutasavvıflar hem halleri, hem de eserleriyle insanların hidayetinde büyük rol oynadılar. İmam-ı Rabbanî "Tanrısal Din"in hakim olduğu Hindistan bölgesini yeniden ayağa kaldırdı. Açtığı yolda Diyobendi ve Nedvet'ul-Ulema gibi iki büyük hareketin neşu ü nema bulması yanında, alem-i İslam'ın önemli bir bölümünü tesiri altında alan Nakşibendiyye-Müceddiye kolu da yürüdü.

İnsanlardan üzerinde bir mürşidin sukut sohbeti bazen onlarca kitaptan daha etkili oldu. Hristiyanların İslâmiyet'i kabul etmelerinde en büyük pay kelamcılara değil, sufilere aittir. Bugün de Batıların İslamlaşmasına ne fıkıh, ne de kelam kitapları vesile olmaktadır. Onlar, İbn Arabî ve Mevlana okuyarak İslam'ı tercih etmektedir.

Bir Batılı'nın İslam'a dair yönelttiği sorulara verilen aklî cevaplar onu tatmin etmemekte fakat tasavvufi izahlar bir anda küfürden İslam'a geçmesine vesile olabilmektedir. Moğolların yakıp yıktığı İslam dünyasını ne akıl, ne de kılıç imar etmiştir. Katil Moğolların hidayetinde de, yaraların sarılmasına da büyük pay sufilere aittir.

Namazı, orucu ve fıkıh kitaplarından hareketle anlattığınız kaç Batılı Müslüman olur?! Fakat sufilerin namaz ve oruç izahları ya da İslam'ı zevk derecesinde yaşamaları onları teslim alır, diz çöktürür ve imanlarına vesile olur.

Bir Batılı'nın riyazi hareketler mecmuası olarak gördüğü namazı, sufi sağ ve solunda kim olduğunu seçemeyecek bir "huşu" ile kılar. Bir fakihin efal-i mükellefin bağlamında değerlendirdiği "Allah-u Ekber"i ise, Allah'tan başka her şeyin neye layıksa o muameleyi görmesinin ilanı olarak söyler. Sufide namaz, Kâinat'ta var olan her şeyle birlikte Allah'a tazimde bulunmak ve şekiller üzerinde bu tazimi kemali edeble arz etmektir:

"Alem, üç unsurdan ibarettir; Cemadât(cansız varlıklar), hayvanât ve nebatât. Cemadâtı temsil eden dağlar Allah'â karşı namazını daima ayakta durarak, kıyam halinde îfa etmektedir. Hayvanların devamlı yere doğru eğilmiş hali namazdaki rükû gibidir. Kökleri toprağın altında bulunan bitkiler de devamlı olarak toprak üzerinde secde eder gibi durmaktadır. İnsanın namazı ise bu üç unsurun ibadetinin bir sentezidir. Biz, dağlar, hayvanlar ve bitkiler gibi ibadet etmekteyiz. Bundan başka, hiç bir varlığın sahip olmadığı, ancak insana has birşey vardır ki, o da teşehhüd veya Allah huzuruna kabuldür. Gerçekten, bir insanla karşılaştığımız zaman selâmlaşırız.

Peygamber Efendimiz miraca çıktıklarında Allah huzuruna kabul edildikleri zaman Allah ile selâmlaşmıştır. Peygamberimiz bir hâdisinde: "Namaz müminin miracıdır" buyurmaktadır. Şu halde her müslüman namaz kılarken teşehhüd (ka'de, Allah huzuruna kabul) miktarı oturmaktadır.".

Namazı ya da diğer ibadetleri ruhsuz ifadelerle aklileştirmeye çalışanların kapattığı davet yolunu, ibadetleri hikmet boyutuyla da idrak eden büyük sufiler yeniden ve bir daha kapanmamak üzere açacaktır.

Tasavvuf ve Harb Meydanları

Mutasavvıflar ya tekkelerini karargah yaparak ya da karargahlarda tekkeler açarak tasavvufla cihadı birlikte yürüttüler. Büyük zaferlere imza atan Osmanlı ordusunun muhteşem zamanları incelendiğinde perde arkasında büyük sufilerin olduğu görülecektir. Devlet-i Aliyye'nin ahir ömründe karargahlar zayıflayınca pekçok tekke karargah olmuştur.

Tasavvufun yitiklerine kavuşması, uyuyan Ümmet-i İslam'a cihad çağrısında bulunması için mücahid murabıt yetiştiren dört mürşid ve dört tekkeden örnek vereyim.

Bedruddin Hasenî

Fransızlar, Suriye'yi işgal edince umumi halkada Ümeyye Camiinde İhya Şerhi, er-Risaletu'l-Kuşeyriyye, İbn Acîbe'nin Şerhu'l-Hikemi'l-Ataiyye'sini okutan, hususi halkada ise talebelerini her nevi şeri ilimlerle yetiştiren Bedruddin Hasenî dersleri bırakıp şehir şehir ülkeyi dolaştı, halkı cihada çağırdı. Halkı işgal hükümetine vergi vermemeye, onlarla bilirlikte çalışmamaya, silah tutabilen her müslümana da cihadın farz olduğunu söyledi. Şehid Hasan Harrad dahil pek çok mücahid her günün sabahında onu ziyaret eder, cihada dair talimatları bizzat ondan alırdı. Mısır diyarının müftüsü Muhammed Bahît el-Mutiî, Şam'ı ziyareti esnasında Bedruddin Hasenî'yi tanıyınca etrafındakilere, "Eğer bu allame Mısır'da olsaydı insanlar onu omuzlarında taşırdı." der *(Muhammed Riyad, Alimu'l-Ümmet, 292 vd)*.

Diğer sufi alimler gibi zahidane bir hayat yaşayan el-Haseni, vefat ettiğinde geride gözü yaşlı talebeler, bir mütevazı ev ve evi dolduran kitaplardan başka bir şey bırakmadı.

Abdulkadir el-Cezâirî

Emîr Abdulkadir el-Cezâirî, bir ilim ve irfan evinde dünyaya geldi. Babasıyla birlikte Hacca gitti. Ardından seyyahlar dilinde "Maşrıku'l-Cenne" olarak şöhret bulan Şam'a geçti. Orada Nakşibendi icazeti aldı. Sonra ceddi Abdulkadir Geylani Hazretleri'nin kabrini ziyaret etmek için Bağdat'a gitti.

Orada da Kadiri icazeti aldı. İkinci defa Hicaza gitti. Allah Rasulü ve ashabını ziyaret etti. Muhammed Fasî'den Şazeliyye icazeti aldı. Ruh planındaki cihad eğitimini aldıktan sonra Fransızlarla hesaplaşmak için Cezayir'e döndü. Büyük bir ağacın altında toplanan alimler ve kabile liderleri devlet başkanı ve cihad emiri olarak ona biat etti. On sekiz yıl atın sırtından inmeden cihad etti.

Muhammed b Ali es-Senusî (1859)

İlk sufiler İslam'ın ulaşmadığı noktalara kadar gider, "Buralara adını anmaya geldik Ya Rabbi!" der, mücahade eder, silahlı mukavemet gördüklerinde de muharib güç olurlardı. Cezayir'de dünyaya gelen, Mekke'ye muhacir olan, en son Cağbûb'a defnedilen Allame Muhammed es-Senûsî de sufiler gibi Libya çöllerini tekkelerle doldurup oralarda Allah'ın adını yüceltti. Tekkede müritlerini Efendimiz'in Sünneti üzerine atıcılıkla ve savaş teknikleri noktasında da yetiştirdi. İtalyanlar Libya'yı işgal edince Senûsi tekkeleri askeri karargah, müritler de mücahid oldu. Cihad'ın yükünü çeken iki büyük komutan Ömer Muhtar(1931) ve Ahmed Şerif es-Senûsi Senusî tekkelerinde yetişti.

Ömer Muhtar

Ömer Muhtar, Cağbûb'taki tekkeye yerleştiğinde 16 yaşındaydı. Büyük Senûsî meşayıhı elinde yetişti. Her gece iki ya da üç saat uyur, haftada bir Kur'an-ı Kerîm'i hatmederdi.

İtalyanlar Libya'yı işgal edince Ömer Muhtar, tekkeyi karargah yaptı. Günlük azıkları birkaç hurma ve birkaç yudum su olan müritleriyle birlikte yıllarca at sırtından inmeden cihad etti. 1931'de ki bir kuşatmada önce sağ elinden vuruldu, mavzerini sol eline aldı. Sonra diğer eline kurşun isabet etti. 73 yaşında son kuşatmada arslanlar gibi cihad ederken yaralı halde yakalandı, İtalyanlar Çöl Aslanı dedikleri bu büyük veliyi idam etmeden önce hayranlıklarını giderebilmek için onunla fotoğraf çektirme yarışına girdi.

Ömer Muhtar, gece seccadenin üzerinde gözyaşı döken, ümmete merhametiyle bilinen, çölde ise İtalyanlara kan kusturan bir komutandı. Şecaatiyle büyük ruhlu askerlerden, ibadetiyle de kutuplardandı. Allah'ın kitabında ifade buyurduğu sahabe-i kiramın özelliklerini şahsında cem etmişti. Kafirlere karşı şiddeti, Müslümanlara olan merhametiyle maruftu *(Esad el-Hatîb, el-Butûletu ve'l-Fida, 178-181)*.

Sonuç

Emperyalizm geçen asırda en büyük tahribatı ruhlarda yaptı.

Müslümanlar Hristiyan olmadı fakat onlar gibi yaşamaya başladı.

Hakikatten uzaklaştı, İslam'ı ya Ramazan'da ya da kandillerde hatırladı.

Müslümanlar yüreklerine sızan dünya sevgisi hastalığıyla bedenleri bir yerde, hevaları başka bir yerde savaşan insanlar haline geldi. Tekkelerle savaşan, meşayıhı dar ağacına gönderen ya da göz hapsinde tutanlar, cemiyet hayatından onların izlerini silerek bir anlamda amaçlarına ulaştı, yeni neslin ulu hocalarla irtibatını kopardı.

Tekkeyi kapatanlar gibi, İslam adına tekkeyle savaşan Harici anlayış da iftira arzularını tekkeler üzerinden tatmin etti.

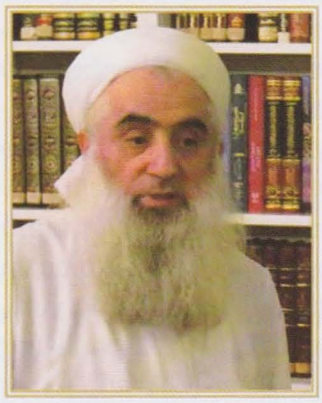
Her iki zümrenin eserlerinde tasavvuf çok yemek, çok uyumak, çok keyif yapmak, hayatı hurafeler üzerine kurmak olarak anlatıldı.

Hakikatte ise tasavvuf, Allah Rasulü'nün Harbiye okulunda yetişen Halid b Velid, Ebu Ubeyde b Cerrah, Sad b Ebî Vakkas gibi büyük komutanların nefis ve küffarla hesaplaşmayı öğrenip, öğrettiği bir talimgah, bir cihad alanıdır. Orada yetişen büyük murabıtlar şehirlerde İslam'ı tebliğ etti, sınır boylarında İslam yurdunu korudu. Allah adının duyulmadığı küfür diyarlarına İslam'ı taşıyan pek çok komutan sufidir. Nureddin Zengi, Salahaddin Eyyubi, Zahir Baybars, Muhammed Fatih, Abdulkadir Cezairî, Ömer Muhtar, Osman Nîcerî, Ömer Singalî, Şeyh Şamil, İzzeddin Kassam, Bedruddin Hasenî, Şehid Ahmed gibi umera ve ulemadan olan sufiler sahabeye halef, Ümmet'in çocuklarına üsve-i hasene oldu. İslam'a yardım edenlere Allah da yardım etti ve tekkelerin karargah olduğu cephelerde ayaklar sabit kılındı.

Tasavvuf ne Allah'a tevekkül edip yiyiciler kadrosuna dahil olmak, ne de tembel tembel oturmaktır. O ne bir psikoloji, ne de felsefi bir ilimdir. Tasavvuf gözü de, gönlü de kör olmaktan korur. Her ana ait, bir evrad ve ezkarı olan, ilham kapılarını açıp kulu yerden semaya bağlayan, Kur'an ve Sünnet'le insanlığı şeref ehramının zirve noktalarına taşıyan bir ilim ve cihad yoludur.

Batı dünyasının her nevi kanalizasyonu fikir, sanat ve hareket vadilerine boşalan bu yüzden paslanan, çürümeye yüz tutan alem-i İslam'ı yeniden az yiyen, az uyuyan, az konuşan büyük sufiler, ulu murabıtlar tezkiye edecek, onlar ayağa kaldıracak. Moğol ateşini söndüren sufiler fırtınalı denizleri aşıp, kasırgaları geçip gelecek ve Hakk'a memuriyetlerinin bir gereği olarak küfürle hesaplaşacak, bedeller ödeyecek, şehidler verecek fakat her nevi pisliği temizleyecektir.

Müslüman gençler, veliler gibi yaşamanın heyecanıyla onların hayatlarını okumaya, yöntemlerini anlamaya, ibadet keyfiyetlerini yakalamaya ve Allah'tan başkasından korkmanın her şeyi gören ve bilen arşın sahibine karşı işlenen büyük bir cürüm olduğu şuuruna ermeye çalışsın, Müslümanlar yapabileceklerini yapsın ve Allah'ın lutfedeceği büyük diriliş mucizesini beklesin.

HÜSEYİN AVNİ HOCA

ÖLÜLERİN TASARRUFU VE DİRİLERE FAYDASI VAR MIDIR?

Günümüzdeki çok-bilmiş **Materyalist Mü'minler**'e(!) sorarsanız **yoktur**. Ancak, mühim olan Eslâf'ımızı ve imâmlarımızı koyup geçen şu turfanda müctehidlerin nevzuhûr hezeyanları değil, Ehl-i Sünnet Mü'minlerin imâmlarına göre bunların var olup olmamasıdır. Evet, Ehl-i Sünnet Mü'minlerin imâmlarına göre **ölülerin tasarrufu ve dirilere faydası vardır**. Nitekim İmâm Kevserî, Fahruddîn-i Râzî, Sa'deddîn Teftâzânî ve Seyyid Şerîf Cürcânî'den bu mes'eleyle alakalı aşağıda okuyacağınız ifâdeleri naklediyor:

Fahruddîn-i Râzî, Bu Husûsta Tefsîr'inde Ne Dedi?

Fahruddîn-i Râzî Tefsîr-i Kebîrinde bu husûsta şöyle diyor:

Cismânî alâkalarından (bağlantılarından) kurtulan, cesedlerin karanlıklarından çıkmalarından sonra, ulvî (yüce) âleme kavuşmağa şiddetli arzulu olan beşeri rûhlar, melekler âlemine ve mukaddes yerlere giderler ve onlardan bu âlemde eserler/izler ortaya çıkar. O yüzden, işte onlardır "**işleri tedbîr edenler**."İnsan, rü'yâda üstadını görür de, O'na içinden zor çıkılabilecek bir şeyi sorar, o da kendisine halli/çözülmesi zor olan o mes'elenin nasıl çözüleceğini gösterir; öyle değil mi? İnsân bazen üstâdını rüyâda görür de, O'na, içinden çıkılması zor bir mes'ele sorar da üstadı kendisine o mes'eleden çıkışın yolunu gösterir; öyle değil mi?

Oğul, bazen babasını rüyada görür de, babası ona gömülen bir defînenin yolunu gösterir; öyle değil mi? Câlinos (İsimli eski bir hekîm/doktor) "**ben hastaydım; kendimi tedâvî etmekten âciz kaldım da, rüyâda tedâvînin nasıl olacağını bana öğreten birini gördüm**," dedi; öyle değil mi?...[1] **(Tefsîr'den nakil bitti.)**

Râzî, El-Metâlibu'l-Âliyye'de Ne Dedi?:

Fahr-i Râzî el-Metâlibu'l-Âliyye'de, -ki bu kitâb, Akâid'e dâir yazılan en kıymetli kitâblardandır- Yedinci Kitâb'ından Üçüncü Makâle'nin Onuncu Faslı'nda şöyle diyor:

"İnsan bazen ölen babasını ve anasını rü'yâsında görür ve onlara bir takım şeyler sorar. Onlar da kendisine (doğru) cevâblar verir. Bazen de ona hiç kimsenin bilmediği bir defînenin yerini gösterirler."

Râzî sonra şöyle dedi:

"Ben ilk ilim öğrenmeye başladığımda çocuktum ve "**Başlangıcı Olamayan Hâdisler**"/"-**Sonradan Olma Kadîm Şeyler**" bahsini okuyordum. Rüyâmda babamı gördüm. **Babam bana şöyle dedi**: (Bu mes'elede), delîllerin en güzeli şöyle denilmesidir: Hareket bir hâlden bir hâle intikâldir. O da mâhiyyeti îcâbı başka şeyden sonra olmasını gerektirir. Ezel (kadîmlik/öncesi olmamak) ise başka şeyden sonra olmamayı gerektirir.

O yüzden bu iki şeyin (başka şeyden sonra olmak ve başka şeyden sonra olmamanın) bir araya getirilmesinin imkânsız olması gerekir. **(Babasından Yaptığı Nakil Bitti.)** Açık olan o ki, bu tarz bir cevâb bu mes'elede söylenen her şeyden daha değerlidir.[2]

Gene işittim ki, **Şâir Firdevsî**, Sultan Mahmud İbn-i Sübüktek'in nâmına yazdığı "**Şâhnâme**" isimli kitâbı tasnîf ettiği, (Sultân kendisine) gerektiği gibi hakkını vermediği ve bu kitâba yakışır şekilde O'nu gözetmediği zaman canı sıkıldı ve Rüstem'i rü'yâsında gördü. Rüstem, O'na, bu kitâbta beni çok övdün. Oysa ben ölüler arasındayım. Hakkını ödemeye gücüm yetmez. Ancak sen falanca yere git ve orayı kaz. Zîrâ, şübhen olmasın ki orada defîne bulacaksın; o defîneyi al, dedi. Bu yüzden Firdevsî, "**ölümünden sonraki Rüstem, yaşayan Mahmûd'dan daha cömerttir**,derdi."[3]**(Bitti.)**

Râzî, bu Makâle'den On Beşinci Fasıl'da da delîlleri serdettikten sonra şöyle dedi:

"İşte bunlardan dolayı, bedenden ayrıldıktan sonra nefsin, cüz'îleri bilebileceğine kesin inanmak lâzım. Bu Âhiret mes'elelerinde kıymetli bir temel kâidedir.[4]**(Bitti.)**

Râzî, Bu husûsta Aynı Kitâbda Başka Ne Dedi?

"Ölüden ve Kabirlerin Ziyâretlerinden Nasıl Faydalanılacağının Açıklaması ve Îzâhı" Hakkında **On Sekizinci Fasıl**: Pâdişâhların büyüklerinden birisi -ki O, Melik Muhammed b. Sâm İbnü'l-Huseyn el-Ğavrî'dir- bu mes'ele hakkında bana süâl sordu. O, gidişâtı güzel, yolu makbûl, âlimlere meyli şiddetli, dîndâr ve akıllıların meclislerine rağbeti kuvvetli olan bir zât idi. Ben de bu husûsta bir risâle yazdım. Şimdi de burada o risâlenin hulâsasını anlatıyorum ve **şöyle diyorum**:

Bu husûsta konuşmak için bir takım mukaddimeler(e ihtiyâc) vardır:

Biz, insan nefislerinin bedenlerin ölümünden sonra bâkî olduğunu ve**bedenlerinden ayrılan o nefislerin, bedenlerine bağlı olan nefislerden bazı yönleri ile daha güçlü olduğunu** göstermiştik. Bedenlerinden ayrılan nefislerin, ayrılmayanlardan **bazı yanlardan daha güçlü**olmaları şundandır:

O nefisler bedenlerinden ayrılınca perde yok olup ğayb âlemi ve Âhiret konaklarının sırları onlara açılır. Bedenlerdeyken bürhânlarla/kesin delîllerle bilinen bilgiler, bedenlerden ayrıldıktan sonra, zarûrî (delîle muhtaç olmadan herkesin bilebileceği) hâle gelirler. Zîrâ, nefisler bedenlerde meşakkat ve örtü altında idiler. Bedenler yok olunca, kalmayınca o nefisler açıldı, ışığa çıktı ve parıldamağa başladı; bedenlerden ayrılan nefisler için bir nevi üstünlük hâsıl oldu. Bedenlerdeki nefislerin de başka bir yönden bedenlerden ayrılan nefislerden üstün oluşları ise şundandır: Çünkü kesb/kazanma ve taleb etme âletleri, birbirine eklenen fikirler, birbirine takip eden görüşler vâsıtasıyla kalıcıdırlar ve her bir gün yeni bir ilim elde etmektedirler. Bu hâl ise bedenlerden ayrılan nefislerde yoktur.

Nefislerin bedenlere bağlı oluşu şiddetli bir aşk ve tastamam bir sevgiye benzer. Bu sebeble bu dünyada elde etmeyi istedikleri her şeyi, hayır ve rahatı bu bedene ulaştırmak için isterler. O halde -Nefs-i Nâtıkaların olup biten teferruâtı bilebileceklerine ve ölümlerinden sonrada bu idrâk ile sıfatlanmış olarak kalacaklarına dâir görüşü müdâffa ettiğimizi göre- insan ölüp nefis bedenden ayrılınca bu meyil (gene de) kalır ve bu aşk yok olmaz. Bu nefisler o bedenlere büyük bir meyil ve büyük bir çekici (cezbedici) hâlde kalırlar.

Bu mukaddimelerden (anlatılmak isteneni) anladıysan, şöyle deriz: İnsan, nefsi kuvvetli, cevheri kâmil ve te'sîri şiddetli bir kişinin kabrine gider, orada bir zaman durur ve nefsi o türbeden te'sîrlenirseki, sen ölünün nefsinin o türbeyle bir bağlantısı olduğunu bilmiştin- işte o zaman diri ziyâretçinin nefsi ile ölünün nefsi için o türbe üzerinde bir araya gelme sebebi ile bir karşılaşma meydana gelir. Böylece o iki nefis, her birisinin şuası diğerine aksedecek şekilde yerleştirilen, net gösteren iki aynaya benzer hâle gelirler. Böylece o diri ziyâretçinin elde ettiği delîllerle kazanılan ma'rifetler, kazanmakla elde edilen ilimler, Allah celle celâlühû'nun önünde eğilmek ve Allah celle celâlühû'nun hükmüne razı olmak türünden olan üstün ahlaktan o ölünün rûhuna akseder. O ölen kimsenin de nefsine hâsıl olan, kâmil parlak ilimlerden bir nûrdan da o diri ziyâretçinin rûhuna akseder. Bu yolla da o ziyâret edilen ve edenin rûhu için en büyük fayda ve en yüce güzellik hâsıl olmasına sebeb olur.

Kabir ziyâretinin meşrû' olmasındaki aslî sebeb(lerden biri) işte budur. Bu ziyârette, bahsettiğimizden daha ince ve gizli daha başka sırların da hâsıl olması ihtimâlden uzak değildir. (**Râzî'den nakıl bitti.**)[5]

Allâme Sa'deddîn Teftâzânî Ne Diyor?

Allâme Teftâzânî, **Şerhu'l-Mekâsıd**'da, ki bu kitâb temel Usûlüddîn (akâid) kitâblarındandır- ikinci cüz otuz üçüncü sahîfede felsefecilere cevâb verirken şöyle diyor:

Felsefecilere göre, cüz'îlerin idrâk edilmesi (algılanması) sûretin âletlerde hâsıl olmasına bağlı bir şart olunca, nefsin (bedenden) ayrılması ve âletlerin kalmaması anında şartın yok olması ile meşrûtun (şarta bağlı olarak var olanın) yok olması zarûretinden (kaçınılmazlığından) dolayı cüz'îleri[6]idrâk ede(bile)cek şey de kalmaz.

Bize göre de âletler cüz'îlerin idrâkinde, ya bu (idrâkin) ne nefiste ne de histe sûretin hâsıl olması ile olmadığından veya cüz'înin sûretinin nefiste şekillenmesi imkânsız olmamasından dolayı şart olmaması, hattâ İslâmın kaidelerinden açık olanın bu olması sebebiyle, nefsin bedenden ayrıldıktan sonra cüz'î idrâkleri, diri olanların, bilhassa (onlardan) dünyada kendileri ile ölü arasında tanışıklık olanlarının hâllerinin cüz'îlerinden bazısını bilmesi sâbittir. Kabir ziyâreti ve hayırların inmesi, musibetlerin de savulması isteklerinde, ölülerden hayırlı nefislerle olan **istiâne**(yardım isteme) ile, işte bundan dolayı faydalanılır. Zîrâ nefsin (bedenden) ayrılmasından sonra beden ve bedenin gömüldüğü türbe (kabir) ile bir tür bağlantısı, alâkası vardır. O yüzden diri olan o kabri ziyâret ettiği vakit, iki nefis arasında buluşma ve feyz alıp vermeler olur...[7]

Kısacası velîlerin kerâmetleri az kalsın nebîlerin mu'cizelerinin ortaya çıkmasına katılıyordu.[8] Kerâmetlerin inkâr edilmesi bid'atçiler ve hevâların sâhibleri için şaşılacak bir şey değildir. Zîrâ bunu, ibâdet işlerinde çaba sarf etmeleri, kötülükler(in bazısın)den kaçmalarına rağmen, kendilerinde asla görmediler. Bir şey üzere olduklarını iddiâ eden önderlerinden de işitmediler.

Bu yüzden, kerâmet sâhibi Ehlüllâhın derilerini parçalayarak ve etlerini ısırarak aleyhlerine düştüler.

Onları ancak, "**mutasavvıf câhiller"** diye isimlendirerek, meşhûr olan"**ben onlara bol bol söğdüm, sövmekten bir şey bırakmadım; ama onlar develeri aldılar götürdüler** (malı götürdüler)"[9]atasözü altına oturdular. Onları ancak,"**bid'atçılar arasında olan kişiler**"sayıyorlar. Bilmediler ki, bu işin binası, akîde berraklığı, sır paklığı, tarîkat izince gitmek ve hakîkati seçmek üzerinde kuruludur."[10] (**Taftâzânî'nin sözü bitti**)

İmâm Kevserî şöyle diyor: Bu büyük İmâmın, kerâmet sâhibi ehlüllâh hakkındaki sözü işte budur. Hâlbuki O'nun tasavvufla herhangi bir bağı ve bağlantısı da yoktur. Bunda, Ümmet'in seçkin kişilerinin kanını yalamayı âdet edinenler için bir ibret vardır...

Allâme Seyyid Şerîf Cürcânî Ne Diyor?

Allâme Seyyid Şerîf Cürcânî, **el-Metâli'** üzerine yazdığı Haşiye'sinin başlarında, Kitabı şerheden (Kudbuddîn er-Râzî'n)in, kitâbın[11] (Metâli' Şerhi Levâmi'u'l-Esrâr Şerhu Metâli'i'l-Envâr'ın) başlarında,[12] Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem ve âline salât etmenin yönünü (ve îzâhını) ve feyz elde etmede onlarla tevessül etmeye olan ihtiyacın şeklini açıklarken şöyle dedi:

Eğer,bu **tevessül**, rûhlar bedenlere bağlı olduklarında tasavvur edilebilir, onlardan ayrıldıklarında ise düşünülemez. Zîrâ, artık bu durumda münâsebeti gerektiren hiçbir şey yoktur, **dense**, (**Şöyle**) **deriz**:O'na (bunu söyleyene cevâb olarak) şu yeterlidir: Onlar, (Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem ve âli'nin rûhları) yüksek bir himmetle nâkıs nefisleri kâmil hâle getirmeye yönelik kimseler olarak bedenlere bağlıydılar. Onun (bu özelliklerinin) eseri onlarda bâkidir. İşte bundan dolayı, kabirleri de ziyâret etmek, birçok nûrların onlardan ziyâretçilere akmasını hazırlayan(bir sebeb)dir. Nitekim bunu basîret sâhibleri müşâhede etmektedirler.[13] (**Cürcânî'nin sözü bitti.**)[14]

Basîretsizler ise, İslâmî hassâ-siyyet iddiâsıyla, **ölümle her şey biter** düşüncesindeki müşriklerle nerdeyse aynı istikâmette ilerlerler.

İbnü'l-Kayyim el-Cevziyye Ne Diyor?

Ehl-i Sünnet akîdesi noktasında affedilmez şâzzları bulunan İbnu'l-Kayyim bu husûsta insâflı hareket ediyor; Ehl-i Sünnet'e muhâlefet etmeyip hakkı i'tirâf ediyor. Taraftarlarına lâzım olur düşüncesiyle O'nun ne dediğini de buraya alalım.

İbnu'l-Kayyimer-Rûh isimli kitâbında[15] şöyle diyor:

Bedenin esîrliğinden, bağlarından ve engellerinden kurtulan rûhun, zelîl bedenin bağlarında ve engellerinde hapsolunan rûhta olmayan, tasarruf güç, nüfuz, himmet, hızla Mevlâ'ya yükselmesi ve Allah'la alâkası vardır. Bedeninde mahbûs iken (rü'yâdayken) bu olursa, ya ondan sıyrılıp ayrılınca, güçleri kendinde bir araya toplanınca ve de (bedene girmeden evvel rûhlar âlemindeki) ilk vaziyetinde de yüce, pak, büyük ve yüksek himmet sâhibi olunca nasıl olur? İşte bu rûhların bedenden ayrılınca başka bir hâli başka bir işi vardır.

Rûhların, bedenlerindeyken ben-zerlerine güç yetiremeyecekleri şeyleri ölümlerinden sonra yaptıklarına dâir insanoğlunun çeşitli sınıflarında görülen rü'yâlar tevatür ede gelmiştir. Bir, iki, az bir sayı ve benzeri ile çok sayıda askerleri bozguna uğratmak gibi... Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, Ebûbekir ve Ömer radı-yellahu anhumâ, nice kez rü'yâda görülmüştür ki, rûhları küfr ve zulüm ordularını hezîmete uğratmışlardır. Bir de bakılmıştır ki, küfür orduları -sayılarının çokluğuna ve mü'minlerin zayıflığına ve azlığına rağmen- mağlup olmuşlar ve kırılmışlardır. (**İbn-i Kayyim'in sözü bitti**.)

İbn-i Kayyım, ibâdet ve ittibâ' ile yücelen ve bedenin esaretinden kurtulup Allaha yükselen rûhların tasarruf güçlerinin bedenin esîri sufli rûhların güçlerinden daha çok olacağını ifâde etti. Bundan hareketle, bedenin esâretinden tamamen kurtulan, bu arada, rûhlar âleminde de zâten ulvî olan rûhların çok daha güç ve nüfuz sâhibi olabileceğini de ortaya koydu. Sonra, Kur'an ve Sünnet'in ifâdeleriyle, "**Husûsan onlar**/Mü'minler **için dünya ve Âhiret'te büşrâ**/müjde **var**"[16]olduğu haber verilen sâlih rü'yâlarla bunun müşâhede edildiğine dikkat çekti.

Bu kadarı mü'minler için yeterlidir. İnanmayacaklara bütün âyetler ve mu'cizeler de yetmez.

Hüseyin AVNİ

[1] Fahruddîn-i Râzî, et-Tefsîru'l-Kebîr:11/31 (Nâziât:5. âyetin tefsîri)

[2] Bazı felsefeciler ile İbn-i Teymiyye ve gölgeleri İbn-i Kayyım ve diğerleri, "**bazı hâdislerin**/sonradan yaratılan eşyânın/varlıkların **aynı zamanda Kadîm/ezelî olduğunu**", yani onların hem "**yaratılmış**" hem de "**kadîm**" ve "**ezelî**" olduğunu iddia etmişlerdir. Allah celle celâlühû'yu hâşâ hiçbir zaman koltuksuz bırakmamak için Arş'ın aynı zamanda hem mahlûk yani yaratılmış hem de kadîm olduğunu iddia etmişlerdir. Bir yandan felsefecilere karşı nasslardan yana mücâdele ettiklerini iddia edip mü'minleri yanıltırlarken diğer yanda felsefecilerin kuyruklarına takılmışlardır. Halbuki böyle bir iddia saçma bir iddiadır. Bir şeyin, hem "**hâdis**" olması hem de "**evveli olmayan**"/"**Kadîm**" olması İmkânsızdır. Geniş bilgi için, **İmâm Sübkî**'nin "**es-Seyfu's-Sakîl**"ine ve ona **İmâm Kevserî** tarafından yazılan hâşiyesi "**Tebdîdü'z-Zalâmi'l-Muhayyim**"e bakılsın.

[3] EL-Metâlibu'l-Âliyye:7/228

[4] EL-Metâlibu'l-Âliyye: 7/261-262

[5] EL-Metâlibu'l-Âliyye: 7/275-277

[6] Âlemde var olan şeylerin ayrı ayrı olarak her birini

[7] Sa'düddîn et-Teftâzânî, Şerhu'l-Makâsıd: 3/338 Kitâbın tahkîkını yapan edebsiz câhil ise bu işin Allah Teâlâ tarafından yasaklanan bir şirk olduğunu söylerken Allah'dan korkmamanın yanında kullardan da utanmıyor. Öyle yaona göre -hâşâ- bir müşrik olan Teftâzânî'nin kitâbını tahkîk edip neşretmekle maddî menfaati ön plâna çıkarıyor.

[8] Hattâ, "az kalsın"ı, "neredeyse"si yok, İmâm Nesefî ve bir çoklarına göre "velîlerin kerâmetleri bağlı oldukları nebîlerin mu'cizeleridir".

[9] "**Evsa'tühüm sebben ve evdev bî'l-ibili**" "ben onlara bol bol sövdüm, sövmekten bir şey bıtrakmadım; ama onlar da develeri (malı) aldılar götürdüler" sözü, bir Arab darb-ı meseli/atasözü olup hikâyesi şöyledir: Arablardan adamın birinin develerine baskın yapılmış ve develer alınıp götürülmüş. Gözden kaybolduklarında bir tepeye çıkmış ve onlara sövmeye başlamış. Kavmine döndüğü zaman, ona malını sormuşlar. O da bunun üzerine yukarıda geçen sözü söylemiş. (Meydânî, Mecma'u'l-Emsâl: 3/426, md.4360)

[10] Sa'düddîn et-Teftâzânî, Şerhu'l-Makâsıd: 5/75 (Âlemü'l-Kütüb)

[11] Makâlat'tâ, "kitâb" matbaa hatası olarak "kütüb"/kitablar şeklinde basılmıştır; hataya düşülmesin.

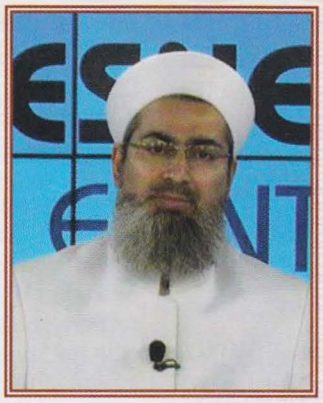
[12] Levâmi'u'l-Esrâr Şerhu Metâli'i'l-Envâr: Bir baskısında:5, başka bir baskısında: 6-7 Kudbuddîn er-Râzî, şu eserinde hem "tevessül"u hem de "isti'âne"yi zikredip müdâfaa ediyor.

[13] Seyyid Alâ Şerhi'l-Metâli': Bir baskısında:17, başka bir baskısında:19

14 Yukarıdaki üç büyük İmâm, Râzî, Teftâzânî ve Cürcânî'den aktarılan ifâdeler, önce İmâm Kevserî'nin Makâlât'ından (382) kısaltılarak nakledilmiştir. Daha sonra asıl me'hazlara varılmıştır. Onun verdiği me'hazların/kaynakların kimileri yazma, kimileri de eski baskı olduğu ve kimi yerleri rakamla vermediği için me'hazları zamânımızda basılan kitâblardan gösterdik.

[15] İbnü'l-Kayyim, Er-Rûh: 237

[16] Yûnus: 64

MESNEVİHAN MURAT SOYDAN

Mesnevî'den Esintiler

HAZRET-İ MEVLÂNÂ VE MESNEVÎ

MESNEVİ SEVENLER

Babası **Sultânü'l-Ulemâ** (Âlimler Sultânı), kendisi **Sultânü'l-Urefâ** (Ârifler Sultânı) olmuş, adı her zaman saygı ve sevgiyle anılır olmuş, **Mevlânâ** olmuş, özü ve sözü bir hakîkî aydın, sözü her dâim yaygın, **Muhammed Celâleddîn-i Rûmî** *(Kaddesallâhu Sirrahü'l-Âlî)* Hazretleri'nin mübarek esintileriyle günümüzde de ferahlanmayı nasîb eden **Cenâb-ı Zülcelâl ve Tekaddes Hazretleri**'ne sonsuz hamd-ü senâlâr ve Habîb-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem Hazret-i **Muhammed Mustafa** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*e de sonsuz salât-ü selâmlar olsun!

Allâh tarafından gönderilen son peygamber, Rahmeten li'l-âlemîn (Âlemlere Rahmet) olan **Muhammed Mustafa** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* dir. Onun yaşadığı Saâdet Asrından sonra nübüvvet nûrundan uzaklaşan insanlar için **Allâh-u Azîmüşşân**, **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in zâhirî ve bâtınî tam vârisleri olan "**evliyâullâh** ve **meşâyih-i kirâm**" hazaratını göndererek irşâdı devâm ettirmiş, bu da büyük rahmet olmuştur.

زآن بیاورد اولیا را بر زمین

تا کندشان رَحْمَةً للعالمین

Zan biyâverd evliyâ râ ber zemîn

Tâ konedşan rahmeten li'l-âlemîn

(Mesnevî:3/1804)

"(Allâh-u Te'âlâ) Evliyâyı yeryüzüne, âlemlere rahmet olmaları için getirdi."

Evliyâullâhın varlık ve bereketleri sâyesinde, fuyûzât-i **Muhammed**iyye kıyâmete dek akmaya devam edecektir. Bu zevât-ı kirâmın en belirgin husûsiyetleri olan, **Allâh**'ın Sevgilisi, Kâinâtın Efendisi **Muhammed Mustafa** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in "**Sünnet-i seniyye**"sine *sımsıkı bağlılık ve ona tam uyma* husûsunda *gösterdikleri titizlik, onları Peygamber vârisi olarak birer* irşâd ve hidâyet kaynağı hâline getirmişdir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهِ

"İşte! Onlar, Allâh'ın hidâyete erdirdiği kimselerin ta kendileridir. Öyleyse sen de onların hidâyetine uy!" *(En'âm Sûresi, 90)*

Böylece, târih boyunca nice büyük ârifler ve **Allâh**'ın seçkin dostları âlemi şenlendirip, **Allâh** ve **Rasûlü**nün aşkıyla yanmışlar, Fahr-i Âlem **Muhammed Mustafa** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*in yolunu ve sünnetini en güzel bir temsîlle devâm ettirerek, insanları **Allâh**'a dâvet etmişler, mânevî yolun rehberliğini yaparak insanların gafletten kurtulmalarına ve hakikâte kavuşmalarına vesîle olmuşlardır.

Bu yüzden bütün İslâm büyüklerinin hâtır ve hâtıralarının her zaman gözetilmesi ve yüce tutulması, Müslümanlar için büyük bir edeptir ve dîn-i mübîn-i İslâm'ın azîz tutulmasıdır.

Şeyh Feridüddîn Muhammed Attâr /H. 537-618/ *(Kaddese Sirrahü'l-Gaffâr)*, Tezkiretü'l-evliyâ**'sına şöyle başlar:**

"Kur'ân ve hadîslerden sonra, meşâyih-i kirâmın *sözlerinden daha yüce ve değerli söz yoktur*. Zira onların sözleri amelin, tatbikâtın ve hâlin neticesidir; hıfzın, ezberlemenin ve konuşmanın semeresi değildir; ayândandır, beyândan değildir; esrârdandır, tekrârdan değildir; '*İlm*-i ledünnî'dendir, '*İlm*-i kesbî'den değildir; vecdden ve coşkunluktandır, çalışmak ve çabalamaktan değildir. 'Eddebenî Rabbî **(Rabbim beni yetiştirdi)**' âlemindendir, 'Allemenî ebî **(Babam bana öğretti)**' dünyasından değildir. Zira onlar peygamberlerin vârisleridir."

Niyâz-i Mısrî **(Kuddise Sirruhû) ne güzel söylemiştir:**

Derviş olan kişinin sözleri umrân olur,

Sâlik-i Hakk olanın râhına **(yoluna)** bürhân olur!

İlm-i ledün dersini *ârif* olan kişiler,

Haste-dil **(gönlü yaralı)** olanların derdine Lokmân olur!

İslâmiyetin yetiştirdiği, târihin kutlu nâm salmış, unutulmayacak ve eskimeyecek sîmâlarından **Mevlânâ** Hazretleri de, **Muhammed Mustafa** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*in ümmetlerinin içinde bir medâr-ı iftihâr olarak zamânında bu âleme âvâzesini **Dâvûd** gibi salarak, kemâle ermiş âgâhlığı (mânevî uyanıklığı) ve rüsûh bulmuş (derin) maârifi ile insanlığı uyandırma ve irşâd etme ululuğuna sâhib olmuştur.

Cenâb-ı Mevlânâ **Hazretlerinin yaşamaktan gâyesi Sevgilisi'ne ve sevdiklerine kavuşmak ve bu uğurda faydalı ve vefâlı olmaktı. Bu yüzden hep sevgi ve merhamet dolu idi.**

Şems-i Tebrîzî *(Kuddise Sirruhû)* **ile karşılaşana kadar medrese müderrisliği ve vâizlik ile meşgûldü, tefsîr, hadîs, fıkıh okutmakta, talebelerle ilgilenmekte, halka sohbetler etmekteydi. İlmine güvenilen ve değer verilen çok sevilen bir âlim idi. Bununla berâber o hep mânâ yolunda, tasavvuf ehli bir hoca idi.** Şems *(Kuddise Sirruhû)***dan sonra ise içindeki aşk ve feyiz coşmuş, taşmış ve o** Sevgili**'ye kavuşmanın neşesi içinde semâya başlamış ve ilâhî ilhâmın akışı ile** Mesnevî**'yi ve Dîvân-ı Kebîr'inde toplanan gâzellerini söylemiştir. O kuru bir âlim değil, İlâhî aşkın neşe ve coşkusunu âşikâr eden deryâ-dil bir ârifti.**

Mevlânâ **Hazretleri;**

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

"Şüphesiz ki âlimler peygamberlerin vârisleridir"

hadîs-i şerifinin mazharı peygamber vârisi bir âlim olmanın tüm vasıflarını taşımakta idi.

Mevlânâ Hazretleri kendisine en çok medhiye (övgü) düzülen şahsiyetlerden biridir**. Müceddid Mahmud Efendi Hazretleri**'nin naklettiği üzere, **Üstâdı, Dört Mezheb Müftüsü, Fâtih Ders-i Âmmı ve Pâdişah Huzur Hocası Kutbu'l-Aktâb Şeyh Ali Haydar Ahıshavî** *(Kaddesallâhu Sırrahu's-Samedânî)* Hazretleri, **"İki kitaba asla îtirâz edilemez; biri MESNEVÎ, biri de RİSÂLE-İ KUDSİYYE"** buyurmuşlardır.

Büyük Nakşibendi Âlimi **Molla Câmi** *(Kaddesallâhu Sirrahü'l-Âlî)* de,

آنْ فَرِيدُونِ جِهَانِ مَعْنَوِى
بَسْ بُوَدْ بُرْهَانِ ذَاتَشْ مَثْنَوِى

مَنْ چه گُويَمْ وَصْفِ آنْ عَالِى جَنَابْ
نِيسْتْ پَيْغَمْبَرْ وَلِى دَارَدْ كِتَابْ

An ferîdûn-i cihân-i mânevi

Bes buved burhân-i zâteş Mesnevi

Men çe gûyem vasf-i an âlî cenâb

Nîst peygamber velî dâred kitâb

Ey mânâ âleminin biriciği!

Zâtının kadrine yeter Mesnevî

O ulunun vasfında ne söyleyim ki,

Değil peygamber ama kitab sâhibi

buyurmuş ve Konya'da onun türbesini ziyâret ettiğinde söylediği şu dizeler, **Mevlânâ** Hazretlerinin türbesinin giriş kapısının üzerine asılmıştır:

كعبة العشاق باشد اين مقام
هر كه ناقص آمد اينجا شد تمام

Kâbetü'l-uşşâk bâşed in makam

Her ki nâkıs âmed incâ şod tamam

Âşıkların Kâbesidir bu makam

Noksan gelse de kişi, burda olur tamam!

Mevlânâ Hazretleri'nin mübârek ve nurlu türbesi asırlardır ziyâretçilerden hiç eksik olmamış, sözleri dillerden, sevgisi kalplerden hiç gitmemiştir. O da, bir **Allâh** eri olarak çekiciliğini şöyle ifâde etmişti zâten:

دائما تر و جوانيم و لطيف
تازه و خندان و شيرين و ظريف

Dâimâ terr-o civânîm-o latîf

Tâze vo şîrîn-o handân-o zarîf

Dâimâ taptâze, genç ve latîfiz,

Dâimâ yeni, tatlı, gülümser ve zarîfiz.

(Mesnevî, 3/2936)

Mevlânâ Hüdâvendigâr bize nazar kılalı

Ânın görklü nazarı gönlümüz aynasıdır

diyen **Yunus Emre** *(Kuddise Sirruhû)* da evliyâullâhın bu özelliği hakkında şöyle der:

Biz sevdik âşık olduk,

Sevildik mâşûk olduk.

Her dem yeni doğarız,

Bizden kim usanası!

Hazret-i **Mevlânâ**, karşısında saltanatıyla böbürlenmek isteyen Selçuklu hükümdârına: « **Ben tahttan inip tabuta binen pâdişahlardan değilim. Benim mânevî saltanat fermânımın ünvânı "Hâlidîne ebedâ** (Ebedî sonsuz kalıcıdırlar)" **âyetidir** » demişti.

Bütün Osmanlı Pâdişâhları gibi, Sultân **2. Ahmed Hân** *(Aleyhimü'r-rahmeti ve'l-ğufrân)* da ona izhâr-ı tâzîm eylemiş ve meşhûr şu dizeleri söylemiştir:

Mesnevîsin işidüp Hazret-i Mevlânâ'nın

Gûşvâr (küpe) **oldu kulağımda kelâmı ânın**

Emr-i Mevlâ ile bir himmet ede Mevlânâ

Gele ayağıma hep kelleleri âdânın (düşmanların)

Cedd-i âlâlarıma (yüksek dedelerime) **himmet edegelmiştir**

Ben de umsam yeridir lütfunu ol Sultânın

Bahtiyâ! Bendesi ol Hazret-i Mevlânâ'nın

Taht-ı mânâda odur pâdişâhı devrânın.

Şeyhul İslam İbni-i Kemal Paşa da şöyle demişlerdir:

اِنَّنِي اَبْصَرْتُ فِى نَوْمِى الرَّسُول

فِى يَدَيْهِ الْمَثْنَوِى وَهْوَ يَقُول

صُنِّفَتْ كُتُبٌ كَثِيرٌ مَعْنَوِى

لَيْسَ فِيهَا كَالْكِتَابُ الْمَثْنَوِى

Şüphesiz rüyamda gördüm Rasûlu

Elinde Mesnevi vardı, şöyle diyordu:

Mâneviyâta âit pek çok kitab yazılmıştır

Amma Mesnevi kitabı gibisi olmamıştır.

Derin mânâlı bir eser olan Mesnevîyi dikkatle okumalıdır. Mevlânâ avam, havass, okumuş okumamış herkesime hitab eder. Allah yoluna yeni girmiş olana da, ilerlemiş olana da seslenir. Hikayeler, fıkralar, nükteler anlatır, misaller verir. Bu hikayelerin içinde düşündürücü olanları olduğu gibi güldürücü olanları da vardır. Hatta birtakım kimselere garib gelebilecek ve açık saçık olanları da vardır. Bu hikayeleri güldürmek, eğlendirmek için değil, bir hikmet ve nasîhatın ifadesi, hakikatın temsîlî ifadesi için kullanmıştır. Bunu kendisi şöyle beyan etmiştir:

بیت من بیت نیست اقلیمست

هزل من هزل نیست تعلیمست

Beyt-i men beyt nîst iklîmest

Hezl-i men hezl nîst tâlimest

Benim (Mesnevî'deki) beyt(ler)im beyt değil, sanki iklimdir

Şaka yollu, latifeli anlatımlarım da boş değil, tâlimdir.

Mesnevî, mâneviyât deryası bir eserdir, tasavvufta değeri çok büyüktür, başka kitaplarda bulunmayan özellikler ve güzelliklere sahiptir. Mesnevisinde işte derûnî ve Hakkânî bakışa dikkat çekerek şöyle der:

مثنوئ ما دکان وحدت است

غیر واحد هر چه بینی آن بتست

Mesneviy-i ma dükkan-i vahdetest

Ğayr-i Vâhid herçi bînî an butest

Bizim Mesnevimiz vahdet dükkanıdır,

Onda Bir olan Allah'dan başka ne görürsen o puttur.

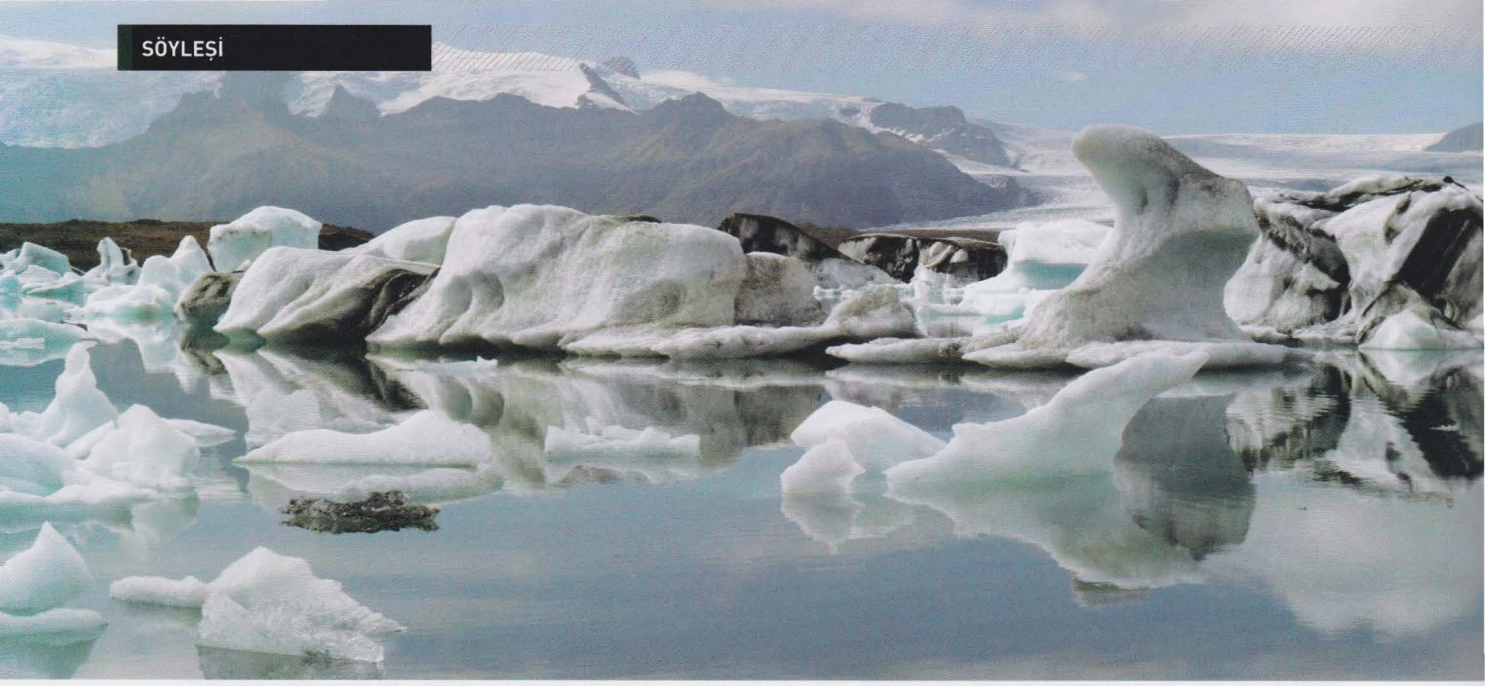
Mesnevî hakikate ulaşmak ve Allah'ın sırlarına âgâh olmak isteyenler için bir yoldur.

Mevlevî Hüseyin Fahreddin Dede Efendi'nin dediği gibi;

Fahriyâ! Mâlûmudur erbâb-ı irfânın bu râz,

Lafz-ı Mevlânâ'dan Zât-ı Mevlâ'dır garâz!

Prof. Dr. Volkan TUZCU

Tefekkür Üzerine

Tefekkür, Allah'ın yaratılış hikmetlerini ve insanın dünya ve ahiret ile ilgili meselelerini ibretle düşünmesi olarak özetle tarif edilebilir.

Allah'ın zatı üzerine tefekkür yapmamız doğru değildir ancak onun yarattıkları üzerine tefekkür etmek büyük bir ibadettir. Rabbimizin tabiatta ve tüm evrende yarattıklarındaki hikmetleri tefekkür etmek için bu konularda bilgi sahibi olmak gerekir.

Zaten Kur'an-ı Kerim'de birçok yerde 'düşünmez misiniz' şeklinde uyarılar içeren ayetlerde, çevremizdeki sayısız nimetler hakkında hikmetlerini düşünerek tefekkür etmemiz gerektiği belirtilmektedir.

İnsan ne kadar ilim sahibi olursa o kadar daha derin tefekkür edebilir.

Tabiattaki düzen ve birbirinden muazzam incelikler içeren yaratılış harikaları hakkında yeterli malumata sahip olmak her müminin görevi olmalıdır.

Tabii tefekkürün ibadet olabilmesi, yaratılış hikmetlerini düşünmeyi gerektirir. Yoksa sadece ne güzel bir doğa harikası deyip geçmek ibadet olmaz. Onun için Bediüzzaman'ın "ne güzeldir demeyin ne güzel yaratılmıştır deyin" tavsiyesine uymalıyız.

Rabbimiz Yusuf suresi 105. Ayetinde: "Bununla beraber göklerde, yerde nice deliller vardır ki, yüz yüze gelirler de onlardan yüzlerini çevirerek geçerler" buyurularak yaratılış hikmetlerini görmezden gelen ve tefekkürden uzak insanlar uyarılmaktadır. Yine benzer anlam içeren bir ayet ile ilgili Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem' den nakledilen bir hadis şöyledir: **İki kişi Hz. Âîşe** *(Radiyallahu anha)*'**yı** ziyaret etmişler. Onlardan biri, "Hz. Muhammed *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*'de gördüğünüz etkileyici bir şeyi bize anlatır mısınız?" deyince, Hz. **Âîşe** *(Radiyallahu anha)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bir gece kalktı, abdest alıp namaz kıldı. Namazda çok ağladı. Gözlerinden akan yaşlar sakallarını ve secde esnasında yerleri ıslattı. Sabah ezanı için gelen Hz. Bilâl *(Radıyallâhu Anh)*: "Ya Rasulullah *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*! Geçmiş ve gelecek bütün günahlarınız affedildiği halde, sizi ağlatan nedir?" deyince, o: "Bu gece **yüce ALLAH bir ayet indirdi. Beni bu ayet ağlatmaktadır" dedi ve ayeti okudu:**

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün gidip gelişinde elbette aklıselim sahipleri için ibret verici deliller vardır" *(Âl-i İmrân, 3/190).* Ondan sonra Rasulullah *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Bu ayeti okuyup da üzerinde tefekkürde bulunmayan, düşünmeyen kişilere yazıklar olsun" dedi. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Ali İmran suresi 191. ayetinde müminler hakkında: "Ey Rabbimiz, sen bunları boşuna yaratmadın. Sen [boş, manasız şeyler yaratmaktan] münezzehsin. Bizi Cehennem azabından koru" derler buyurulmaktadır.

Tefekkür ibadetlerimizin kıymet kazanması için de son derece önemlidir. İbn-i Abbas şöyle demiştir: "Tefekkürle ve kalp huzuru ile kılınan iki rekat namaz, kalp huzuru olmadan bütün gece kılınan kılınan namazdan hayırlıdır." Yine İbn-i Abbas şöyle aktarmaktadır: "Bir grup, Allah'ın zatı hakkında tefekküre daldılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle dedi: Allah'ın mahlukları hakkında düşünün. O'nun zatı hakkında düşünmeyiniz. Çünkü sizler Allah Teâlâ'yı gereği gibi takdir edemezsiniz"[1]

Yine bir Hadis-i Şerifte şöyle buyurulmuştur: "Bir saat tefekkür bazen bir sene ibadetten daha hayırlıdır."[2]

Hasan Basri'nin konu ile ilgili güzel bir sözü şöyledir: "Kimin ki sözü hikmet değilse o söz batıldır. Kimin ki sukutu tefekkür değilse o, hatadır. Kimin ki bakışı ibret almak için değilse o bir eğlencedir" [3]

Tefekkür sadece bizi kalben ve manen Allah'a daha çok yaklaştırmak için değil, dünyada da ilerlemek ve özellikle de Müslümanların ehli küffara karşı güçlü olabilmesi için de son derece önemlidir. İnsanın tabiat ve evren hakkında bilgisini artırması onun dünyası için de çok faydalı bilgiler elde etmesine vesile olur. Birçok bilimsel buluşun arkasında bilim adamlarının tabiatta gördüklerini analiz edip örnek almaları yatmaktadır. Maalesef günümüzde bilim ve teknolojide genel olarak çok geri kalmış olan İslam dünyasının bu durumu tefekkürden yoksun bir kültürün hakimiyeti ile izah edilebilir.

İmam Şafii 'tefekkür zekayı açar' demiştir. Hem dünyamız hem de ahiretimizin mamur olabilmesi için tefekkürü hayatımızın önemli bir parçası yapabilmeliyiz. Bunun için ise eğitim sistemimizde kökten değişiklikler yapılmalıdır.

Gelecek nesillerimizi içinde bulunduğumuz durumdan kurtarabilmek için, ehli sünnet çerçevesinde verilecek eğitimin küçük yaşlardan itibaren tefekkür kültürünü genç dimağlara yerleştirmesi, eğitim politikamızın temel unsuru olmalıdır.

Kaynaklar:

1) Ebu Nuaym el-İsfehanî, Tergîb ve Terhîb

2) Suyutî, Camiu's-Sağir, II/127; Aclûnî, I/310

3) İmam Gazali İlahi Nizam Uyanış Yayınevi tercüme Yaman Arıkan * syf 336

ZİKİRLER, DUALAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

HARAM AYLARDA GÜNAHLARIN KATLANACAĞI

(Bu sene haram aylar 4 Ağustos Perşembe ile 31 Ekim Pazartesi arasındadır.)

Kurtubî *(Rahimehullâh)*ın beyânına göre; **Allâh-u Te'âlâ** bir şeye bir yönden değer verirse, onun bir tane hürmeti olur. İki veya daha fazla yönden tâzim ettiği şeyinse, hürmet ve büyüklüğü, birkaç yönden artar. Bu nedenle, o şeyle alakalı olarak yapılan iyi bir amelin sevabı katlanacağı gibi, kötü amelin azabı da kat kat olur. Nitekim (Receb gibi) haram ayda, (Mekke gibi) haram bir beldede **Allâh-u Te'âlâ**'ya itaat edenin sevabı, (Rebî'ülevvel) gibi helal bir ayda, haram bir şehirde ibadet edeninkiyle denk olmayacağı gibi, helal ayda haram bir karyede itaat edenin mükâfâtı da, helal ayda, (İstanbul gibi) helal bir beldede ibadet edenle eşit olmaz. Hatta bu konular şahıslara göre bile değişebilir. Nitekim:

﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾

"Ey peygamber hanımları! Sizden çirkin bir iş yapana, azap iki kat katlanır" *(Ahzâb Sûresi:30'dan)* âyet-i kerîmesi bunun açık bir delîlidir. *(Kurtubî, el-Câmi', 8/13; İbnü Receb, Letâifü'l-me'ârif, sh:224-225; Beyhâkî, Fedâilü'l-evkāt, sh:86; Alûsî, Rûhu'l-me'ânî, 6/133)*

Ulemânın beyânı vechile; günah işlemek, her zaman yasaksa da, özellikle hürmetli ve yasaklı olan bu aylarda işlenen mâsiyet, aynen ihramlı iken ve **Ka'be** hareminde işlenmiş gibi kat kat fazla yazılır. Nitekim zina, her zaman ve mekanda haramsa da **Ka'be**'de ve Kadir Gecesi'nde kat kat haramdır.

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)* bu âyet-i kerîmenin tefsirinde şöyle demiştir: "**Allâh** katında ayların sayısı on ikidir, sonra bunlar arasından dört taneyi seçerek bunları haram kılmıştır, bunların hürmetlerini (saygınlıklarını) büyük tutmuştur, bunlarda işlenen günahları diğerlerine nispetle çok büyük saymıştır, bunlarda işlenen sâlih ameli de diğerlerine nazaran daha büyük sevapları mûcip kılmıştır." *(İbnü Ebî Hâtim, no:93, 6/1791; Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, no:3806; İbnü Kesîr, et-Tefsîr, 7/198; Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 7/345-346)*

Katâde *(Radıyallâhu Anh)*ın, bu âyet-i kerîmenin tefsirinde yapmış olduğu: "Zulüm ve günah her hâlükârda büyük bir cürümse de, **Allâh-u Te'âlâ,** dilediği günahı diğerlerinden büyük sayabilir. Bu yüzden 'Emirleri kırma ve yasakları irtikâb etme' anlamındaki zulüm, haram aylarda işlenirse, hiç şüphesiz ki diğer aylarda yapılan zulümlere göre daha ağır vebâl taşır. O halde siz **Allâh-u Te'âlâ**'nın büyük tuttuklarını önemseyin. Zira akıl ve anlayış erbâbı nezdinde işlerin büyüklüğü, **Allâh-u Te'âlâ** indindeki önemine göre tespit edilir' şeklindeki beyânı bu görüşü teyid etmektedir.

Ahmed ibni Hıcâzî *(Kuddise Sirruhû)*nun beyânına göre; cahiliyet ehli bile, Receb ve Zilkade gibi haram aylarda kılıçlarını kınına sokup savaşı bırakırken, Müslümanlar nasıl olur da o ayda, gıybet, dedikodu ve iftirâ yaparak, insanların ırz ve haysiyetlerini rencide etmekten dillerini korumazlar. Halbuki bazı yerde dil, süngüden daha zararlıdır. Nitekim **Süfyân-ı Sevrî** *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir. "Bir insana ok atmak, laf atmaktan daha hafiftir. Zîrâ bâzen süngü şaşar da dil şaşmaz." *(Ahmed ibni Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvân, sh:60)*

HARAM AY ORUCU

Sene içersinde haram ay dört tanedir. Bunlar da Zülka'de, Zülhicce, Muharrem ve Receb-i Şerif'tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerîf ise tektir. Bu sene Zülka'de, Zülhicce ve Muharrem ayları 4 Ağustos Perşembe günü başlayıp 31 Ekim Pazartesi günü bitecektir. Haram ayların en üstünü, bir rivayet Muharrem-i Şerîf ayı, diğer bir rivayette ise Receb-i Şerif'tir. Bu mübarek ayların oruçlarının fazileti hakkında birçok hadîs-i şerîf ve rivayet mevcuttur. Nitekim **Ebû Mucîbe el-Bâhilî**'nin, babasından *(Radıyallâhu Anhümâ)* rivayet ettiğine göre hangi ayları oruçlu geçirmesini tavsiye buyurduğunu sorması üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ ona:

عَنْ أَبِي مُجِيبَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «...وَصُمْ أَشْهُرَ الْحُرُمِ.»

"Haram ayları oruçlu geçir" buyurmuştur. *(İbnü Mâce, Sıyâm:43, no:1741, 1/554)*

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ: **"Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te'âlâ her gününe karşılık bir ay** (oruç tutmuş sevabı) **yazar"** buyurmuştur. **Rasûlüllâh** ﷺden gelen diğer bir rivayette: **"Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldir"** buyrulmuştur. *(Gazâlî, el-İhyâ, Kitâb-u esrâri's-savm, Fasıl:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehr-i receb, no:5, 15, sh.52, 73)*

Enes *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cuma ve cumartesi olmak üzere üç günü oruçlu geçirirse, kendisine** (tuttuğu her güne karşılık) **iki sene,** (başka bir rivayette) **yedi yüz sene,** (diğer bir rivayette ise) **dokuz yüz sene ibadet** (sevabı) **yazılır."** *(Taberânî, el-Evsat, no:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehr-i receb, no:14, sh:71; İbnü Asâkir, 19/116; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, no:5696, 4/66; Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325, Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr 4/185; el-Hâvî, 1/545, 546; Gazâlî, el-İhyâ, Kitâb-u esrâri's-savm, Fasıl:3, 1/281; Zebîdî, el-İthâf, 4/256; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:24173, 8/561; Heysemî, Mecma'u'z-Zevâid, 3/19)*

Enes *(Radıyallâhu Anh)*ın bu hadîs-i şerîf hakkında: "Ben bunu **Rasûlüllâh** ﷺden işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun" dediği rivayet edilmiştir. *(Ahmed ibni Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvan, sh:10)* İnsanlar içinde bu faziletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahabe-i kirâm ve tâbi'în-i izâm oldukları için **İbni Ömer, Üsâme ibni Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshak es-Sebî'î** *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi. **Süfyân-ı Sevrî** *(Radıyallâhu Anh)*: "Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır" derdi. *(İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:229)*

ZÜLKA'DE AYININ NAMAZLARI

İlk Gece (3 Ağustos Çarşamba gününü 4 Ağustos Perşembe gününe bağlayan gece) **Namazı:** Bu mübarek haram ayın ilk gecesinde otuz rekât kılınır, her rekâtında İzâ Zülzile Sûresi okunur, namaz bitince Amme Sûre-i Celîle'si kıraat olunur.

Dokuzuncu Gece (11 Ağustos Perşembe gününü 12 Ağustos Cuma gününe bağlayan gece) **Namazı:** İki rekât kılınıp, her rekâtta Fâtiha'dan sonra Müzzemmil Sûresi okunur, selamdan sonra üç kere Yâsîn-i Şerîf okunur. *(Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:62)*

Mühim Bir Not: Tarif edilen herhangi bir namazda okunması icap eden sûreyi ezbere bilmeyen kişi bilen bir kişinin arkasında o namazı cemaatle eda edebilir. Buna da imkân bulamayan kişi o sûrenin yerine aynı sayıda İhlâs Sûresi okur ki, bu hüküm umûmîdir. *(ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:7)*

DÜŞMANLARIN VE ŞERLİ İNSANLARIN ŞERRİNDEN KORUNMAK İÇİN, TESİRİ MEŞÂYİH TARAFINDAN TECRÜBE EDİLMİŞ ÂYET-İ KERÎMELER

Şeyh Ebu'l-Abbâs Ahmed el-Bûnî, büyük fakih ve gizli sırlar sâhibi velî **Ahmed ibni Mûsâ ibni Uceyl** *(Rahimehumullâh)* gibi birçok velîden nakledildiğine göre; **Allâh-u Te'âlâ**'nın kitabında, içerisinde on tane «ق» "Kāf" harfi olan beş âyet-i kerîme vardır ki bunları mâsivâdan hâlî (Allâh-u Te'âlâ'dan gayri her düşünceden arınarak huzuru temin etmiş) bir kalp ile okumakta ve üzerinde taşımakta çok garip havâs (özellikler), acayip sırlar, çok fazîletler ve sayısız menfaatler bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını sayacak olursak:

1) Allâh-u Te'âlâ bu kişiye düşmanlarına karşı yardım eder, onların şerrinden, hîlesinden ve silahlarından hiçbir şey ona ulaşamaz. **2)** Bu kişiyle her kim mücadeleye kalksa mutlaka **Allâh-u Te'âlâ** hasmını kahreder (yenik duruma düşürür). **3)** Bu kişi için insanların kalplerine heybet (saygınlık) konulur. **4)** Sultanın (devlet yöneticisinin) veya nâibleri(vekilleri)nin yanına girse şerlerinden ve tuzaklarından emin olur.

5) Bu âyet-i kerîmeler ins-ü cinnin şerlilerinden, şeytanların ve inatçı yakınlarının zararlarından koruyacak büyük bir perdedirler. **6)** Bu âyet-i kerîmeler hangi düşmanın veya şerrinden korkulan kişinin yüzüne doğru okunacak olsa mutlaka **Allâh-u Te'âlâ** onların şerrini okuyandan def eder ve okuyanı tüm hatalardan ve âfetlerden muhafaza eder. **7)** Bu âyet-i kerîmeler bir şeye yazılıp bir mızrağa veya silaha bağlanır da o silah harpte düşmanların tam karşısına konursa düşmanlar hep birlikte bozguna uğrayıp mağlup olurlar ki bu husus defalarca tecrübe edilmiştir.

İbni Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)*ın nakline göre; **Rasûlüllâh ﷺ Efendimiz** bu beş âyeti hazarda-seferde ve tüm gazalarda (harplerde) okumaya devam ederdi, böylece kâfirlere ve münâfıklara gâlip geldi ve **Allâh-u Te'âlâ** ona fetihler nasip etti. *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:86)*

Şeyh Mahmûd Ğâzî (Ğaznevî) *(Kuddise Sirruhû)* şöyle anlatmıştır: "Şeyh **Mûsâ ed-Sidrânî** *(Kuddise Sirruhû)* bana bu beş âyeti okumamı ve hazarda-seferde ve tüm gazalarda taşımamı vasiyet etti. Ben de bunu onun tavsiye buyurduğu gibi yaptım, bu vesileyle **Allâh-u Te'âlâ** bana ve ordularıma bereketler yağdırdı ve benim elimle Hind beldelerinden çoğunu fethettirdi. Bu sayede ben hangi mekâna teveccüh ettiysem ve nereye gitmeyi kastettiysem mansur ve muzaffer (zaferlere sahip) oldum."

8) Şeyh **Necmüddîn-i Kübrâ** *(Kuddise Sirruhû)*, büyük velî **Ma'rûf-u Kerhî** *(Kuddise Sirruhû)*, Şeyh **Nizâmü'l-evliyâ**, Şeyh **Ferîdüddîn**, Şeyh **Hamîdüddîn Nâkûrî**, Seyyidü'l-meşâyih **Ahmed er-Rifâ'î**, Şeyh **Mûsâ es-Sidrânî**, Şeyh Seyyid **Ebû Medyen el-Mağribî**, Ğavsü'l-evliyâ **Abdülkādir el-Geylânî** *(Kaddesellâhü Esrârahüm ve Nefe'anâ bihim. Âmîn)* hazarâtı, Emîru'l-müminîn **Ali ibni Ebî Tâlib** *(Radıyallâhu Anh)*dan naklen Seyyidü'l-mürselîn **Efendimiz** ﷺin şöyle buyurduğunu rivayet ettiler:

«مَنْ قَرَأَ كُلَّ يَوْمٍ هٰذِهِ الْآيَاتِ الْخَمْسَةَ الْعَظِيمَةَ الْكَرِيمَةَ فِي كُلِّ آيَةٍ عَشْرُ قَافَاتٍ أَوْ كَتَبَهَا وَحَمَلَهَا عَلَى الرَّأْسِ فَإِنَّ اللهَ يُرْسِلُ لَهُ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَفِي أَيْدِيهِمْ آلَةُ حَرْبٍ مِنْ نُورٍ يَحْفَظُونَهُ مِنَ الْآفَاتِ وَالْبَلَاءِ وَبَنَى اللهُ تَعَالَى لَهُ فِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ سِتَّ مِائَةِ قَصْرٍ مِنْ يَاقُوتٍ أَحْمَرَ وَإِنْ قَرَأَهَا السُّلْطَانُ ثَبَّتَهُ اللهُ تَعَالَى فِي سَلْطَنَتِهِ وَفَتَحَ عَلَيْهِ النُّصْرَةَ وَالظَّفَرَ وَكَمَّلَ شَوْكَتَهُ وَمَهَابَتَهُ وَرِفْعَتَهُ وَأَعْطَاهُ اللهُ تَعَالَى عَدْلَ سِتِّ مِائَةِ سُلْطَانٍ وَسَخَّرَ اللهُ تَعَالَى لَهُ جَمِيعَ الْأُمَرَاءِ وَالْوُزَرَاءِ وَالْقُضَاةِ وَغَيْرَهُمْ وَيَغْلِبُ عَلَى جَمِيعِ الْأَعْدَاءِ وَلَا تَضُرُّهُ الْحَشَرَاتُ وَالْمُؤْذِيَاتُ.»

"Her kim her gün, içerisinde on kāf bulunan bu beş şerefli ve büyük âyet-i kerîmeyi okursa veya yazıp başının üzerinde taşırsa şüphesiz Allâh-u Te'âlâ kendisine, ellerinde nurdan harp âletleri bulunan on iki bin melek gönderir ki onu âfetlerden ve belalardan korurlar, Allâh-u Te'âlâ Firdevs cennetinde ona kırmızı yâkuttan altı yüz kasr bina eder.

Eğer bu âyetleri Sultan (devlet reisi okursa) **Allâh-u Te'âlâ onu saltanatında sabit kılar, kendisine nusrat ve zafer kapılarını açar, şevketini** (gücünü)**, heybetini ve rif'atini** (saygınlığını yüceliğini) **kemale erdirir. Allâh-u Te'âlâ ona altı yüz sultan adaleti verir, Allâh-u Te'âlâ bütün emirleri, vezirleri, kadıları** (hakimleri) **ve diğerlerini ona musahhar** (emrine âmâde) **kılar, o sultan bütün düşmanlara galip gelir ve bu âyetleri okuyan kişiye haşerât ve mü'ziyât** (akrep ve yılan gibi zehirli ve zararlı hayvanlar) **zarar veremezler."** *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:85-86)*

9) Âişe-i Sıddîka *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur:

«مَنْ كَتَبَ هٰذِهِ الْآيَاتِ الْخَمْسَ فِيهَا خَمْسُونَ قَافًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَشَرِبَهَا أُدْخِلَ فِي جَوْفِهِ أَلْفُ شِفَاءٍ وَدَوَاءٍ وَأَلْفُ صِحَّةٍ وَأَلْفُ رَحْمَةٍ وَأَلْفُ رَأْفَةٍ وَأَلْفُ يَقِينٍ وَأَلْفُ قُوَّةٍ وَمِائَةُ أَلْفِ نُورٍ وَنُزِعَ عَنْهُ كُلُّ دَاءٍ وَغِلٍّ وَحُزْنٍ وَغَمٍّ.»

"Her kim içlerinde elli kāf bulunan bu beş âyeti cuma günü yazar da içerse o kişinin içine bin şifa ve deva, bin sıhhat, bin rahmet, bin ra'fet (esirgeme duygusu)**, bin yakîn** (şüphesiz inanç)**, bin kuvvet ve yüz bin nur yerleştirilir, her türlü dert, kin, üzüntü ve keder ondan sökülüp alınır."** *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:86)*

10) Selmân-ı Fârisî *(Radıyallâhu Anh)*: "Yâ **Rasûlellâh**! Ömrüm boyunca çok isyanlar işledim, âhir ömrümde bana bir şey öğret de onu okumam sayesinde, ömrüm uzasın, günahım bağışlansın ve murâdım hâsıl olsun" deyince **Rasûlüllâh** ﷺ ona bu beş âyet-i kerîmeyi öğretti ve:

«مَنْ قَرَأَ هٰذِهِ الْآيَاتِ الْخَمْسَ طَالَ عُمْرُهُ وَغُفِرَ ذَنْبُهُ وَحَصَلَ مُرَادُهُ.»

"Her kim bu beş âyeti okursa ömrü uzun olur, günahı bağışlanır ve isteği yerine gelir" buyurdu. *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:86)*

11) Şeyh **Mecdüddîn-i Kirmânî** *(Kuddise Sirruhû)* şöyle demiştir: "Dünyada ricâl-i ğayb (mâneviyat sahibi Allâh dostların)dan, büdelâ(kırklar)dan, evtâd(dünyanın mânevî direkleri sayılan dört evliyâ) dan ve kutuplardan müteşekkil tasarruf (mânevî yetki) sahibi dört bin velî vardır ki bunların hepsi de bu beş âyet-i kerîme ile tasarrufta bulunurlar. Her kim bunları okumaya devam eder yahut vefkını taşırsa zâhiren ve bâtınen, ulviyyen ve süfliyyen (görünen-görünmeyen, yukarıdaki ve aşağıdaki tüm âlemlerde) tasarruf (iş görme) ehlinden olur, zamanın kutbu ile ve ricâl-i ğayb ile karşılaşır."

12) *"Arâis Tefsîri"* sahibinin beyanına göre; her kim bu beş âyeti okur ve vefkını taşırsa **Allâh-u Te'âlâ** onu zehirlerden, sihir(büyü)lerden, belalardan, eziyet veren her şeyden korur, kendisini koruması için bir rûhânî görevlendirir ki kendisi bu âyetler sayesinde tasarruf ehlinden olur, bunda yadırganacak bir şey yoktur. Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinin tesiri inkâr edilemez. Nitekim **Allâh-u Te'âlâ**:

﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا﴾

"Sen Kur'ân okuduğunda Biz seninle, âhirete inanmamakta bulunan o kimselerin arasına örten bir perde koyarız" *(İsrâ Sûresi:45)* âyet-i kerîmesinde bu hususu açıklamıştır.

13) Şeyh Şâzelî *(Kuddise Sirruhû)* şöyle anlatmıştır: "Bir kere Kutbu'l-aktâbı (bütün kutupların kutbu olan ğavsı) gördüğümde o bana bu beş âyeti okumamı tavsiye etti. Ben kendisine bunların sırlarından sorduğumda: 'Her kim bunları okumaya devam ederse **Allâh-u Te'âlâ** onu düşmanlarından, hasetçileri (çekemeyenleri)nden ve hîlekârların tuzaklarından muhafaza eder, gök ve yer ehlinin tamamı ona düşmanlık etse de hiçbir düşman ona gâlip gelemez, kendisine nusret ve zafer kapıları açılır ve kutupluk (velîlerin imamı olma) derecesine nail olur' diye cevap verdi."

Şeyh **Cemîl el-Yemenî** *(Kuddise Sirruhû)* da: "Kutbu'l-aktâbı (bütün kutupların kutbu olan ğavsı) gördüm ve onunla konuştum, o bana bu beş âyet-i kerîmeyi öğretti ve: 'Ben her şeyi bu âyetlerin bereketiyle buldum, bunların sırlarını ehli olmayana haber verme' dedi. Şeyh **Ebû Yezîd el-Bestâmî** *(Kuddise Sirruhû)*nun da böyle buyurduğu rivayet olunmuştur. **Muhyiddîn ibni Arabî** *(Kuddise Sirruhû)* da bu beş âyetin sırlarını öğrenmiş, sonra Şeyh **Hüsâmüddîn Hazretleri** de bunları bilmiştir ve bu âyet-i kerîmelerle meşgul olduktan sonra bir sene zarfında tasarruf ehlinden olmuştur."

Şeyh **Mevlânâ Celâlüddîn** *(Kuddise Sirruhû)* da: "Ben bu âyetleri, sırlarını ve vefklerini Şeyh **Sadruddîn-i Konevî** *(Kuddise Sirruhû)*dan öğrendim, sonra Şeyh **Muhyiddîn** bana güneş vefkının ve zühre şeklinin tertibini öğretti" demiştir.

14) *"Havâssu'l-Kur'ân"* isimli eserde zikredildiğine göre; Kur'ân-ı Kerîm'de beş sûrede geçen beş âyet vardır ki bu sûrelerin dördü peşpeşedir, bunlar da Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ ve Mâide sûreleridir, diğeri de Ra'd Sûresi'dir, bunlardan her birinde on kāf bulunmaktadır. Bunların hâsıyeti (mânevî özelliği) harp ve kıtalde zafer kazanmak, düşmanlara ve kıskançlara karşı yardım elde etmektir.

Her kim bunları bir kağıda yazıp başına takarak mertebe sahiplerinin ve büyük emirlerin yanına girerse onlar (gayri ihtiyârî de olsa) ona tâzim ederler, kendisi için ayağa kalkarlar, heybetine kapılırlar, şevketinden korkarlar. Bu âyetler kulların kalplerinde kabul (makbûliyet) kazanmak için okunur. Hangi sancağın içine yazılır veya yazılmış olarak konursa o ordu asla bozguna uğramaz, düşmanlarına karşı galip gelir ve gözden, nazardan korunur. Şüphesiz ki bu âyet-i kerîme ulaşılamayacak çok değerli bir hazînedir.

Muhammed Hakkî en-Nâzilî *(Kuddise Sirruhû)* bu îzahları naklettikten sonra: "***'Tefsîru'l-Arâis'***, ***'Tefsîru'l-Küvâşî'*** ve bazı havâssu'l-Kur'ân kitaplarında bu ilimler zikredilmiştir ki:

Uzatmaktan sakındığım için bu beş âyetin özellikleri hakkında meşâyihın birçok sözünü ve garip kıssalarını zikretmeyi terk ettim. Lakin siz bunların kadr-u kıymetini bilin, **Allâh-u Te'âlâ**'nın bunları okumak ve üzerinizde taşımak hususunda size ikram ettiği nîmetlerine hamdedin.

Bu âyetlerin her biri okunduğu zaman peşisıra zikredilen ism-i şerîf üç kere tekrar edilmelidir ki şeyhim **Süleymân Edirnevî**, Şeyh **Ahmed Sinârî**'den ve Şeyh **Muhammed Tûnûsî** *(Kaddesellâhü Esrârahüm)*den naklen, düşmanların ve hasetçilerin kahrı için bu beş âyet-i kerîmenin sabah akşam üç veya daha fazla, en azından sabah akşam bir kere dahî okunsa tesire sebebiyette iksir (hârikulâde etkili bir şey) olduğu hususunda bana icazet verdiler" demiştir. *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, -Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye baskısı- sh:85-88, -Matbaatü'l-hayriyye baskısı- sh:74-75, -Müellif mühürlü baskı- sh:134-138)*

15) Şeyh **Abdullâh el-Hıcâzî el-Halebî** *(Kuddise Sirruhû)* şöyle demiştir: "Bir çok şeyhimizden, eşi-benzeri bulunmayan ve tesiri çok acayip olan beş âyet-i kerîme rivayet etmişizdir ki bunların herbirinde on kāf harfi mevcut olup cümlesi elli kāf harfine müştemildir. Kur'ân-ı Kerîm'de bunların dışında böylesi yoktur. Bu âyât-ı şerîfe; Bakara Sûresi'nin 246, Âl-i İmrân Sûresi'nin 181, Nisâ Sûresi'nin 77, Mâide Sûresi'nin 27 ve Ra'd Sûresi'nin 16. âyet-i kerîmeleridir.

Bu âyât-ı şerîfe; her gün mümkünse on kere okunur, değilse bir kere okunur. Her birinin başında Eûzü-besmele çekilir, daha sonra (her birinde kāf harfi bulunan) bu (on) esmâ-i şerîfe her gün on kere yahut bir kere okunur. Peşinde okunacak on esmâ-i şerîfe şunlardır:

«يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!»

Yûsuf en-Nebhânî *(Kuddise Sirruhû)* ***"Müferricü'l-kürûb"*** isimli eserindeki virdler içerisinde 127. rakamda bu âyet-i kerîmeleri zikretmiş ve fazîletlerinin bazı sahâbeden ve diğer meşâyihtan nakledildiğini bildirmiştir. *(Abdullâh el-Hıcâzî el-Halebî, Hallü'l-'ıkāl, sh:7; Nebhânî, Müferricü'l-kürûb no:127, sh:98)*

Âyet-i Kerîmelerin Aralarında ve Peşlerinde Okunacak İsm-i Şerîflerle ve Sonunda Okunacak Duasıyla Birlikte Tertîbi

«أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾، عَلِيمٌ قَدِيرٌ عَلٰى مَا يُرِيدُ (3 kere)،

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿لَقَدْ سَمِعَ اللهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾، قَوِيٌّ لَا يَحْتَاجُ إِلٰى مُعِينٍ (3 kere)،

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلٰى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾، قَهَّارٌ لِمَنْ طَغٰى وَعَصٰى (3 kere)،

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ

إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾، قُدُّوسٌ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ (3 kere)،

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمٰى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾، قَيُّومٌ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ الْقُوَّةَ وَالْغِنٰى (3 kere)،

يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ، (10 kere veya 1 kere)

اَللّٰهُمَّ يَا مَنْ نِعَمُهُ لَا تُحْصٰى وَيَا مَنْ أَمْرُهُ لَا يُعْصٰى يَا مَنْ فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسٰى بِالْعَصَا نَسْأَلُكَ بِمَنْ سَبَّحَ فِي كَفِّهِ الْحَصٰى وَبِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ حَرْفًا حَرْفًا أَنْ تَجْعَلَ هٰذِهِ الْآيَاتِ حَبْسًا حَابِسًا وَبَحْرًا طَامِسًا وَبِسَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَارِسًا، اَللّٰهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ أَوْ خَدِيعَةٍ أَحْرِقْ صَدْرَهُ وَحُطَّ مَكْرَهُ وَارْدُدْ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ، آمِينْ!» (1 kere)

"Ey nîmetleri sayılamaya(cak kadar çok ola)n, ey emrine karşı gelinemeyen, ey denizi **Mûsâ** *(Aleyhis-selâm)* için âsâ ile yaran **Allâh**! Avucunda çakıl taşları (dile gelip) tesbih etmiş olan zat hürmetine ve o büyük Kur'ân'ın tek tek her harfi bahşına Senden dileriz ki bu âyetleri (düşmanlarımızın şerrini) durdurucu bir engel ve darmadağın eden bir deniz yapasın ve bunların karşılığında koruyucu yetmiş bin melek görevlendiresin.

Ey **Allâh**! Her kim bana bir kötülük yahut istenmedik bir şey veya bir hîle yapmak kastederse, Sen onun göğsünü yak, hilesini yık ve tuzağını boğazına geri çevir. Şüphesiz ki Sen hakkıyla her şeye gücü yetensin. **Allâh-u Te'âlâ** Efendimiz **Muhammed**'e, Ehl-i Beyti'ne ve ashâbına salât-ü selâm eylesin. Âmîn!" *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:85-88; Üveys ibni Abdillâh el-Müctebi'î, el-İşârâtü's-seniyye li sâliki't-tarîkati'n-nakşibendiyye, sh:91-94; Şihâbüddîn eş-Şercî, el-Fevâid fi's-sılâti ve'l-avâid, sh:14)*

Âyet-i kerîmelerin harflerinin toplam sayısı cümmel hesabı üzere 56.595 olup aşağıda üzerinizde taşımanız için hazırlanan vefk-ı şerîf tarh ve kesr (atma ve küsuratlı yazma) yapılmaksızın sahih bir vefk olarak hazırlanmıştır ki abdestsiz tutmamaya ve taşımamaya dikkat edilmelidir. Aksi takdirde zararı faydasından çok olabilir. NOT: Vefk-ı şerîf size verilecek nüshanın(muska) arkasında mevcuttur:

TEŞEHHÜDÜN SONUNDA OKUYANI AFFETTİRECEK BİR DUA

Mıhcen ibni'l-Edra' *(Radıyallâhu Anh)* namazın son oturuşundaki dualardan sonra okunduğu takdirde, sahibini affettirecek bir istiğfar hakkında şöyle anlatmıştır:

عَنْ مِحْجَنِ بْنِ الْأَدْرَعِ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَدْ قَضٰى صَلَاتَهُ وَهُوَ يَتَشَهَّدُ، وَهُوَ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اَللهُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، فَقَالَ: «قَدْ غُفِرَ لَهُ، قَدْ غُفِرَ لَهُ» ثَلَاثًا.

"Bir kere **Rasûlüllâh** ﷺ mescide girdiğinde namazının sonunda teşehhüd okuyan ve bu esnada:

«اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اَللهُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.»

'Ey **Allâh**! Ey tek olan, kimseye muhtaç olmayan, doğurmamış, doğrulmamış ve hiçbir kimse Kendisine denk olamayan **Allâh**!. Senden isterim ki benim için günahlarımı mağfiret edesin. Şüphesiz ziyadesiyle acıyan Rahim de, çokça bağışlayan Ğafûr da ancak Sensin' diyen bir adama rastladı.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ üç kere: **'Bu kişi gerçekten affolundu, muhakkak ki bu kişi mağfiret olundu. Şüphesiz bu şahıs bağışlandı'** buyurdu." *(Ebû Dâvûd, Salât:186, no:987, 1/374; Nesâî, Sıfatü's-salât:58, no:1301, 3/52; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:18974, 31/310; Taberânî, Kitâbu'd-Du'â, no:616, 2/1076)*

SABAH NAMAZINDAN SONRA 7 KERE OKUYANDAN 70 BELAYI DEFEDEN BİR DUA

Enes ibni Mâlik *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي الْفَجْرَ ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، لَا حِيلَةَ وَلَا احْتِيَالَ، وَلَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنَ اللهِ إِلَّا إِلَيْهِ، سَبْعَ مَرَّاتٍ إِلَّا دَفَعَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ.»

"Hangi bir kul sabah namazını kılıp bitirince 7 defa:

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، لَا حِيلَةَ وَلَا احْتِيَالَ، وَلَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنَ اللهِ إِلَّا إِلَيْهِ.»

'Allâh'ın yardımı olmadan hiçbir ibadete kuvvet ve hiçbir günahtan dönüş imkânı yoktur. Allâh'dan (gelecek belalara karşı) **yine ancak Kendisine sığınmaktan başka hiçbir hîle, hiçbir çare, biçbir sağınak ve hiçbir kurtuluş yoktur' derse, Allâh-u Te'âlâ o kişiden yetmiş türlü belayı savuşturur."** *(Taberânî, Kitâbu'd-du'â, no:666, 2/1099-1100)*

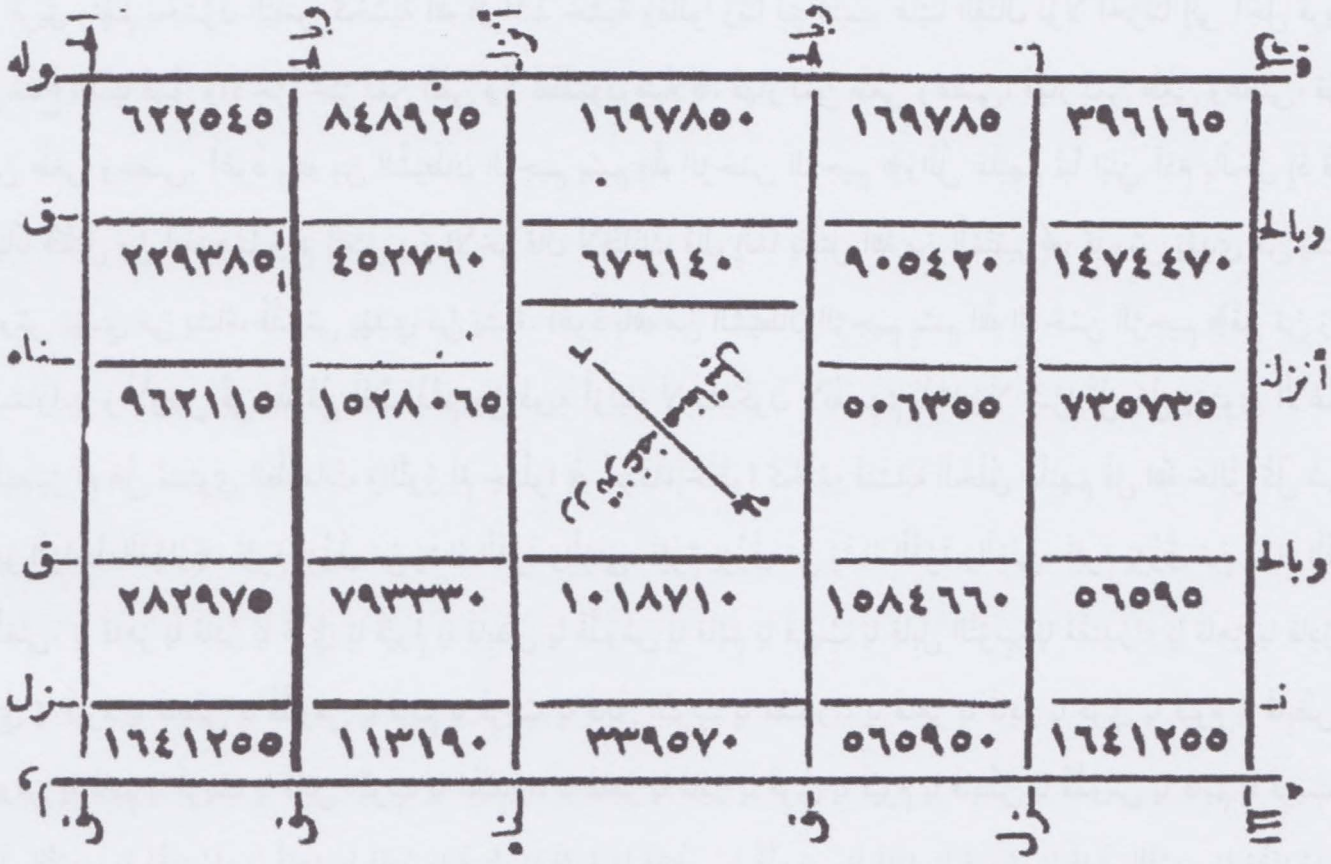
SABAH NAMAZINDAN SONRA YÜZ KERE OKUYANIN NE MURADI VARSA YERİNE GELECEK DENENMİŞ MÜHİM BİR DUA

Mukātil ibni Süleyman *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "Ben **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*ın kendileriyle ölüleri diriltmiş olduğu esmâ-i şerîfeyi kırk yıl boyunca aradım ve sonunda ilim ehlinden olan sâlih bir zatta bu isimleri buldum ve öğrendim" demiştir. Sonra da aşağıda zikredeceğimiz esmâ-i şerîfeyi saymıştır ki aynı isimler hakkında **Mukātil ibni Mücâhid** *(Radıyallâhu Anh)* da şöyle dikkat çekici mühim bir beyanda bulunmuştur: "Her kim sabah namazından sonra oturarak bu isimleri yüz kere okuyarak **Allâh-u Te'âlâ**'dan bir hâcetini (dileğini) ister de gerçekleşmezse, **Mukātil**'in ölüsüne de dirisine de lânet etsin." Bu rivayet **Mukātil ibni Hayyân** *(Rahimehullâh)*dan da nakledilmiştir.

Bu isimler şu şekildedir:

«بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، يَا قَدِيمُ، يَا قَائِمُ، يَا دَائِمُ، يَا فَرْدُ، يَا وِتْرُ، يَا صَمَدُ، يَا أَحَدُ، يَا وَاحِدُ، يَا حَيُّ، يَا قَيُّومُ، يَا حَلِيمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ!»

"Rahmân ve Rahîm olan **Allâh**'ın adıyla (dua etmeye başlıyorum). O pek yüce ve çok büyük olan **Allâh**'ın yardımı olmadan hiçbir ibadete kuvvet ve hiçbir günahtan dönüş imkânı yoktur. Yâ Kadîm (varlığının başlangıcı olmayan)! Ey Kāim (her şeye murâkıb olan)! Yâ Dâim (ebediyyen var olacak olan)! Yâ Ferd (tek olan)! Yâ Vitr (bir olan)! Yâ Samed (kimseye muhtaç olmayan)! Yâ Ehad! Yâ Vâhid! Yâ Hayy (diri olan)! Yâ Kayyûm (her varlığı ayakta tutan)! Ey Halîm (Acele etmeyen)! Ey celâl ve ikrâm sahibi!" *(Bûnî, Şemsü'l-me'ârifi's-suğrâ, 48, 66-67; Şihâbuddîn Şercî, el-Fevâid, sh:46; Nebhânî, Se'âdetü'd-dâreyn, sh:591)*

٦٢٢٥٤٥
٨٤٨٩٢٥
١٦٩٧٨٥٠
١٦٩٧٨٥
٣٩٦١٦٥
٢٢٩٣٨٥
٤٥٢٧٦٠
٦٧٦١٤٠
٩٠٥٤٢٠
١٤٧٤٤٧٠
٩٦٢١١٥
١٥٢٨٠٦٥
٥٠٦٣٥٥
٧٣٥٧٣٥
٢٨٢٩٧٥
٧٩٣٣٣٠
١٠١٨٧١٠
١٥٨٤٦٦٠
٥٦٥٩٥
١٦٤١٢٥٥
١١٣١٩٠
٣٣٩٥٧٠
٥٦٥٩٥٠
١٦٤١٢٥٥

«أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾، عَلِيمٌ قَدِيرٌ عَلَى مَا يُرِيدُ، عَلِيمٌ قَدِيرٌ عَلَى مَا يُرِيدُ، عَلِيمٌ قَدِيرٌ عَلَى مَا يُرِيدُ. أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿لَقَدْ سَمِعَ اللهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾، قَوِيٌّ لَا يَحْتَاجُ إِلَى مُعِينٍ، قَوِيٌّ لَا يَحْتَاجُ إِلَى مُعِينٍ، قَوِيٌّ لَا يَحْتَاجُ إِلَى مُعِينٍ. أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾، قَهَّارٌ لِمَنْ طَغَى وَعَصَى، قَهَّارٌ لِمَنْ طَغَى وَعَصَى، قَهَّارٌ لِمَنْ طَغَى وَعَصَى. أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾، قُدُّوسٌ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ، قُدُّوسٌ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ، قُدُّوسٌ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ. أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾، قَيُّومٌ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ الْقُوَّةَ وَالْغِنَى، قَيُّومٌ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ الْقُوَّةَ وَالْغِنَى، قَيُّومٌ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ الْقُوَّةَ وَالْغِنَى. يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، يَا قَاهِرُ يَا قَادِرُ يَا قَوِيُّ يَا قَيُّومُ يَا قَابِضُ يَا قُدُّوسُ يَا قَائِمُ يَا قَرِيبُ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا مُقْتَدِرُ!، اَللّٰهُمَّ يَا مَنْ نِعَمُهُ لَا تُحْصَى وَيَا مَنْ أَمْرُهُ لَا يُعْصَى يَا مَنْ فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى بِالْعَصَا نَسْأَلُكَ بِمَنْ سَبَّحَ فِي كَفِّهِ الْحَصَى وَبِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ حَرْفًا حَرْفًا أَنْ تَجْعَلَ هٰذِهِ الْآيَاتِ حَبْسًا حَابِسًا وَبَحْرًا طَامِسًا وَبِسَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَارِسًا، اَللّٰهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ أَوْ خَدِيعَةٍ أَحْرِقْ صَدْرَهُ وَحُطَّ مَكْرَهُ وَارْدُدْ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ، آمِينْ!»